

Pauliina Luopa
Anni Lommi
Topi Kinnunen
Jukka Jokela

Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000-luvulla Kouluterveyskysely 2000–2009

RAPORTTI

© Pauliina Luopa, Anni Lommi, Topi Kinnunen, Jukka Jokela ja THL

Ruotsinkielinen tiivistelmä: Käännös Aazet Oy

Taitto: Pauliina Luopa

ISBN 978-952-245-285-6 (painettu)

ISSN 1798-0070 (painettu)

ISBN 978-952-245-286-3 (pdf)

ISSN 1798-0089 (pdf)

Yliopistopaino

Helsinki 2010

Tiivistelmä

Pauliina Luopa, Anni Lommi, Topi Kinnunen, Jukka Jokela. Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000-luvulla. Kouluterveyskysely 2000–2009. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL), Raportti 20/2010. 112 sivua. Helsinki 2010.
ISBN 978-952-245-285-6 (painettu), ISBN 978-952-245-286-3 (pdf)

Kouluterveyskyselyssä kerätään tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista, terveysosaamisesta ja oppilas- tai opiskelijahuollosta. Kysely tehdään vuorovuosina eri puolilla Suomea. Kun yhdistetään peräkkäisten vuosien aineistot, saadaan koko maata koskevaa tietoa.

Raportissa tarkastellaan nuorten hyvinvoinnissa 2000-luvulla tapahtunutta kehitystä peruskoulun 8.- ja 9.-luokkalaisten sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osalta. Vuosilta 2008/2009 raportoidaan ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden hyvinvoinnin tila sekä läänien ja maakuntien väliset erot. Muutosaineisto rajattiin kouluihin, jotka ovat osallistuneet kyselyyn kaikkina vuosina. Vastanneita oli eri vuosina peruskoulussa 81 057–83 915 (kattavuus 61–65 %) ja lukiossa 39 084–43 242 (kattavuus 51–58 %). Vuosien 2008/2009 poikkileikkausaineiston kattavuus oli peruskoulussa 82 % ja lukiossa 74 %. Ammattiin opiskelevien aineiston kattavuutta ei voitu luotettavasti arvioida.

Nuorten hyvinvoinnissa on tapahtunut pääasiassa myönteisiä muutoksia 2000-luvulla. Koulujen fyysiset työolot ovat parantuneet eikä koulun työmäärää ei pidetä yhtä yleisesti liian kuormittavana kuin vuosikymmenen alussa. Nuorten tupakointi ja huumekokeilut ovat vähentyneet. Liikunnan harrastaminen vapaa-aikana on lisääntynyt hitaasti. Nuoret kokivat terveydentilansa paremmaksi kuin vuosikymmenen alussa. Myös kielteistä kehitystä on tapahtunut. Nuoret valvoivat kouluviikon aikana entistä myöhempään. Nuorten ylipainoisuus yleistyi vuosiin 2006/2007 saakka.

Vaikka ammattiin opiskelevien tulokset eivät ole suoraan vertailukelpoisia lukio-
laisten tuloksiin, joitain suurimpia eroja voidaan kuitenkin tuoda esiin. Esimerkiksi monet terveystottumukset, kuten hampaiden harjaaminen, liikunnan harrastaminen ja päihteiden käyttö, olivat ammattiin opiskelevilla epäterveellisempiä.

Nuorten hyvinvointi vaihteli lääneittäin ja maakunnittain. Yleiskuvana voidaan todeta, että Länsi- ja Itä-Suomen lääneissä monet nuorten hyvinvointiin liittyvät asiat olivat keskimääräistä paremmin. Sen sijaan eniten huolta näyttäisi olevan Etelä-Suomen ja Lapin lääneissä. Maakuntatarkastelussa pääkaupunkiseutu erottui monien indikaattoreiden mukaan kielteisesti niin peruskoulussa, lukiossa kuin ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien hyvinvoinnin osalta. Muissa maakunnissa tilanne vaihteli huomattavasti eri oppilaitoksissa.

Avainsanat: nuoret, terveys, terveystottumukset, elinolot, kouluolot, alueelliset erot

Sammandrag

Pauliina Luopa, Anni Lommi, Topi Kinnunen, Jukka Jokela. Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000-luvulla. Kouluterveyskysely 2000–2009 [Ungas välfärd i Finland på 2000-talet. Enkäten Hälsa i skolan 2000–2009]. Institutet för hälsa och välfärd (THL), Rapport 20/2010. 112 sidor. Helsingfors 2010.

ISBN 978-952-245-285-6 (tryckt), ISBN 978-952-245286-3 (pdf)

I enkäten Hälsa i skolan samlas information om ungas levnadsförhållanden, skolförhållanden, hälsa, hälsovanor, hälsokunskap och elevvården. Enkäten görs turvis vartannat år på olika håll i Finland. Materialet för flera år i rad har sammanslagits till en rapport som täcker hela landet.

I rapporten granskas den utveckling som skett under 2000-talet bland eleverna i klass 8 och 9 samt första och andra årets studerande vid gymnasiet. För åren 2008/2009 redovisas för välfärden bland första och andra årets studerande vid yrkesläroanstalter samt om skillnaderna mellan län och landskap. Respondenterna i grundskolan uppgick under olika år till 81 057–83 915 (täckning 61–65 %) och i gymnasiet till 39 084–43 242 (täckning 51–58 %). Tvärsnittsmaterialet omfattade under åren 2008/2009 sammanlagt 82 % av eleverna i grundskolan och 74 % av studerandena i gymnasiet. Täckningen bland yrkesstuderande kunde inte bedömas på ett tillförlitligt sätt.

Det har i huvudsak skett positiva förändringar i de ungas välfärd på 2000-talet. De fysiska arbetsförhållandena i skolorna har förbättrats och arbetsmängden i skolan anses överlag inte vara lika belastande som i början av årtiondet. Tendensen att röka och pröva olagliga droger har minskat. De unga har sakta men säkert börjat motionera mer på fritiden. De unga ansåg sig vara vid bättre hälsa nu än i början av årtiondet. Det har också skett en viss negativ utveckling. De unga vakade allt längre på skolkvällar och även övervikten bland unga ökade fram till 2006/2007.

Även om resultaten bland yrkesstuderande inte är direkt jämförbara med gymnasisternas resultat, kan man dock lyfta fram största skillnaderna. Till exempel hade de yrkesstuderande i många avseenden osundare hälsovanor, till exempel när det gäller att borsta tänderna, motionera och använda alkohol och andra droger.

Välfärden bland unga varierade beroende på län och landskap. Överlag kan man konstatera att de ungas välfärd i många avseenden var bättre i Västra och Östra Finlands län. Mest problem verkade förekomma i Södra Finlands och Lapplands län. Huvudstadsregionen skiljde sig enligt många indikatorer på ett negativt sätt från de övriga landskapen i fråga om de ungas välfärd såväl i grundskolan, gymnasiet som i yrkesläroanstalterna. I de övriga landskapen varierade situationen avsevärt mellan de olika läroanstalterna.

Nyckelord: unga, hälsa, hälsovanor, levnadsförhållanden, skolförhållanden, regionala skillnader

Sisällys

Tiivistelmä
Sammandrag

Johdanto	7
Aineistot ja menetelmät	8
Nuorten hyvinvoinnin mittarit	11
Muutokset 2000-luvulla	15
Elinolot	15
Sukupuolten väliset erot	17
Kouluolot	21
Sukupuolten väliset erot	23
Terveys	26
Sukupuolten väliset erot	28
Terveystottumukset.....	31
Sukupuolten väliset erot	33
Terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto	36
Sukupuolten väliset erot	38
Ammattiin opiskelevien hyvinvointi vuosina 2008/2009.....	39
Elinolot	39
Kouluolot	40
Terveys	41
Terveystottumukset.....	42
Terveysosaaminen ja opiskelijahuolto	43
Läänien väliset erot vuosina 2008/2009	44
Elinolot	44
Kouluolot	46
Terveys	48
Terveystottumukset.....	50
Terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto	52
Maakuntien väliset erot vuosina 2008/2009.....	55
Elinolot	55
Kouluolot	57
Terveys	60
Terveystottumukset.....	62
Terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto	66

Yhteenveto	71
Nuorten terveystottumukset parantuneet	71
Ammattiin opiskelevien elintavat huolettavat.....	71
Pojilla epäterveelliset elintavat, tytöillä paljon oireita.....	72
Etelä-Suomessa ja Lapissa huolia hyvinvoinnissa.....	72
Liitteet	
LIITE 1. Indikaattoreiden muodostaminen.....	75
LIITE 2. Liitetaulukot.....	85
LIITE 3. Kyselylomake	101

Johdanto

Kouluterveyskysely tuottaa valtakunnallista ja alueellista seuranta- ja vertailu tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista sekä terveysosaamisesta ja oppilas- tai opiskelijahuollosta.

Kouluterveyskyselyyn on vuosina 1996–2009 vastannut vuosittain 46 000–110 000 oppilasta lähes kaikissa kunnissa, joissa on peruskoulujen yläluokkia tai toisen asteen koulutusta. Tiedot kerätään samoissa kunnissa joka toinen vuosi: parillisina vuosina Etelä-Suomessa, Itä-Suomessa ja Lapissa ja parittomina vuosina muualla Suomessa. Opettajan ohjaamaan luokkakyselyyn vastaavat peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat, lukioden 1. ja 2. vuoden opiskelijat sekä vuodesta 2008 alkaen myös ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Tarkemmat tiedot kyselystä ovat THL:n Internet-sivuilla¹.

Suomalaisnuorten terveyttä ja terveyskäyttäytymistä on seurattu myös Nuorten terveystapatutkimuksessa vuodesta 1977 alkaen ja WHO-Koululaistutkimuksessa vuodesta 1984 alkaen. Lisäksi nuorten päihteiden käyttöä on tutkittu ESPAD-tutkimuksessa vuodesta 1995 alkaen.² Nämä kyselyt ovat edustavia otoksia suomalaisnuorista, ja kahdesta jälkimmäisestä saadaan myös kansainvälistä vertailutietoa. Kouluterveyskyselyssä pyritään tavoittamaan kaikki ao. oppilaitoksissa ja luokkaasteilla opiskelevat nuoret. Tämä mahdollistaa kattavan alueellisen ja paikallisen tiedon saamisen nuorten hyvinvoinnista.

Tässä raportissa kuvaillaan peruskoulun yläluokkalaisten ja lukiolaisten hyvinvoinnissa tapahtuneita muutoksia 2000-luvulla. Ammattiin opiskelevien osalta raportoidaan hyvinvoinnin tila vuosina 2008/2009. Lisäksi raportoidaan läänien ja maakuntien väliset erot tuoreimmissa kyselyissä eli vuosina 2008 ja 2009. Maakunnissa ja lääneissä 2000-luvulla tapahtuneista muutoksista kirjoitetut raportit on julkaistu aikaisemmin Kouluterveyskyselyn Internet-sivuilla³.

¹ Kouluterveyskyselyn Internet-sivu on www.thl.fi/kouluterveyskysely.

² Ks. esim. Rainio, Susanna ym. Nuorten terveystapatutkimus 2009. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2009. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009: 47. STM: Helsinki, 2009, Kämppi, Katariina ym. Peruskoulun 5., 7. ja 9. luokan oppilaiden koulukokemukset ja koettu terveys. WHO-Koululaistutkimuksen trendejä vuosina 1994–2006. Opetushallitus ja Jyväskylän yliopisto: Helsinki, 2008 ja Metso, Leena ym. Nuorten päihteiden käyttö Suomessa 1995–2007. ESPAD-tutkimusten tulokset. Raportti 6/2009. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Helsinki, 2009.

³ Ks. www.thl.fi/kouluterveyskysely > Tulokset.

Aineistot ja menetelmät

Tässä raportissa käytetään Kouluterveyskyselyn aineistoa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista. Vastaajat ovat pääosin 14–20-vuotiaita. Kouluterveyskyselyssä aineistokeruu toteutetaan luokkakyselynä. Kyselylomakkeet (ks. liite 3) toimitetaan suoraan kirjapainosta rehtorille tai muulle koulun nimeämälle yhdyshenkilölle, joka hoitaa käytännön järjestelyt koulussa. Kysely tehdään yhden oppitunnin aikana opettajan ohjaamana. Vastaajat palauttavat opettajalle nimettömät lomakkeet, jotka opettaja sulkee tunnin lopussa luokkakohlaiseen kirjepussiin oppilaiden nähtä. Luokkien kirjepussit lähetetään koulusta yhtenä pakettina tutkimusryhmälle optista tallennusta varten.

Kouluterveyskyselyä alettiin tehdä vuodesta 1995 alkaen peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 2. vuoden opiskelijoille. Vuonna 1999 kyselyn piiriin otettiin myös lukion 1. vuoden opiskelijat, mutta vuonna 2001 ammatilliset oppilaitokset jätettiin pois. Vuosien 2008 ja 2009 kysely tehtiin jälleen myös ammatillisissa oppilaitoksissa, sekä 1. että 2. vuoden opiskelijoille.

Kysely tehdään samoissa kunnissa ja oppilaitoksissa joka toinen vuosi. Aluksi kysely tehtiin vain niillä alueilla, jotka tilasivat kyselyn. Sitten kysely on laajentunut kattamaan koko Suomen. Vuodesta 2002 alkaen parillisina vuosina kyselyyn ovat osallistuneet Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Lapin läänit ja parittomina vuosina Länsi-Suomen ja Oulun läänit sekä Ahvenanmaan maakunta. Kun yhdistetään parillisten ja parittomien vuosien aineistot, saadaan koko maata kuvaavaa tietoa.

Näiden kyselyn toteuttamisessa tapahtuneiden muutosten takia tuloksia tarkastellaan peruskoulujen ja lukiodien osalta vuosista 2000/2001 alkaen. Muutosten tarkastelussa käytetään vertailukelpoisuuden lisäämiseksi aineistoa niistä kouluista, jotka ovat osallistuneet kyselyyn kaikkina kyselykertoina – joko parillisina tai parittomina vuosina⁴. Mukaan valikoitui yhteensä 535 peruskoulua ja 321 lukiota. Peruskouluista 11 oli erityiskouluja. Kun parilliset ja parittomat vuodet yhdistettiin, vastanneita oli vuosittain peruskoulussa 81 057–83 915 ja lukiossa 39 084–43 242 (taulukko 1). Muutosaineisto kattoi tutkimusvuosista riippuen 61–65 prosenttia kaikista Suomen peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista ja 51–58 prosenttia kaikista lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista.

⁴ Ennen vuotta 2001 jotkut kunnat osallistuivat kyselyyn aiemmin mainitusta aluejaosta poikkeavasti. Niiden aineistot on siirretty samaan vaiheeseen muun läänin kanssa. Tällaisia kuntia ovat Espoo, Vantaa, Lohja, Nummi-Pusula, Kotka, Hamina ja Padasjoki, joiden tiedot vuodelta 1999 siirretty vuoden 2000 aineistoon. Lisäksi Keski-Suomen ja Kainuun vuoden 2000 tiedot on siirretty vuoden 2001 aineistoon.

Ammatillisista oppilaitoksista on saatavissa aineistoa vuosilta 2008 ja 2009. Tässä raportissa ammattiin opiskelevien aineisto rajattiin alle 21-vuotiaisiin (alle 20 vuotta 5 kk). Vuosina 2008/2009 kyselyyn vastasi 40 641 ammattiin opiskelevaa alle 21-vuotiaista (taulukko 1). Ammattiin opiskelevien aineiston kattavuutta ei voitu arvioida luotettavasti, koska ammattiin opiskelevien oppilasmääriä ei kerätä vuosikursseittain valtakunnallisesti. Opetussuunnitelma-perustaisen ammatillisen peruskoulutuksen uusien opiskelijoiden määrän pohjalta karkeasti arvioituna aineiston kattavuus olisi ammatillisissa oppilaitoksissa noin 43 prosenttia.

TAULUKKO 1. Vastanneiden lukumäärä ja aineiston kattavuus Kouluterveyskyselyn yhdistetyssä muutosaineistossa vuosina 2000/2001–2008/2009.

	Vuodet				
	2000/2001	2002/2003	2004/2005	2006/2007	2008/2009
Peruskoulu (N= 535)					
8. ja 9. luokan pojat	42 200	41 115	42 175	41 435	40 499
8. ja 9. luokan tytöt	41 715	39 942	41 301	41 282	40 637
Yhteensä	83 915	81 057	83 476	82 717	81 136
Aineiston kattavuus ¹	65 %	65 %	64 %	62 %	61 %
Lukio (N= 321)					
1. ja 2. vuoden pojat	17 991	17 776	17 554	17 302	16 406
1. ja 2. vuoden tytöt	25 251	24 591	23 832	23 439	22 678
Yhteensä	43 242	42 367	41 386	40 741	39 084
Aineiston kattavuus ¹	51 %	53 %	56 %	58 %	57 %
Ammatillinen oppilaitos (N= 419)					
1. ja 2. vuoden pojat	-	-	-	-	22 964
1. ja 2. vuoden tytöt	-	-	-	-	17 677
Yhteensä	-	-	-	-	40 641
Aineiston kattavuus ²	-	-	-	-	43 %

¹ Laskettu Tilastokeskuksen oppilasmäärätietojen perusteella.

² Ensimmäisen vuoden opiskelijoilla kattavuus on laskettu opetussuunnitelma-perusteisen ammatillisen peruskoulutuksen uusien opiskelijoiden lukumäärätiedoista (lähde: Tilastokeskus). 2. vuoden opiskelijoiden määrä on arvioitu 10 % pienemmäksi kuin uusien opiskelijoiden lukumäärä.

Lääni- ja maakuntatarkasteluissa käytetään vuosien 2008 ja 2009 poikkileikkaus-aineistoja (taulukko 2). Nämä aineistot kattoivat 82 prosenttia kaikista peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja 74 prosenttia kaikista lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista. Lääneittäin aineiston kattavuus vaihteli peruskoulussa 81–85 prosenttia ja lukiossa 68–90 prosenttia. Maakunnittain aineisto kattoi peruskoulussa 78–87 prosenttia, lukiossa 56–90 prosenttia ja ammatillisissa oppilaitoksissa karkeasti arvioituna 23–74 prosenttia kohderyhmästä. Huonon kattavuuden vuoksi Päijät-Häme, Kainuu ja Etelä-Karjala on poistettu lukiolaisten aineistosta. Vaikka Ahvenanmaan aineiston kattavuus oli hyvä, aineiston pienuuden vuoksi maakuntavertailuissa ei esitetä lainkaan Ahvenanmaan tuloksia. Samasta syystä Itä-Uusimaa on poistettu ammattiin opiskelevien vertailuista.

TAULUKKO 2. Vastanneiden lukumäärä ja aineiston kattavuus Kouluterveyskyselyn poikkileikkausaineistossa lääneittäin ja maakunnittain vuosina 2008/2009.

	Peruskoulun 8. ja 9. luokat		Lukion 1. ja 2. vuosi		Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuosi	
	Vastanneet	Kattavuus ¹	Vastanneet	Kattavuus ¹	Vastanneet	Kattavuus ²
Etelä-Suomen lääni (2008)	43 368	81 %	21 075	73 %	12 818	35 %
Pääkaupunkiseutu	18 495	80 %	10 957	74 %	3 883	23 %
Uusimaa (ilman pkseutua)	8 557	78 %	3 531	74 %	2 380	43 %
Itä-Uusimaa	2 315	85 %	775	73 %	522	37 %
Kanta-Häme	3 711	86 %	1 555	85 %	1 703	45 %
Päijät-Häme	4 040	81 %	1 697	59 %	1 587	40 %
Kymenlaakso	3 536	79 %	1 591	80 %	1 664	56 %
Etelä-Karjala	2 714	83 %	969	66 %	1 079	51 %
Itä-Suomen lääni (2008)	12 076	85 %	5 752	75 %	4 818	41 %
Etelä-Savo	3 309	87 %	1 641	73 %	1 324	45 %
Pohjois-Savo	5 326	86 %	2 523	76 %	2 300	41 %
Pohjois-Karjala	3 441	82 %	1 588	76 %	1 194	36 %
Lappi (2008)	4 153	84 %	1 806	75 %	1 800	44 %
Länsi-Suomen lääni (2009)	37 592	82 %	17 141	76 %	16 161	46 %
Varsinais-Suomi	8 865	82 %	4 132	78 %	3 658	52 %
Satakunta	4 478	81 %	1 825	71 %	1 956	47 %
Pirkanmaa	8 960	79 %	4 204	73 %	3 514	44 %
Keski-Suomi	5 616	84 %	2 393	74 %	2 351	46 %
Etelä-Pohjanmaa	4 344	84 %	2 064	84 %	2 134	53 %
Pohjanmaa	3 686	80 %	1 790	81 %	1 677	54 %
Keski-Pohjanmaa	1 643	85 %	733	77 %	871	51 %
Oulun lääni (2009)	10 795	83 %	4 456	68 %	4 696	50 %
Pohjois-Pohjanmaa ³	9 114	83 %	3 820	70 %	3 855	48 %
Kainuu ³	1 681	83 %	636	56 %	841	65 %
Ahvenanmaa (2009)	584	84 %	237	90 %	348	74 %
Koko maa 2008/2009	108 568	82 %	50 467	74 %	40 641	43 %

¹ Laskettu Tilastokeskuksen oppilasmäärätietojen perusteella.

² Ensimmäisen vuoden opiskelijoilla kattavuus on laskettu opetussuunnitelmaperusteisen ammatillisen peruskoulutuksen uusien opiskelijoiden lukumäärätiedoista (lähde: Tilastokeskus). 2. vuoden opiskelijoiden määrä on arvioitu 10 % pienemmäksi kuin uusien opiskelijoiden lukumäärä.

³ Vaala on mukana Pohjois-Pohjanmaan aineistossa.

Läänien väliset erot raportoidaan tekstissä pääsääntöisesti siinä tapauksessa, että läänien välistä vaihtelua on vähintään viisi prosenttiyksikköä. Vastaavasti maakuntien väliset erot raportoidaan, jos maakuntien välistä vaihtelua on vähintään kymmenen prosenttiyksikköä. Kuitenkin koska kouluoloja ja terveyttä kuvaavissa indikaattoreissa vaihtelu oli pientä, niiden osalta raportoidaan myös tätä pienempiä eroja.

Osa peruskoulujen ja lukioiden tuloksista esitetään luokka-aste- ja sukupuolivaikioituina tai luokka-astevakioituina prosenttiosuuksina. Vakioinnin tarkoituksena on tehdä tuloksista vertailukelpoisempia vertailtaessa eri vuosia. Vakiointi tarkoittaa käytännössä sitä, että oletetaan jokaisessa luokka-asteen ja sukupuolen (tai pelkäs-

tään luokka-asteen) mukaisessa osajoukossa olevan yhtä paljon vastaajia. Esimerkiksi peruskoulun yläluokkien tilannetta koskeva luokka-aste- ja sukupuolivakioitu prosenttiosuus on saatu laskemalla keskiarvo neljän osajoukon prosenttiluvuista (8. luokan pojat, 8. luokan tytöt, 9. luokan pojat, 9. luokan tytöt). Ammatillisten oppilaitosten tuloksia ei vakioida.

Nuorten hyvinvoinnin mittarit

Tulokset esitetään 44 indikaattorina, jotka on jaettu viiteen aihe-alueeseen: elinolot, kouluolot, terveys, terveystottumukset sekä terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto. Osa indikaattoreista perustuu yksittäisiin kysymyksiin ja osa summa-muuttujiin. Tarkat kuvaukset indikaattoreiden muodostamisesta ovat liitteessä 1. Seuraavassa kuvataan indikaattorit lyhyesti.

Elinolot:

- *Perherakenteena muu kuin ydinperhe.* Nuoren perhe on muu kuin ydinperhe.
- *Ainakin yksi vanhemmista tupakoi.* Vähintään yksi vanhemmista tupakoi nykyisin.
- *Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana.* Vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä tai pakkolomalla vuoden aikana.
- *Käyttövarat yli 17 euroa viikossa.* Nuorella on käytössään keskimäärin yli 17 euroa viikossa.
- *Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa.* Vanhemmat eivät aina tiedä, missä nuori viettää perjantai- ja lauantai-iltansa.
- *Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa.* Nuori ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.
- *Ei yhtään läheistä ystävää.* Nuorella ei ole yhtään läheistä ystävää, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.
- *Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana.* Nuori on kokenut fyysistä uhkaa, jos häneltä on varastettu tai yritetty varastaa käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä, häntä on uhattu vahingoittaa tai hänen kimppuunsa on käyty fyysisesti vuoden aikana.
- *Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana.* Nuori on vuoden aikana tehnyt seuraavista rikkeistä vähintään kahta tai vähintään kaksi kertaa: tehnyt töherryksiä julkisiin paikkoihin, vahingoittanut koulun omaisuutta, vahingoittanut muuta omaisuutta, varastanut, pahoinpidellyt jonkun.

Kouluolot:

- *Koulun fyysisissä työoloissa puutteita.* Indikaattori on muodostettu seuraavista työskentelyä haittaavista tekijöistä: opiskelutilojen ahtaus, melu, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epämukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalitilat, tapaturmavaara.

- *Koulutapaturma lukuvuoden aikana.* Nuorelle on sattunut koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana vähintään yksi tapaturma, joka on vaatinut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.
- *Koulun työilmapiirissä ongelmia.* Indikaattori on muodostettu yhdeksästä työilmapiiriin vaikuttavasta tekijästä: opettajien odotukset ja oikeudenmukaisuus, toimeentuleminen oppilaiden ja opettajien kanssa, työskentely ryhmissä, työympäristön rauhattomuus, kiireisyys, luokan työrauha sekä oppilaiden viihtyminen yhdessä.
- *Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa* Indikaattori on muodostettu kolmesta opettajien ja oppilaiden vuorovaikutusta kuvaavasta tekijästä: mielipiteiden ilmaisuun rohkaiseminen, mielipiteiden huomioiminen koulutyön kehittämisessä ja kiinnostus oppilaiden kuulumisista.
- *Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri.* Nuori on kokenut koulutyöhön liittyvän työmäärän lukuvuoden aikana jatkuvasti tai melko usein liian suureksi.
- *Vaikeuksia opiskelussa.* Indikaattori on muodostettu seuraavista tekijöistä: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.
- *Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta.* Nuori kokee, että saa apua harvoin tai ei koskaan kotoa tai koulusta, kun hänellä on vaikeuksia koulunkäynnissä ja opiskelussa.
- *Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa.* Nuori on joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.
- *Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana.* Nuori on lintsannut ainakin kaksi kokonaista koulupäivää kuukauden aikana.
- *Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä.* Nuori ei pidä tällä hetkellä lainkaan koulunkäynnistä.

Terveys:

- *Terveydentila keskinertainen tai huono.* Nuori kokee terveydentilansa keskinertaiseksi, melko huonoksi tai erittäin huonoksi.
- *Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus.* Nuorella on jokin lääkärin toteama pitkäaikainen sairaus, vika tai vamma, joka haittaa jokapäiväistä toimintaa.
- *Ylipainoa.* Nuorella on painoindeksin (BMI) mukaan ylipainoa.
- *Päivittäin vähintään kaksi oiretta.* Nuorella on ollut lähes päivittäin vähintään kaksi seuraavista oireista puolen vuoden aikana: niska- tai hartiakipuja, selän alaosan kipuja, vatsakipuja, jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta, ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia, vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin, päänsärkyä, väsymystä tai heikotusta.
- *Väsymystä lähes päivittäin.* Nuorella on ollut lähes päivittäin väsymystä tai heikotusta puolen vuoden aikana.

- *Niska- tai hartiakipuja viikoittain.* Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja puolen vuoden aikana.
- *Päänsärkyä viikoittain.* Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa päänsärkyä puolen vuoden aikana.
- *Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus.* Masentuneisuutta mitataan 12 kysymyksellä Raitasalon mielialakyselystä, joka perustuu Beckin depressio-mittariin. Vastauksista saadun summan perusteella oppilaat luokiteltiin keskivaikeasti tai vaikeasti masentuneiksi.
- *Koulu-uupumusta.* Koulu-uupumusta mitataan kolmella kysymyksellä, jotka perustuvat Salmela-Aron ja Näätäsen koulu-uupumusmittariin. Koulu-uupumus koostuu uupumusasteisesta väsymyksestä, kyynisestä asenteesta työhön ja opintojen merkityksen vähentymisestä sekä kyvyttömyyden ja riittämättömyyden tunteesta opiskelijana.

Terveystottumukset:

- *Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla.* Nuori jättää yleensä syömättä jonkin seuraavista neljästä kouluaterian osasta: pääruoka, salaatti, maito tai piimä, leipä.
- *Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa.* Nuori syö makeita tai rasvaisia välipaloja koulussa vähintään kaksi kertaa kouluviikon aikana.
- *Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä.* Nuori harjaa hampaansa harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä.
- *Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa.* Nuori harrastaa vapaa-aikana harvemmin kuin neljä kertaa viikossa urheilua tai liikuntaa vähintään puoli tuntia kerrallaan tai vähemmän kuin kaksi tuntia viikossa hengästyttävää tai hikoiluttavaa liikuntaa.
- *Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23.* Nuori menee koulupäivinä tavallisesti nukkumaan noin kello 23 jälkeen.
- *Tupakoi päivittäin.* Nuori tupakoi kerran päivässä tai useammin.
- *Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa.* Nuori käyttää alkoholia tosi humalaan asti vähintään kerran kuukaudessa.
- *Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran.* Nuori on kokeillut ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, heroiniä, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä tai muuta vastaavaa huumetta.

Terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto:

- *Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta.* Terveystiedon opetuksen aiheet eivät kiinnosta nuorta.
- *Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä.* Nuoren mielestä terveystiedon opetus ei lisää taitoja ja valmiuksia huolehtia terveydestä.
- *Huonot tiedot seksuaaliterveydestä.* Muodostuu kuudesta seksuaaliterveyttä koskevasta väittämästä.
- *Huonot tiedot päihteistä.* Muodostuu kuudesta tupakkaa, nuuskaa ja alkoholia koskevasta väittämästä.
- *Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.* Nuori saa melko tai erittäin huonosti apua muihin kuin koulunkäyntiin liittyviin ongelmiin terveydenhoitajalta, lääkäriltä, koulupsykologilta, kuraattorilta ja opettajalta.
- *Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle.* Nuori kokee kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- *Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle.* Nuori kokee koululääkärin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- *Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa.* Nuori on melko tai erittäin tyytymätön koulun terveydenhuollon toimivuuteen keskusteltaessa henkilökohtaisista asioista, kuten seksi tai masennus.

Muutokset 2000-luvulla

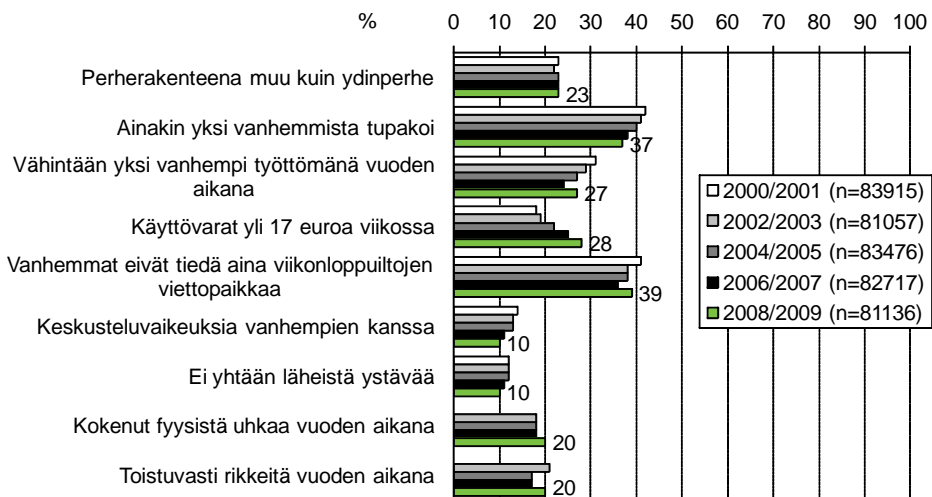
Elinolot

Selvimmät muutokset peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten elinoloissa 2000-luvulla olivat käyttövarojen lisääntyminen sekä vanhempien tupakoinnin ja vanhempien kanssa koettujen keskusteluvaikeuksien vähentyminen (kuvio 1; liitetaulukko 1). Yli 17 euron käyttövarat viikoittain omistavien osuus on kasvanut kahdeksassa vuodessa kymmenellä prosenttiyksiköllä 28 prosenttiin. Niiden oppilaiden osuus, joiden vanhemmista ainakin toinen tupakoi, on pienentynyt 37 prosenttiin ja keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa kokevien osuus 10 prosenttiin.

Ilman läheisiä ystäviä olevien oppilaiden osuus on pienentynyt vuosikymmenen loppupuolella 12 prosentista 10 prosenttiin (kuvio 1; liitetaulukko 1). Vanhempien työttömyys vähentyi vuosiin 2006/2007 saakka, mutta sen jälkeen on tapahtunut käänne huonompaan. Kielteinen käänne on tapahtunut myös siinä, tietävätkö vanhemmat lastensa viikonloppuiltojen viettopaikan. Vuosina 2008/2009 yläluokkalaisista 27 prosentilla oli ollut ainakin yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana ja 39 prosenttia ilmoitti, etteivät heidän vanhempansa tieneet aina vastaajan viikonloppuiltojen viettopaikkaa.

Toistuvasti rikkeitä tekevien osuus yläluokkalaisista vähentyi vuosina 2004/2005, mutta on kasvanut sen jälkeen 20 prosenttiin (kuvio 1; liitetaulukko 1). Myös fyysistä uhkaa kokevien osuus on kasvanut 20 prosenttiin vuosina 2008/2009.

Kaikkina vuosina noin joka neljännellä oppilaalla oli muu kuin ydinperhe (kuvio 1; liitetaulukko 1).

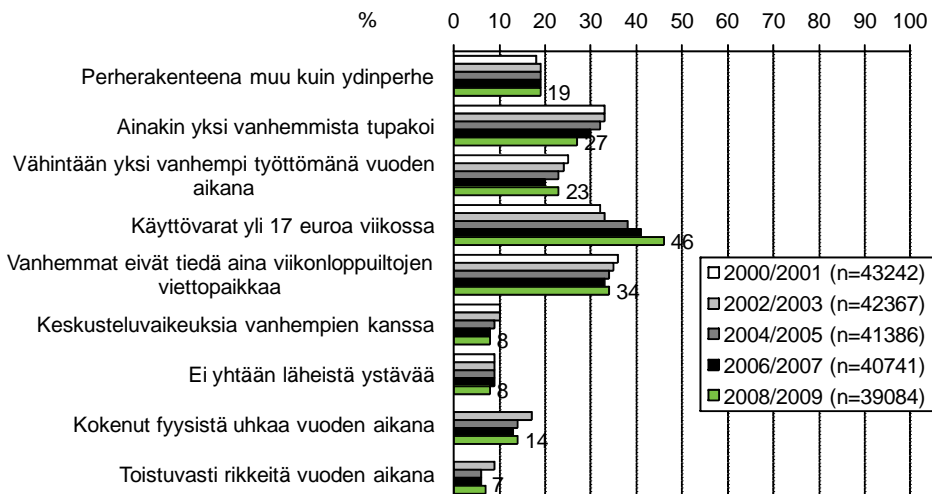

KUVIO 1. Elinoloiindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2000/2001–2008/2009.

Myös lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoiden elinoloissa suurin muutos 2000-luvulla oli käyttövarojen lisääntyminen (kuvio 2; liitetaulukko 2). Vuosina 2008/2009 yli 17 euroa viikoittain oli käytössä 46 prosentilla opiskelijoista, kun vuosikymmenen alussa osuus oli 32 prosenttia. Vanhempien tupakointi on vähentynyt vuosista 2002/2003 lähtien. Ainakin yksi tupakoiva vanhempi oli nyt 27 prosentilla lukiolaisista.

Vanhempien työttömyys vähentyi vuosiin 2006/2007 saakka, mutta on sen jälkeen yleistynyt (kuvio 2; liitetaulukko 2). Vuosina 2008/2009 lukiolaisista 23 prosenttia ilmoitti vähintään yhden vanhemmistaan olleen vuoden aikana työttömänä. Myönteinen kehitys on pysähtynyt myös keskusteluyhteydessä vanhempiin, vanhempien tiedossa lapsensa viikonloppuiltojen vietosta sekä fyysisen uhan kokemisessa. Vuosina 2008/2009 kahdeksalla prosentilla opiskelijoista oli keskusteluvaikeuksia vanhempiensa kanssa. 34 prosenttia ilmoitti, etteivät heidän vanhempansa tienneet vastaajan viikonloppuiltojen viettopaikkaa. Lukiolaisista 14 prosenttia oli joutunut fyysisesti uhatuksi vuoden aikana.

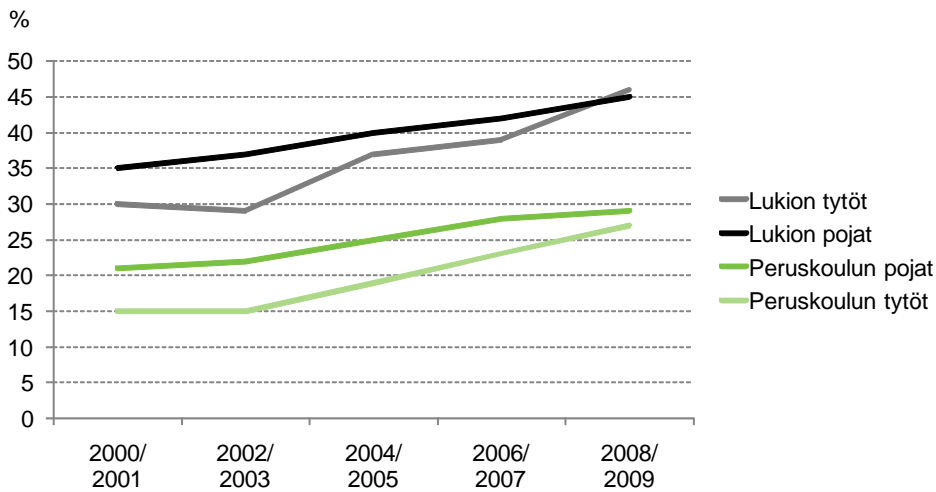
Rikkeiden tekeminen vähentyi lukiolaisilla vuosikymmenen puolivälissä, mutta sen jälkeen ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia (kuvio 2; liitetaulukko 2). Viime kyselyissä seitsemän prosenttia opiskelijoista ilmoitti tehneensä toistuvasti rikkeitä vuoden aikana. Lukiolaisten perheiden rakenne on pysynyt samanlaisena koko 2000-luvun. Muu kuin ydinperhe oli viidesosalla lukiolaisista. Myöskään niiden opiskelijoiden osuus, joilla ei ollut yhtään läheistä ystävää, ei muuttunut kahdeksan vuoden aikana merkittävästi. Läheinen ystävä puuttui kahdeksalta prosentilta opiskelijoista.

KUVIO 2. Elinoloiindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2000/2001–2008/2009.

Sukupuolten väliset erot

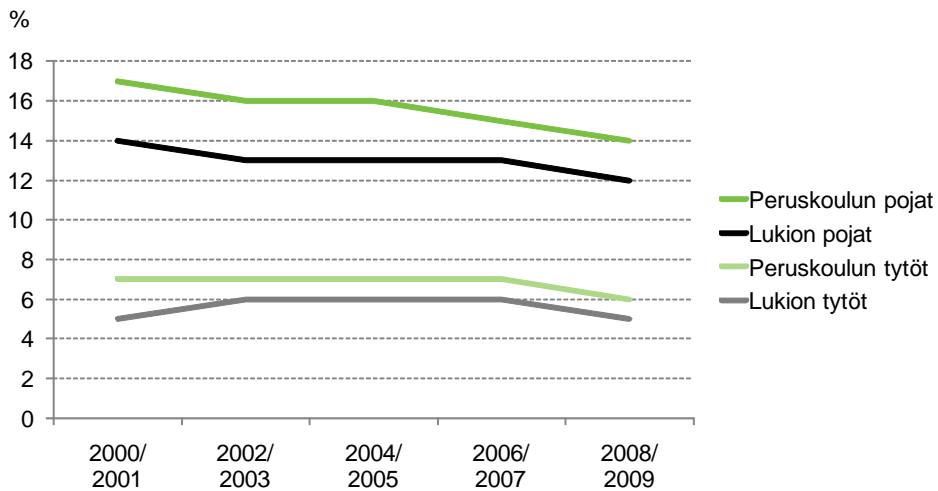
Pojilla oli 2000-luvun alussa runsaammat käyttövarat kuin tytöillä (kuvio 3; liitetaulukot 3–6). Käyttövarat ovat kuitenkin lisääntyneet tytöillä nopeammin kuin pojilla ja ero sukupuolten välillä on hävinnyt. Vuosina 2008/2009 viikoittain yli 17 euroa käytettävissä oli 45–46 prosentilla lukion pojista ja tytöistä ja 27–29 prosentilla peruskoulun yläluokkien pojista ja tytöistä.

KUVIO 3. Käyttövarat yli 17 euroa viikossa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2008/2009.

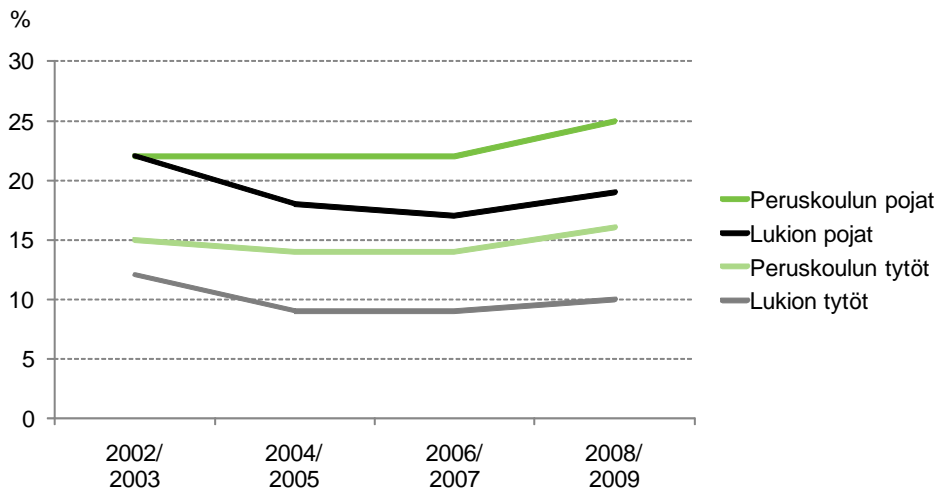
Vanhemmat tiesivät huonommin lukiolaispoikien kuin lukiolaistytöjen viikonloppuiltojen viettopaikan (liitetaulukot 3–6). Ero on hieman kaventunut vuosikymmenen aikana. Peruskoulun yläluokkalaisten keskuudessa ei ollut merkittävää eroa sukupuolten välillä. Vuosina 2008/2009 lukiolaispojista 37 prosenttia ja lukiolaistytöistä 32 prosenttia ilmoitti, etteivät heidän vanhempansa tienneet vastaajan viikonloppuiltojen viettopaikka. Vastaava osuus yläluokkien pojista oli 41 prosenttia ja tytöistä 37 prosenttia.

Pojat olivat tyttöjä yleisemmin ilman sellaisia läheisiä ystäviä, joiden kanssa voi keskustella omista asioistaan luottamuksellisesti (kuvio 4; liitetaulukot 3–6). Ero on 2000-luvulla pienentynyt parilla prosenttiyksiköllä, koska poikien tilanne on parantunut. Vuosina 2008/2009 yläluokkien pojista 14 prosentilla ja tytöistä 6 prosentilla ei ollut läheisiä ystäviä. Vastaavasti lukiolaispojista 12 prosentilta ja lukiolaistytöistä 5 prosentilta puuttui läheinen ystävä.

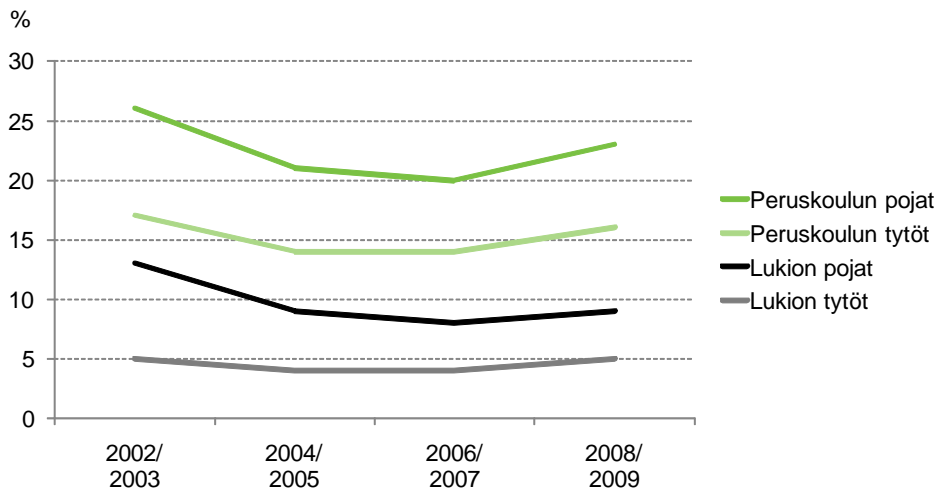
KUVIO 4. Ei yhtään läheistä ystävää. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2008/2009.

Pojat joutuivat kokemaan fyysistä uhkailua selvästi yleisemmin kuin tytöt (kuvio 5; liitetaulukot 3–6). Lukiolaisilla ero on pysynyt lähes samansuuruisena 2000-luvulla. Yläluokkalaisilla sukupuolten välinen ero on hieman kasvanut, koska poikien kokemukset uhkailusta ovat lisääntyneet. Vuosina 2008/2009 yläluokkien pojista 25 prosenttia oli kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana. Vastaava osuus yläluokkalaistytöistä oli 16 prosenttia. Lukiolaispojista fyysisen uhan kokemuksia oli 19 prosentilla ja lukiolaistytöistä 10 prosentilla.

KUVIO 5. Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2002/2003–2008/2009.

Pojat tekivät rikkeitä yleisemmin kuin tytöt (kuvio 6; liitetaulukot 3–6). Erot tyttöjen ja poikien välillä ovat pienentyneet hieman peruskoulun yläluokkalaisilla ja selvästi lukiolaisilla. Erot kaventuivat, koska rikkeiden tekeminen vähentyi vuosikymmenen puolivälissä pojilla voimakkaammin. Vuosina 2008/2009 yläluokkien pojista 23 prosenttia ja tytöistä 16 prosenttia oli tehnyt toistuvasti rikkeitä vuoden aikana. Lukiossa vastaavat osuudet olivat pojilla yhdeksän ja tytöillä viisi prosenttia.

KUVIO 6. Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2002/2003–2008/2009.

Muut elinolot – perherakenne, vanhempien tupakointi, vanhempien työttömyys ja keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa – eivät eronneet merkittävästi pojilla ja tytöillä (liitetaulukot 3–6).

Kouluolot

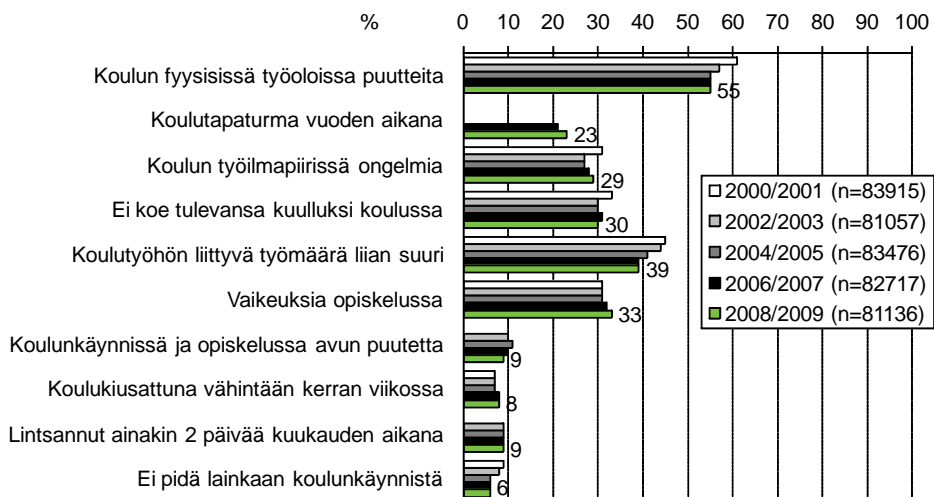
Suurimmat muutokset 2000-luvulla peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten kouluoloissa ovat tapahtuneet fyysisissä työoloissa ja työmäärässä (kuvio 7; liitetaulukko 1). Puutteita fyysisissä työoloissa kokevien osuus pieneni vuosiin 2004/2005 saakka ja työmäärää liian suurena pitävien osuus vuosiin 2006/2007 saakka. Viime kyselyissä yläluokkalaisista 55 prosenttia koki puutteita koulun fyysisissä työoloissa ja 39 prosenttia koki työmäärän liian suureksi.

Avun puute koulunkäynnin vaikeuksissa on vähentynyt hieman viime vuosina: vuosina 2008/2009 yhdeksän prosenttia oppilaista ei saanut niihin riittävästi apua (kuvio 7; liitetaulukko 1). Niiden oppilaiden osuus, jotka eivät pitäneet lainkaan koulunkäynnistä, on pienentynyt 2000-luvun alussa yhdeksästä kuuteen prosenttiin.

Ongelmat koulun työilmapiirissä ja kuulematta jäämisen tunne koulussa vähentyivät vuosikymmenen alussa (kuvio 7; liitetaulukko 1). Sen jälkeen kokemukset kuulematta jäämisestä ovat pysyneet samalla tasolla, mutta työilmapiiriongelmat ovat hieman lisääntyneet. Vuosina 2008/2009 yläluokkalaisista 29–30 prosenttia koki ongelmia koulun työilmapiirissä ja jäävänsä kuulematta koulussa.

Koulutapaturmia voidaan seurata kahden vuoden ajalta. Ne ovat yleistyneet 21 prosentista 23 prosenttiin (kuvio 7; liitetaulukko 1). Kielteistä oli myös vaikeuksia opiskelussa kokevien osuuden kasvaminen hitaasti 33 prosenttiin vuosista 2004/2005 alkaen.

Koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa joutui kahdeksan prosenttia yläluokkalaisista vuosina 2008/2009 (kuvio 7; liitetaulukko 1). Yhdeksän prosenttia oli lintsannut ainakin kaksi koulupäivää kuukauden aikana. Kiusaamisessa ja lintsauksessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia 2000-luvulla.

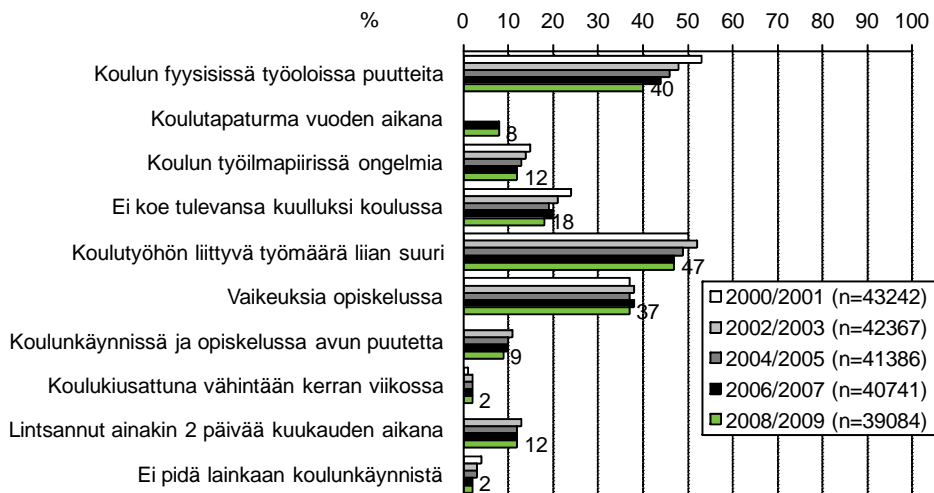

KUVIO 7. Kouluoloihindeksoit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2000/2001–2008/2009.

Selkein muutos lukiolaisten kouluoloissa oli fyysisten työolojen parantuminen vuosi vuodelta (kuvio 8; liitetaulukko 2). Vuosikymmenen alussa puutteita koulun fyysisissä työoloissa koki 53 prosenttia lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista, kun kahdeksan vuotta myöhemmin vastaava osuus on pienentynyt 40 prosenttiin. Myös koulun työilmapiiri, kuulukuksi tuleminen koulussa ja koulun työmäärä ovat kehittyneet myönteisesti 2000-luvulla. Tosin työilmapiirin ja työmäärän osalta kehitys on pysähtynyt viime vuosina. Vuosina 2008/2009 ongelmia koulun työilmapiirissä koki 12 prosenttia, kuulematta jäämistä koulussa 18 prosenttia ja koulun työmäärän liian suureksi 47 prosenttia lukiolaisista.

Puutteita avun saamisessa opiskelun ongelmiin kokevien osuus lukiolaisista on pienentynyt 11 prosentista 9 prosenttiin kuuden vuoden aikana (kuvio 8; liitetaulukko 2). Niiden lukiolaisten osuus, jotka eivät pitäneet lainkaan koulunkäynnistä, on pienentynyt neljästä prosentista kahteen prosenttiin kahdeksan vuoden aikana.

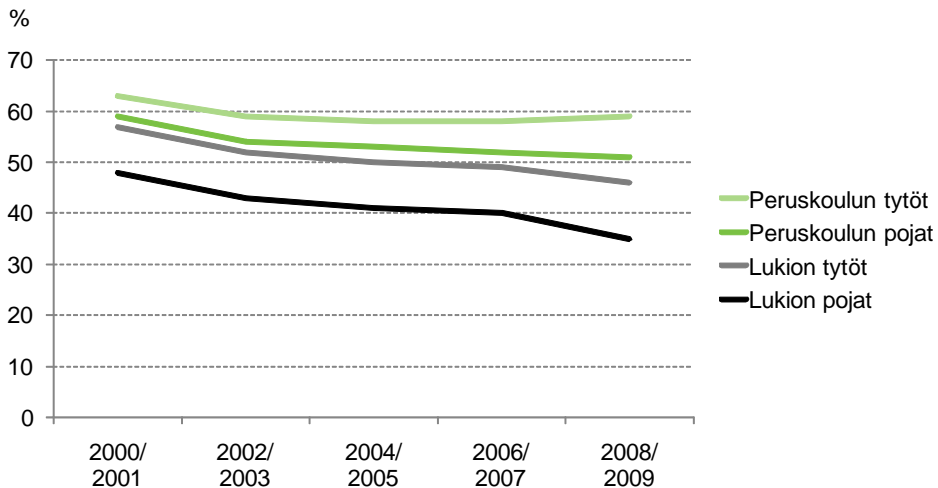
Koulutapaturma oli vuoden aikana sattunut kahdeksalle prosentille lukiolaisista molemmilla kertoina, joina sitä on kysytty (kuvio 8; liitetaulukko 2). Myöskään opiskeluun liittyvien vaikeuksien, koulukiusaamisen ja lintsamisen yleisyydessä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia 2000-luvulla. Vuosina 2008/2009 lukiolaisista 37 prosentilla oli vaikeuksia opiskelussa, 2 prosenttia joutui koulukiusaamisen kohteeksi vähintään kerran viikossa ja 12 prosenttia ilmoitti lintsanneensa vähintään kaksi koulupäivää kuukauden aikana.

KUVIO 8. Kouluoloiindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioitiedut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2000/2001–2008/2009.

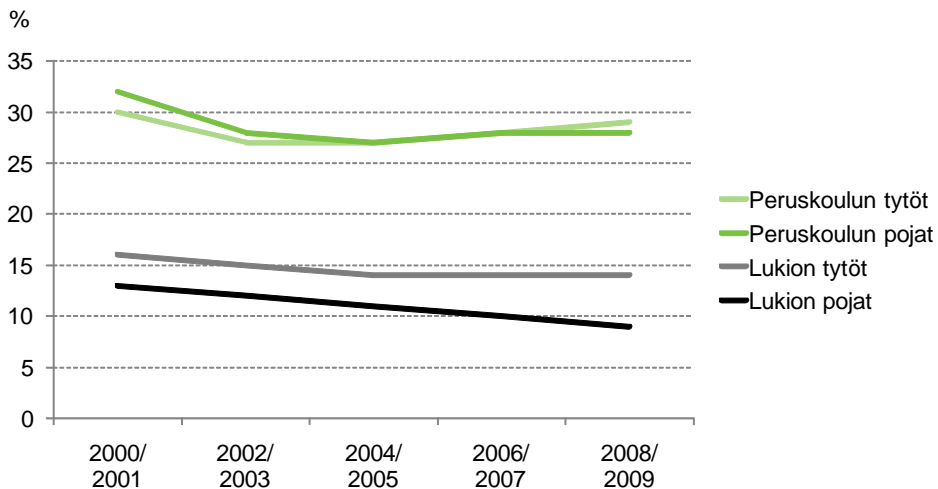
Sukupuolten väliset erot

Vuosikymmenen alussa tytöt kokivat yleisemmin puutteita koulun fyysisissä työoloissa kuin pojat – ero oli lukiossa suurempi kuin peruskoulussa (kuvio 9; liitetaulukot 3–6). Sekä peruskoulun yläluokilla että lukiossa puutteita fyysisissä työoloissa kokevien osuus vähentyi pojilla voimakkaammin kuin tytöillä. Sukupuolten välinen ero kasvoi erityisesti peruskoulun yläluokilla, mutta hieman myös lukiossa. Vuosina 2008/2009 yläluokkalaistytöistä 59 prosenttia ja yläluokkalaispojista 51 prosenttia koki puutteita koulun fyysisissä työoloissa. Vastaavat osuudet lukiolaistytöistä oli 46 prosenttia ja lukiolaispojista 35 prosenttia.

KUVIO 9. Koulun fyysisissä työoloissa puutteita. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2008/2009.

Lukiossa tytöt kokivat poikia yleisemmin ongelmia koulun työilmapiirissä ja ero on kasvanut hieman 2000-luvulla (kuvio 10; liitetaulukot 3–6). Vuosina 2008/2009 lukiolaistytöistä 14 prosenttia koki ongelmia työilmapiirissä ja lukiolaispojista 9 prosenttia. Peruskoulussa tyttöjen ja poikien välinen ero oli pieni kaikkina vuosina. Vuosina 2008/2009 ongelmia koulun työilmapiirissä koki 28–29 prosenttia peruskoulun yläluokkien pojista ja tytöistä.

KUVIO 10. Koulun työilmapiirissä ongelmia. Luokka-asteväkioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2008/2009.

Lukiossa tytöt kokivat poikia selvästi yleisemmin opiskeluun liittyvän työmäärän liian suureksi (liitetaulukot 3–6). Ero kasvoi hieman 2000-luvulla. Peruskoulun yläluokilla sukupuolten välillä ei ollut merkittävää eroa. Vuosina 2008/2009 lukion tytöistä 54 prosenttia ja lukion pojista 40 prosenttia koki työmäärän liian suureksi. Yläluokilla työmäärää liian suurena piti 39 prosenttia tytöistä ja pojista.

Vaikeudet opiskelussa olivat yleisempiä pojilla kuin tytöillä (liitetaulukot 3–6). Ne ovat lisääntyneet peruskoulun tytöillä, mutta muissa ryhmissä vaikeuksia opiskelussa kokevien osuudet ovat pysyneet lähes ennallaan 2000-luvulla. Vuosina 2008/2009 peruskoulun yläluokkien pojista 35 prosentilla ja tytöistä 31 prosentilla oli vaikeuksia opiskelussa. Lukiolaispojilla vastaava osuus oli 40 prosenttia ja lukiolaistytöillä 34 prosenttia.

Peruskoulun yläluokkien pojat ilmoittivat selvästi tyttöjä yleisemmin, etteivät pidä lainkaan koulunkäynnistä (liitetaulukot 3–6). Myös lukiossa pojat pitivät hieman vähemmän koulunkäynnistä kuin tytöt. Sukupuolten välinen ero on pysynyt yläluokilla samansuuruisena, mutta lukiossa ero on kaventunut hieman. Vuosina 2008/2009 yläluokkien pojista kahdeksan prosenttia ja tytöistä kolme prosenttia ei pitänyt lainkaan koulunkäynnistä. Lukiossa vastaavat osuudet olivat pojilla kaksi prosenttia ja tytöillä prosentti.

Koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa joutui kymmenen prosenttia yläluokkien pojista ja seitsemän prosenttia tytöistä vuosina 2008/2009 (liitetaulukot 3–6). Sukupuolten välinen ero on pysynyt 2000-luvulla samansuuruisena.

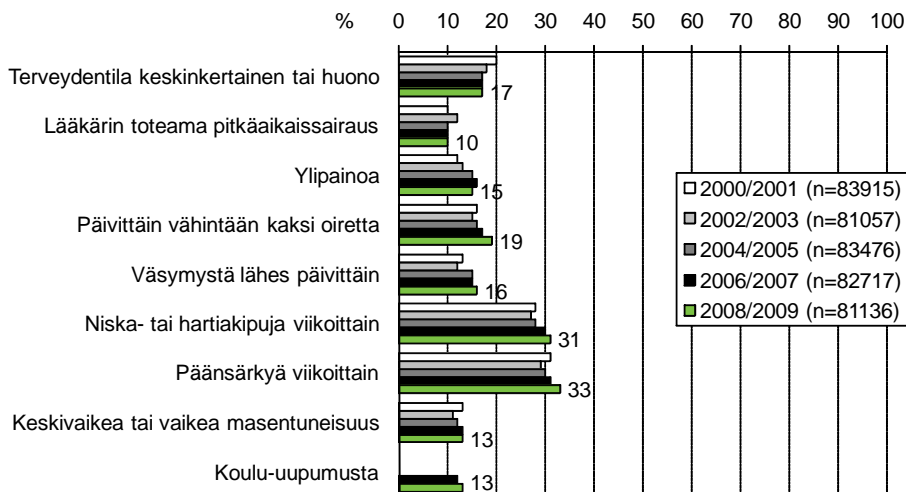
Koulutapaturmat, kuulematta jääminen koulussa, avun puute koulunkäynnin ja opiskelun vaikeuksissa ja lintsaaminen olivat lähes yhtä yleisiä pojilla ja tytöillä (liitetaulukot 3–6).

Terveys

Peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten terveydessä on tapahtunut paljon muutoksia 2000-luvulla (kuvio 11; liitetaulukko 1). Ylipainoisten osuus yläluokkalaisista kasvoi vuosiin 2006/2007 saakka, muttei enää viime kyselyissä. Vuosina 2008/2009 ylipainoisia oli 15 prosenttia oppilaista. Usean oireen kokeminen päivittäin, lähes päivittäin koettu väsymys, viikoittain koetut niska- tai hartiakivut ja päänsärky vähentyivät aluksi hieman, mutta ovat yleistyneet vuosista 2002/2003 alkaen. Vuosina 2008/2009 lähes päivittäin väsymystä koki 16 prosenttia ja päivittäin vähintään kahta oiretta 19 prosenttia oppilaista. Viikoittain niska-hartiaseudun kipuja ja päänsärkyä koki 31–33 prosenttia oppilaista. Myös keskivaikkea tai vaikea masentuneisuus väheni aluksi, mutta on yleistynyt vuosikymmenen loppupuoliskolla ennalleen – 13 prosenttiin.

Terveydentilaansa keskinkertaisena tai huonona pitävien osuus yläluokkalaisista vähentyi vuoteen 2004/2005 saakka ja on sen jälkeen pysynyt samana (kuvio 11; liitetaulukko 1). Vuosina 2008/2009 17 prosenttia oppilaista piti terveydentilaansa korkeintaan keskinkertaisena. Lääkärin toteama jokapäiväinen elämää haaittava pitkäaikaissairaus oli 10 prosentilla oppilaista muina vuosina paitsi 2002/2003, jolloin sellainen oli 12 prosentilla.

Koulu-uupumusta on kartoitettu ensimmäisen kerran vuosina 2006/2007, jolloin sitä oli 12 prosentilla yläluokkalaisista (kuvio 11; liitetaulukko 1). Osuus on pysynyt lähes ennallaan.

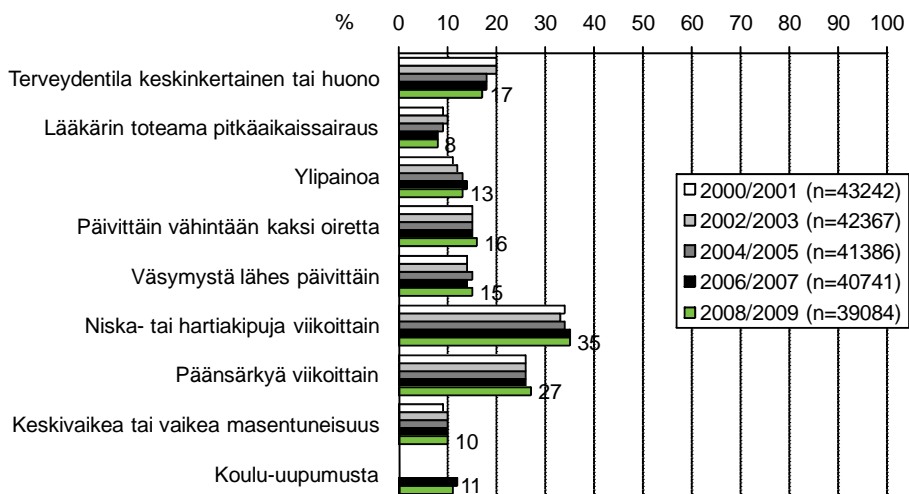

KUVIO 11. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2000/2001–2008/2009.

Lukiolaisten terveydessä on tapahtunut 2000-luvulla merkittäviä muutoksia vain muutamissa indikaattoreissa (kuvio 12; liitetaulukko 2). Terveystilaansa keskinertaisena tai huonona pitävien osuus lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista on pienentynyt 20 prosentista 17 prosenttiin kuuden vuoden aikana. Ylipainoisten osuus lukiolaisista kasvoi vuosiin 2006/2007 saakka, mutta ei enää viime kyselyissä. Vuosina 2008/2009 lukiolaisista 13 prosenttia oli ylipainoisia. Lääkärin toteamat pitkäaikaissairaudet olivat yleisimpiä vuosina 2002/2003, jolloin niitä oli kymmenellä prosentilla lukiolaisista. Sen jälkeen ne ovat vähentyneet kahdella prosenttiyksiköllä.

Oireiden kokemisessa ei ole tapahtunut juurikaan merkittäviä muutoksia 2000-luvulla (kuvio 12; liitetaulukko 2). Vuosina 2008/2009 vähintään kaksi oiretta päivittäin oli 16 prosentilla ja päivittäin väsymystä 15 prosentilla lukiolaisista. Vähintään kerran viikossa päänsärkyä oli 27 prosentilla opiskelijoista. Viikoittain niska- tai hartiakipuja oli 35 prosentilla lukiolaisista.

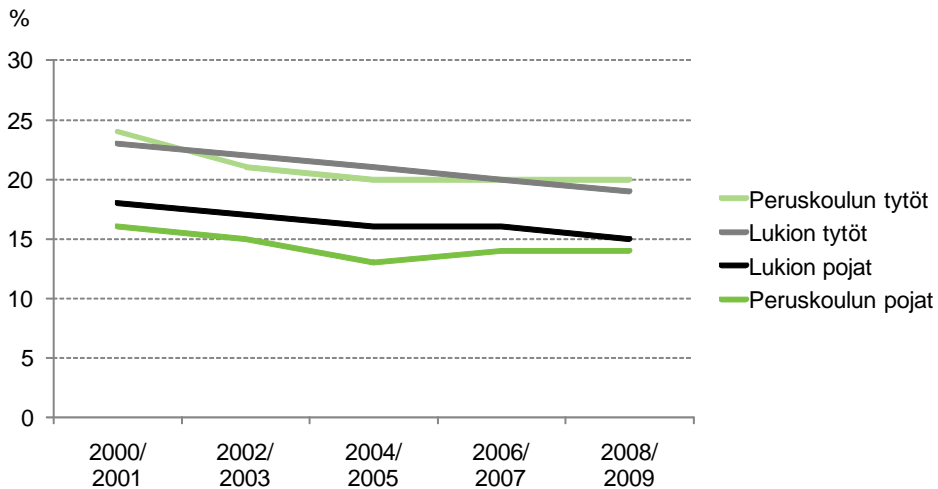
Myös masentuneisuus ja koulu-uupumus ovat pysyneet lukiolaisilla lähes ennallaan (kuvio 12; liitetaulukko 2). Keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta oli 10 prosentilla ja koulu-uupumusta 11 prosentilla lukiolaisista vuosina 2008/2009.

KUVIO 12. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2000/2001–2008/2009.

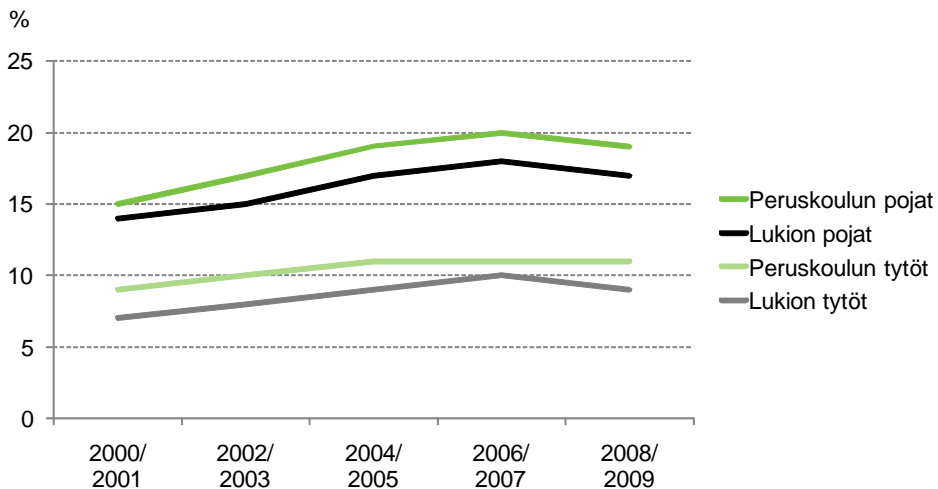
Sukupuolten väliset erot

Tytöt kokivat poikia yleisemmin terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (kuvio 13; liitetaulukot 3–6). Yläluokkalaisilla sukupuolten välinen ero on hieman kaventunut ja lukiolaisilla pysynyt lähes samansuuruisena 2000-luvun aikana. Vuosina 2008/2009 yläluokkien tytöistä 20 prosenttia ja pojista 14 prosenttia koki terveydentilansa korkeintaan keskinkertaiseksi. Vastaavat osuudet lukiolaistytöistä oli 19 prosenttia ja lukiolaispojista 15 prosenttia.

KUVIO 13. Terveydentila keskinkertainen tai huono. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2008/2009.

Pojat olivat tyttöjä yleisemmin ylipainoisia (kuvio 14; liitetaulukot 3–6). 2000-luvulla poikien ja tyttöjen välinen ero kasvoi yläluokkalaisilla, koska ylipainoisuus yleistyi pojilla nopeammin kuin tytöillä. Lukiolaisilla sukupuolten välinen ero pysyi lähes samansuuruisena. Vuosina 2008/2009 yläluokkien pojista 19 prosenttia ja tytöistä 11 prosenttia oli ylipainoisia. Lukiolaispojista ylipainoisia oli 17 prosenttia ja lukiolaistytöistä 9 prosenttia.

KUVIO 14. Ylipainoa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2008/2009.

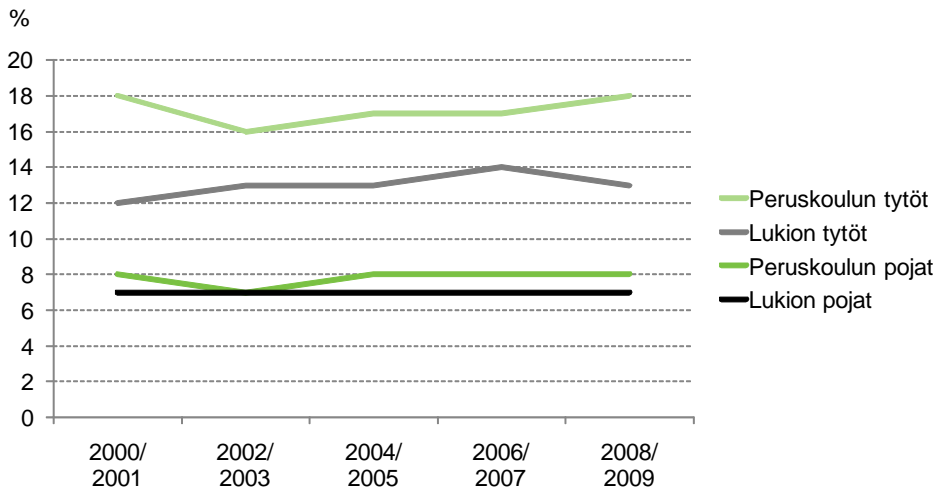
Tytöillä oli yleisemmin vähintään kaksi oiretta päivittäin kuin pojilla (liitetaulukot 3–6). Sukupuolten välinen ero ei ole muuttunut tällä vuosikymmenellä. Vuosina 2008/2009 yläluokkien tytöistä 25 prosenttia ja pojista 12 prosenttia koki vähintään kahta oiretta päivittäin. Lukiolaistytöistä 22 prosentilla ja lukiolaispojista 10 prosentilla oli päivittäin useita oireita.

Myös päivittäin koettu väsymys oli tytöillä yleisempää kuin pojilla (liitetaulukot 3–6). Sukupuolten välinen ero on pysynyt lähes samansuuruisena koko vuosikymmenen ajan. Vuosina 2008/2009 yläluokkien tytöistä 21 prosentilla ja pojista 11 prosentilla oli päivittäin väsymystä. Lukiossa vastaavat osuudet olivat tytöillä 19 prosenttia ja pojilla 10 prosenttia.

Vähintään kerran viikossa esiintyvät niska- tai hartiakivut ja päänsärky olivat tytöillä yleisempiä kuin pojilla (liitetaulukot 3–6). Sukupuolten välisissä eroissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuosina 2008/2009 lukion tytöistä 47 prosentilla ja lukion pojista 22 prosentilla oli viikoittain niska-hartiaseudun kipuja. Päänsärkyä viikoittain oli 36 prosentilla lukiolaistytöistä ja 17 prosentilla lukiolaispojista. Peruskoulun yläluokilla vastaavat osuudet olivat tytöillä 40–41 prosenttia ja pojilla 23–24 prosenttia.

Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus oli tytöille tyypillisempää kuin pojille (kuviot 15; liitetaulukot 3–6). Masentuneisuuden yleisyys on vaihdellut hieman tytöillä 2000-luvulla, mutta on pojilla pysynyt samalla tasolla. Kun verrataan vuosikymmenen alkua ja loppua, ero sukupuolten välillä oli samansuuruisen. Vuosina 2008/2009 keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta oli 18 prosentilla yläluokkien

tytöistä ja 8 prosentilla pojista. Lukiolaistytöistä masentuneisuutta oli 13 prosentilla ja lukiolaispojista 7 prosentilla.

KUVIO 15. Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2008/2009.

Koulu-uupumus oli lukiolaistytöillä yleisempää kuin lukiolaispojilla (liitetaulukot 3–6). Ero on pysynyt samansuuruisena niiden kahden kyselyn välillä, jollin sitä on kysytty. Vuosina 2008/2009 koulu-uupumusta oli 14 prosentilla lukion tytöistä ja 9 prosentilla lukion pojista. Peruskoulun yläluokkalaisilla ei ollut merkittävää eroa sukupuolten välillä koulu-uupumusta kokevien osuudessa: tytöistä 14 prosentilla ja pojista 12 prosentilla oli koulu-uupumusta.

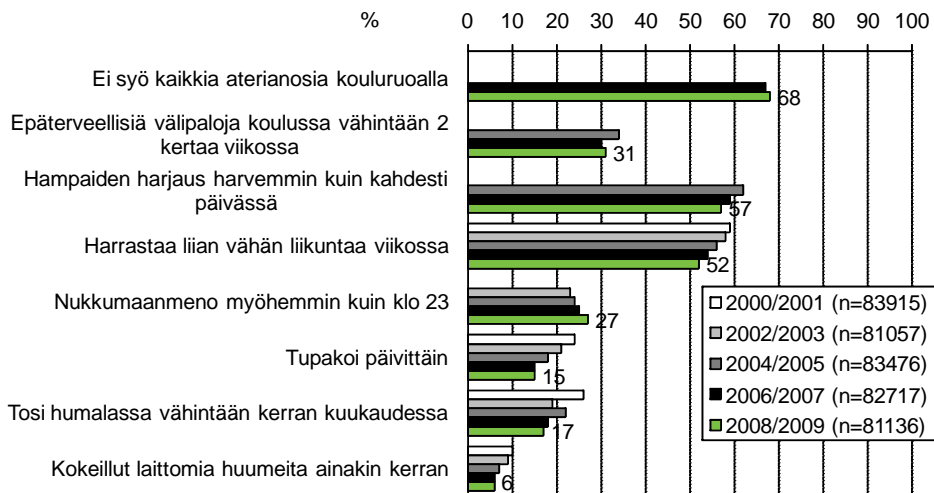
Lääkärin toteamia pitkäaikaissairauksia ilmoittaneiden osuus ei vaihdellut merkittävästi sukupuolittain (liitetaulukot 3–6).

Terveystottumukset

Monet peruskoulun kahdeksannen ja yhdeksännen luokan oppilaiden terveystottumukset ovat kehittyneet myönteisesti 2000-luvulla (kuvio 16; liitetaulukko 1). Päivittäin tupakoivien osuus pienentyi 24 prosentista 15 prosenttiin ja laittomia huumeita kokeilleiden osuus 10 prosentista 6 prosenttiin vuosiin 2006/2007 mennessä. Sen jälkeen ne ovat pysyneet ennallaan. Humalaan vähintään kerran kuukaudessa juovien osuus on pienentynyt muina vuosina lukuun ottamatta vuosia 2004/2005. Vuosina 2000/2001 osuus oli 26 prosenttia ja viime kyselyissä 17 prosenttia.

Liian vähän liikuntaa viikossa harrastavien osuus on pienentynyt kahdeksan vuoden aikana 59 prosentista 52 prosenttiin (kuvio 16; liitetaulukko 1). Hampaiden harjaamisesta on kysytty kolme kertaa. Sinä aikana hampaita harvemmin kuin kahdesti päivässä harjaavien osuus on pienentynyt 62 prosentista 57 prosenttiin. Epäterveellisten välipalojen syöminen koulussa vähentyi vuosien 2004/2005 ja 2006/2007 välillä, mutta ei enää viime kyselyissä. Vuosina 2008/2009 epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään kaksi kertaa viikossa söi 31 prosenttia oppilaista. 68 prosenttia yläluokkalaisista jätti koululounaalla syömättä ainakin jonkin neljästä aterianosasta: pääruoan, salaatin, leivän ja maidon tai piimän. Tässä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta niiden kahden vuoden aikana, jolloin sitä on kysytty.

Ainoa kielteinen muutos on tapahtunut nukkumaanmenoajassa (kuvio 16; liitetaulukko 1). Niiden oppilaiden osuus, jotka menivät koulupäiviä edeltävinä iltoina nukkumaan myöhemmin kuin kello 23, on kasvanut 23 prosentista 27 prosenttiin kuuden vuoden aikana.

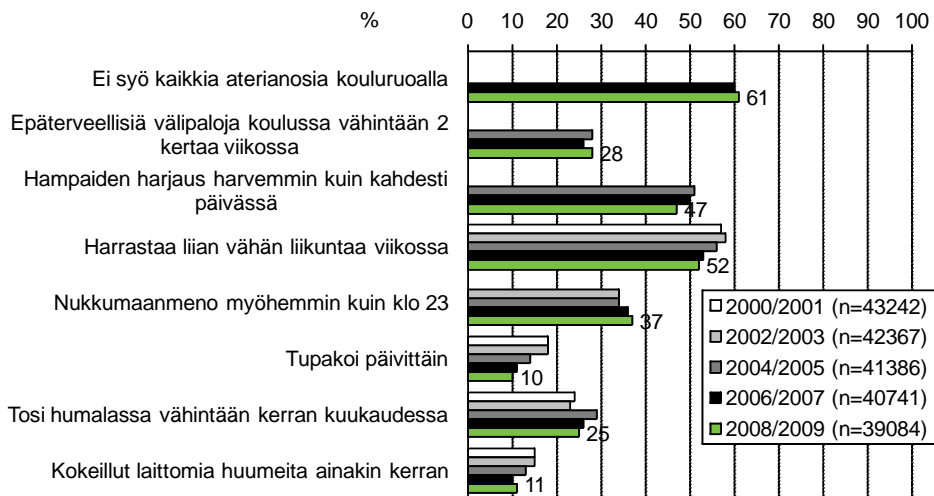
KUVIO 16. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2000/2001–2008/2009.

Lukiolaisten tupakointi on vähentynyt vuosista 2002/2003 alkaen (kuvio 17; liitetaulukko 2). Päivittäin tupakoivien osuus ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista on pienentynyt 18 prosentista 10 prosenttiin. Myös huumekokeilut ovat vähentyneet 2000-luvulla, mutta eivät enää viime kyselyissä. Vuosina 2008/2009 laittomia huumeita ilmoitti kokeilleensa 11 prosenttia lukiolaisista. Vuosikymmenen alkupuolella 23–24 prosenttia lukiolaisista ilmoitti juovansa alkoholia humalaan asti vähintään kerran kuukaudessa. Vuosina 2004/2005 osuus kasvoi 29 prosenttiin, mutta on sen jälkeen pienentynyt 25 prosenttiin.

Liian vähän liikuntaa viikossa harrastavien osuus on pienentynyt hitaasti kuuden vuoden aikana (kuvio 17; liitetaulukko 2). Viime kyselyissä 52 prosenttia lukiolaisista harrasti vapaa-aikana liian vähän liikuntaa viikossa. Myös hampaiden harjaamistottumukset ovat kehittyneet hieman myönteisempään suuntaan vuosikymmenen loppupuolella. Hampaitaan harvemmin kuin kahdesti päivässä harjasi 47 prosenttia lukiolaisista.

Vuosina 2006/2007–2008/2009 lukiolaisista 60–61 prosenttia jätti koululounaalla ateriansia syömättä (kuvio 17; liitetaulukko 2). Vuosikymmenen puolivälissä 28 prosenttia opiskelijoista söi epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään kaksi kertaa viikossa.

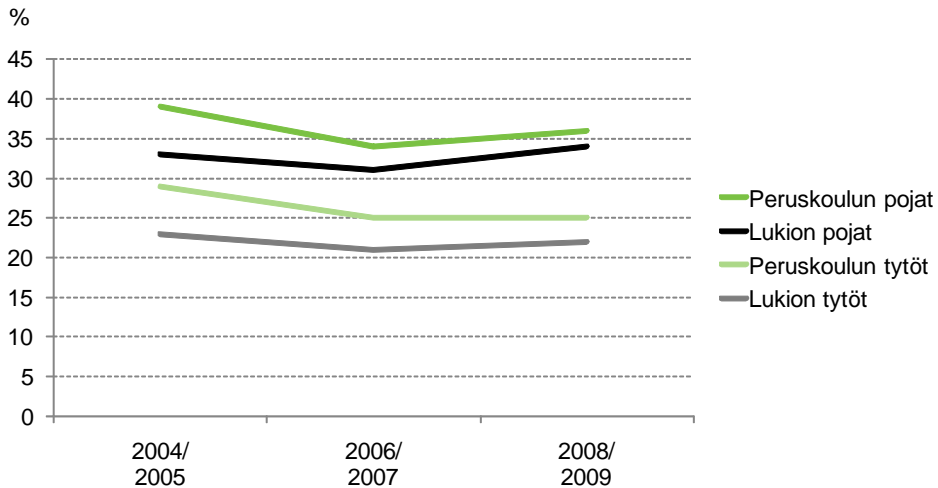
Myöhään kouluiltoina valvominen yleistyi hieman vuosista 2004/2005 alkaen (kuvio 17; liitetaulukko 2). Kello 23 jälkeen nukkumaan meni 37 prosenttia lukiolaisista vuosina 2008/2009.

KUVIO 17. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2000/2001–2008/2009.

Sukupuolten väliset erot

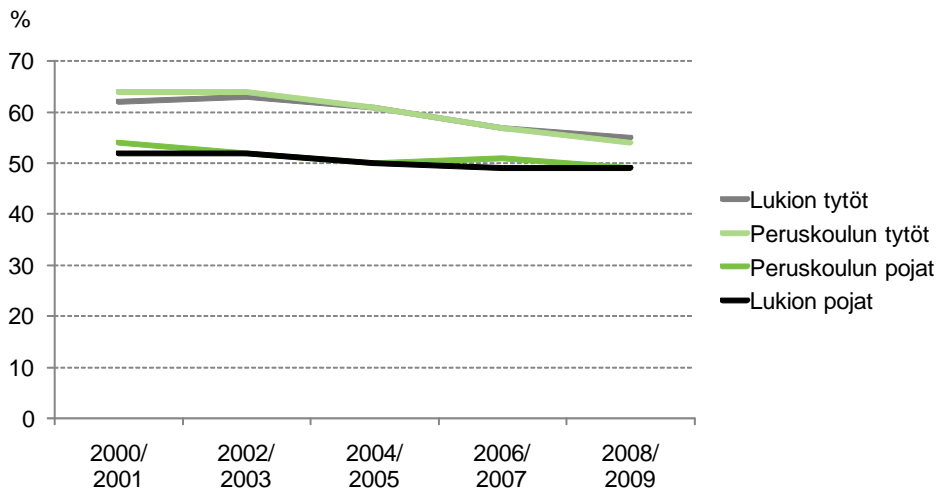
Pojille oli tyypillisempää syödä epäterveellisiä välipaloja koulussa kuin tytöille (kuvio 18; liitetaulukot 3–6). Peruskoulun yläluokilla sukupuolten välinen ero on pysynyt samansuuruisena 2000-luvulla. Lukiossa poikien ja tyttöjen välinen ero on hie- man kasvanut. Vuosina 2008/2009 yläluokkien pojista 36 prosenttia ja tytöistä 25 prosenttia söi koulussa epäterveellisiä välipaloja vähintään kaksi kertaa viikossa. Lukiolaisilla vastaavat osuudet olivat pojilla 34 prosenttia ja tytöillä 22 prosenttia.

KUVIO 18. Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2008/2009.

Pojat laiminlöivät huomattavasti tyttöjä yleisemmin hampaiden harjaamisen suosituksen mukaisesti vähintään kahdesti päivässä (liitetaulukot 3–6). Sukupuolten välinen ero on pysynyt samansuuruisena. Vuosina 2008/2009 yläluokkien pojista 69 prosenttia ei harjannut hampaitaan kahta kertaa päivässä. Vastaava osuus yläluokkalaistytöistä oli 45 prosenttia. Lukiolaispojista 58 prosenttia ja lukiolaistytöistä 36 prosenttia harjasi hampaansa suositeltua harvemmin.

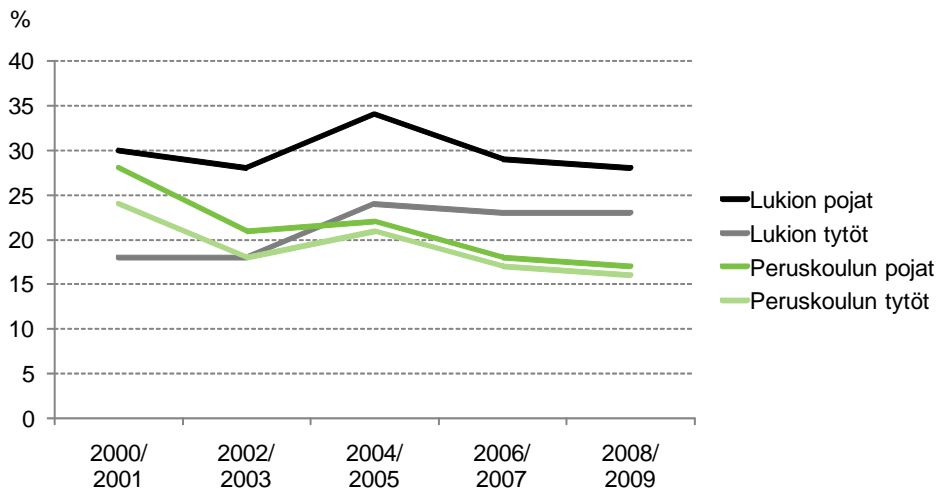
Tytöt harrastivat poikia harvemmin riittävästi liikuntaa vapaa-ajalla (kuvio 19; liitetaulukot 3–6). Liian vähän liikuntaa harrastavien osuudet ovat pienentyneet sekä tytöillä että pojilla – tytöillä kuitenkin selvästi nopeammin. Vuosina 2008/2009 yläluokkien ja lukioiden tytöistä 54–55 prosenttia ja vastaavasti pojista 49 prosenttia harrasti liian vähän liikuntaa viikossa vapaa-ajalla.

KUVIO 19. Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2008/2009.

Pojat valvoivat tyttöjä yleisemmin myöhään koulupäiviä edeltävinä iltoina (liitetaulukot 3–6). Ero on kaventunut kuuden vuoden aikana. Vuosina 2008/2009 lukion pojista 45 prosenttia ja tytöistä 28 prosenttia meni nukkumaan kello 23 jälkeen kouluiltoina. Vastaavat osuudet yläluokkalaisilla olivat 31 prosenttia pojista ja 22 prosenttia tytöistä.

Humalajuominen oli vuosikymmenen alussa yleisempää pojilla kuin tytöillä, varsinkin lukiolaisilla ero oli huomattava (kuvio 20; liitetaulukot 3–6). Aluksi humalajuominen vähentyi kaikissa muissa ryhmissä paitsi lukiolaistytöillä. Vuosikymmenen puolivälissä se lisääntyi kaikissa ryhmissä. Vuosikymmenen loppupuoliskolla humalajuominen on vähentynyt kaikilla muilla paitsi lukiolaistytöillä. Verrattuna vuosikymmenen alkuun sukupuolten välinen ero on kadonnut yläluokkalaisilla kokonaan ja puolittunut lukiolaisilla. Vuosina 2008/2009 humalaan vähintään kerran kuukaudessa joi 28 prosenttia lukiolaispojista ja 23 prosenttia lukiolaistytöistä. Yläluokkalaisilla vastaavat osuudet olivat pojilla ja tytöillä 16–17 prosenttia.

KUVIO 20. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2008/2009.

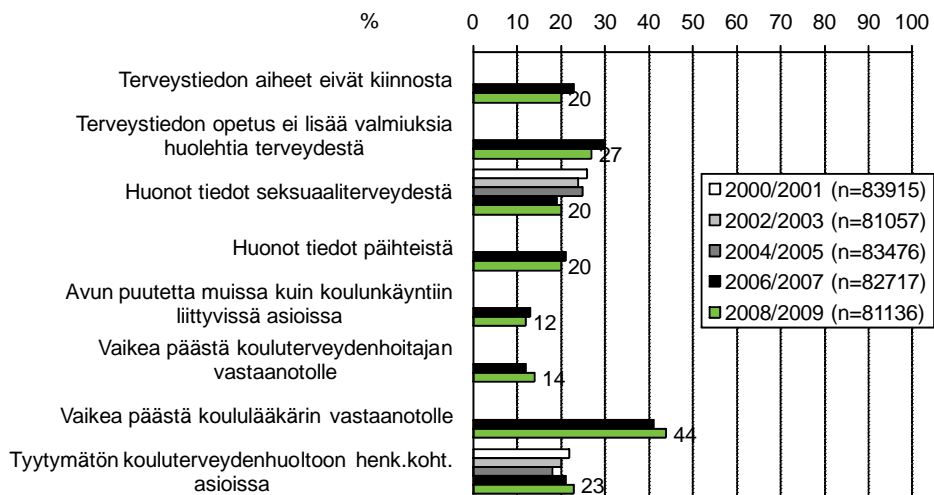
Niiden osuus, jotka jättivät aterianosia syömättä koululounaalla, ei vaihdellut merkittävästi sukupuolittain (liitetaulukot 3–6). Myöskään päivittäin tupakoivien osuuksissa ei ollut merkittäviä eroja poikien ja tyttöjen välillä.

Terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto

Terveysosaamista ja oppilas- tai opiskelijahuoltoa voidaan seurata kahdeksan vuoden ajalta vain kahden indikaattorin osalta, muista indikaattoreista on tietoa kahdelta kyselykerralta.

Peruskoulun kahdeksannen ja yhdeksannen luokan oppilaat suhtautuivat terveystietoon myönteisemmin kuin vuosina 2006/2007 (kuvio 21; liitetaulukko 1). Viime kyselyissä 20 prosenttia oppilaista ei pitänyt terveystiedon aiheita kiinnostavina ja 27 prosenttia ei kokenut terveystiedon opetuksen lisäävän valmiuksia huolehtia terveydestä. Vuosikymmenen alkupuolella huonot tiedot seksuaaliterveydestä oli 24–26 prosentilla ja loppupuolella 19–20 prosentilla oppilaista. Huonot tiedot päihteistä oli 20–21 prosentilla oppilaista molemmilla kyselykerroilla, jolloin sitä on kartoitettu.

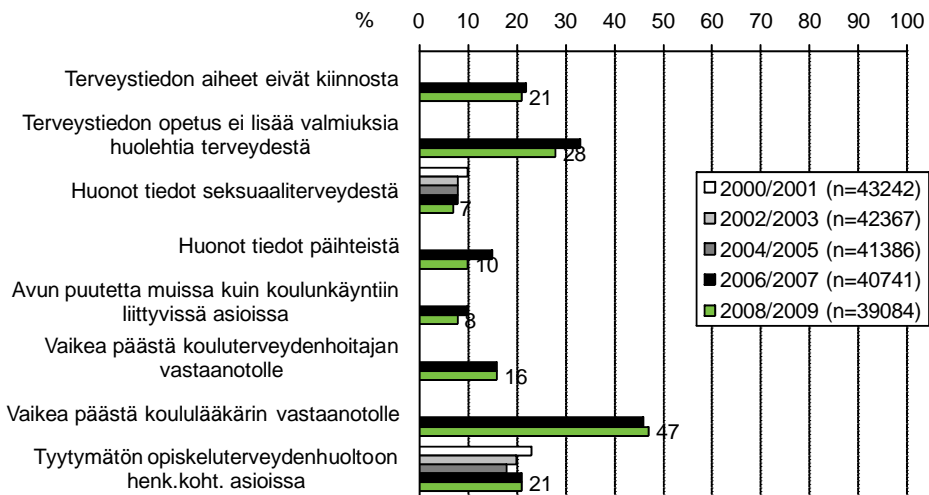
Yläluokkalaisista 12 prosentilla oli avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa – osuus oli lähes sama kuin kaksi vuotta aikaisemmin (kuvio 21; liitetaulukko 1). Kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin vastaanotolle pääsyä vaikeana pitävien osuudet ovat kasvaneet hieman viime kyselykerroilla. Vuosina 2008/2009 yläluokkalaisista 14 prosenttia koki vaikeaksi päästä kouluterveydenhoitajan ja 44 prosenttia koululääkärin vastaanotolle. Tyytymättömyys kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa vähentyi vuosikymmenen puoliväliin saakka, mutta on sen jälkeen lisääntynyt. Vuosina 2008/2009 kouluterveydenhuoltoon tyytymättömiä oli 23 prosenttia oppilaista.

KUVIO 21. Terveysosaamisen ja oppilashuollon indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2000/2001–2008/2009.

Lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista 21 prosenttia ei kokenut terveystiedon aiheita kiinnostaviksi vuosina 2008/2009 (kuvio 22; liitetaulukko 2). Tässä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta kahden vuoden aikana. Sen sijaan niiden osuus, joiden mielestä terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä, on pienentynyt 33 prosentista 28 prosenttiin. Lukiolaisten tiedot päihteistä ja seksuaaliterveydestä ovat parantuneet. Vuosina 2008/2009 kymmenellä prosentilla opiskelijoista oli huonot tiedot päihteistä ja seitsemällä prosentilla oli huonot tiedot seksuaaliterveydestä.

Niiden lukiolaisten osuus, joilla oli avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa, on pienentynyt kymmenestä kahdeksaan prosenttiin kahden vuoden aikana (kuvio 22; liitetaulukko 2). Vuosina 2008/2009 opiskelijoista 16 prosenttia koki vaikeaksi päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle ja 47 prosenttia koululääkärin vastaanotolle. Näissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Opiskeluterveydenhuoltoon tyytymättömien osuus pienentyi vuosikymmenen puoliväliin asti, mutta kasvoi 21 prosenttiin vuosina 2006/2007. Viime kyselyissä osuus on pysynyt samana.

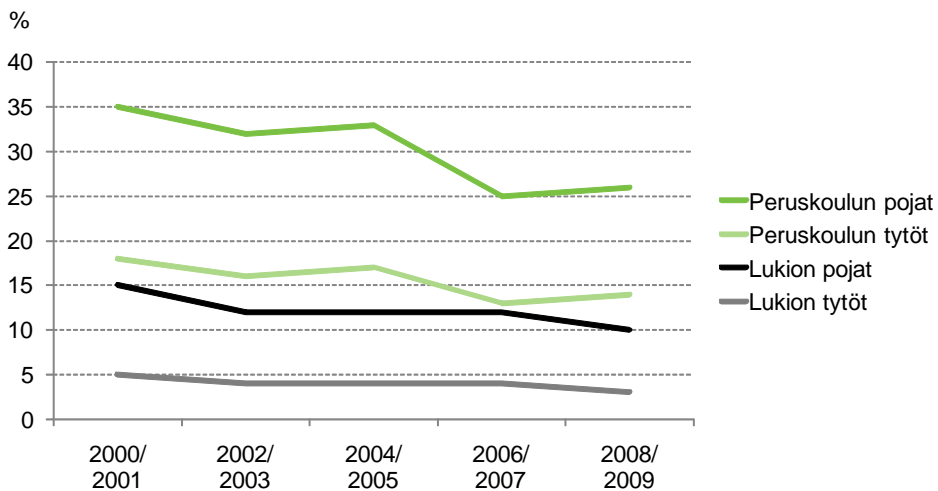

KUVIO 22. Terveysosaamisen ja opiskelijahuollon indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2000/2001–2008/2009.

Sukupuolten väliset erot

Terveystiedon aiheet kiinnostivat vähemmän poikia kuin tyttöjä (liitetaulukot 3–6). Lukiolaisilla ero on hieman kasvanut kahden viime kyselyn välillä. Vuosina 2008/2009 yläluokkien pojista 25 prosenttia ja tytöistä 16 ilmoitti, etteivät terveystiedon aiheet ole kiinnostavia. Lukiolaispojista vastaava osuus oli 29 prosenttia ja lukiolaistytöistä 13 prosenttia.

Pojilla oli huonommat tiedot seksuaaliterveydestä kuin tytöillä (kuvio 23; liitetaulukot 3–6). Erityisesti poikien tiedot seksuaaliterveydestä ovat parantuneet vuosikymmenen aikana, joten sukupuolten väliset erot ovat kaventuneet. Vuosina 2008/2009 yläluokkien pojista 26 prosentilla ja tytöistä 14 prosentilla oli huonot tiedot seksuaaliterveydestä. Vastaavat osuudet lukiolaisilla oli 10 prosenttia pojista ja 3 prosenttia tytöistä.

KUVIO 23. Huonot tiedot seksuaaliterveydestä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2000/2001–2008/2009.

Pojilla oli tyttöjä huonommat tiedot myös päihteistä (liitetaulukot 3–6). Lukiolaisilla ero on kaventunut kahden vuoden aikana. Vuosina 2008/2009 yläluokkien pojista 23 prosentilla ja 16 prosentilla tytöistä oli huonot tiedot päihteistä. Vastaavat osuudet lukiolaisista olivat 13 pojista ja 7 prosenttia tytöistä.

Tytöt kokivat koululääkärin vastaanotolle pääsyn vaikeaksi yleisemmin kuin pojat (liitetaulukot 3–6). Ero on pysynyt samana kahden vuoden aikana. Vuosina 2008/2009 yläluokkien ja lukion tytöistä noin puolet ja pojista noin kaksi viidestä koki koululääkärin vastaanotolle pääsyn vaikeaksi.

Muissa terveysosaamista ja oppilas- tai opiskelijahuoltoa kartoittavissa indikaattoreissa sukupuolten väliset erot eivät olleet merkittäviä (liitetaulukot 3–6).

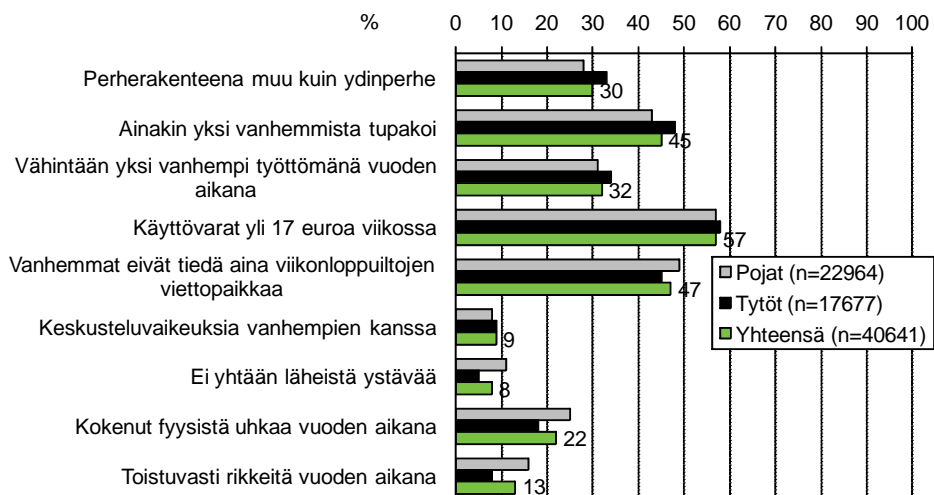
Ammattiin opiskelevien hyvinvointi vuosina 2008/2009

Elinolot

Ensimmäistä tai toista vuotta ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevista pojista 28 prosenttia ja tytöistä 33 prosenttia ilmoitti vuosina 2008/2009 perheensä olevan muu kuin ydinperhe (kuvio 24; liitetaulukko 7). Tytöt ilmoittivat poikia yleisemmin myös vähintään yhden vanhemmistaan tupakoivan (48 % vs. 43 %). Kolmasosa opiskelijoista ilmoitti vähintään yhden vanhemmistaan olleen työttömänä vuoden aikana – sukupuolten välillä ei ollut merkittävää eroa. Yli 17 euroa viikoittain käytössään oli lähes kuudella kymmenestä pojasta ja tytöstä.

Lähes puolet ammattiin opiskelevista ilmoitti, etteivät heidän vanhempansa tienneet heidän viikonloppuiltojensa viettopaikkaa (kuvio 24; liitetaulukko 7). Sukupuolten välillä ei ollut merkittävää eroa. Joka kymmenennellä ammattiin opiskelevalla tytöllä ja pojalla oli keskusteluvaikeuksia vanhempiensa kanssa. Pojista 11 prosenttia ja tytöistä 5 prosenttia oli ilman läheisiä ystäviä.

Fyysisen uhan kokeminen ja toistuva rikkeiden tekeminen olivat tyypillisempiä ammattiin opiskeleville pojille (kuvio 24; liitetaulukko 7). Vuoden aikana fyysisesti uhatuksi oli joutunut 25 prosenttia pojista ja 18 prosenttia tytöistä. Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana oli tehnyt 16 prosenttia pojista ja 8 prosenttia tytöistä.

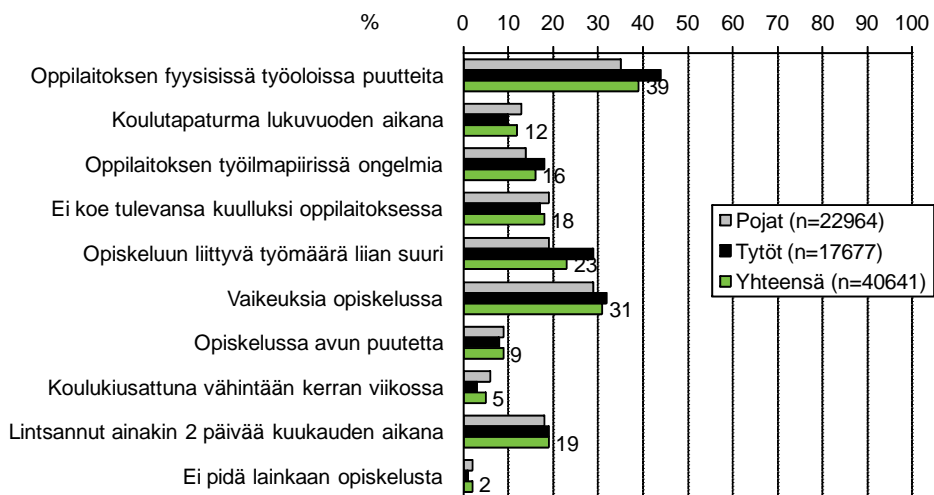
KUVIO 24. Elinolindikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan ja yhteensä vuosina 2008/2009.

Kouluolot

Ammattiin opiskelevat tytöt kokivat poikia yleisemmin oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita, jotka haittaavat heidän koulutyötään (44 % vs. 35 %) (kuvio 25; liitetaulukko 7). Noin joka kymmenennelle pojalle ja tytölle oli sattunut koulutapaturma lukuvuoden aikana. Ongelmia oppilaitoksen työilmapiirissä koki noin joka kuudes opiskelija – sukupuolten välillä ei ollut merkittävää eroa. Lähes joka viides poika ja tyttö koki, ettei tullut kuulluksi oppilaitoksessa.

Ammattiin opiskelevista tytöistä 29 prosenttia koki opiskeluun liittyvän työmäärän liian suureksi (kuvio 25; liitetaulukko 7). Vastaava osuus pojista oli 19 prosenttia. Lähes joka kolmannella opiskelijalla oli vaikeuksia opiskelussa ja joka kymmenes sai puutteellisesti apua opiskeluun liittyvissä vaikeuksissa. Sukupuolten välillä ei ollut merkittävää eroa.

Kuusi prosenttia ammattiin opiskelevista pojista ja kolme prosenttia tytöistä joutui koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa (kuvio 25; liitetaulukko 7). Joka viides opiskelija oli lintsannut vähintään kaksi opiskelupäivää kuukauden aikana – pojat ja tytöt yhtä yleisesti. Pari prosenttia pojista ja tytöistä ilmoitti, ettei pitänyt lainkaan opiskelusta.

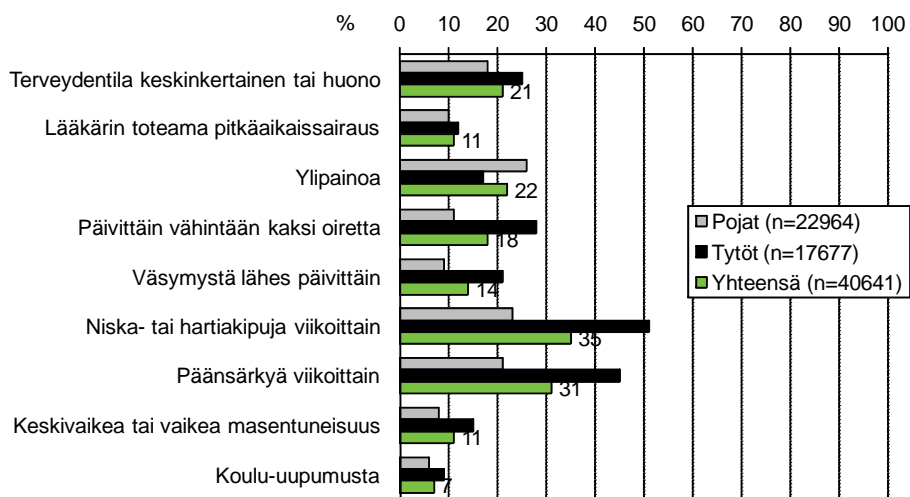
KUVIO 25. Kouluololindikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan ja yhteensä vuosina 2008/2009.

Terveys

Ammattiin opiskelevista tytöistä 25 prosenttia ja pojista 18 prosenttia piti terveydentilaansa keskinkertaisena tai huonona (kuvio 26; liitetaulukko 7). Joka kymmenenellä opiskelijalla oli lääkärin toteama pitkäaikaissairaus – pojilla ja tytöillä yhtä yleisesti. Ammattiin opiskelevista pojista 26 prosenttia oli ylipainoisia. Vastaava osuus tytöistä oli 17 prosenttia.

Päivittäin ja viikoittain koetut oireet olivat ammattiin opiskelevilla tytöillä huomattavasti yleisempiä kuin pojilla (kuvio 26; liitetaulukko 7). Vähintään kaksi oiretta päivittäin oli 28 prosentilla tytöistä ja 11 prosentilla pojista. Päivittäin väsymystä oli 21 prosentilla tytöistä ja 9 prosentilla pojista. Tytöistä 51 prosentilla oli niska- tai hartiakipuja ja 45 prosentilla päänsärkyä vähintään kerran viikossa. Vastaavat osuudet pojista olivat 23 prosenttia ja 21 prosenttia.

Keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta oli 15 prosentilla ammattiin opiskelevista tytöistä ja 8 prosentilla pojista (kuvio 26; liitetaulukko 7). Tytöistä yhdeksällä prosentilla ja pojista kuudella prosentilla oli koulu-uupumusta.

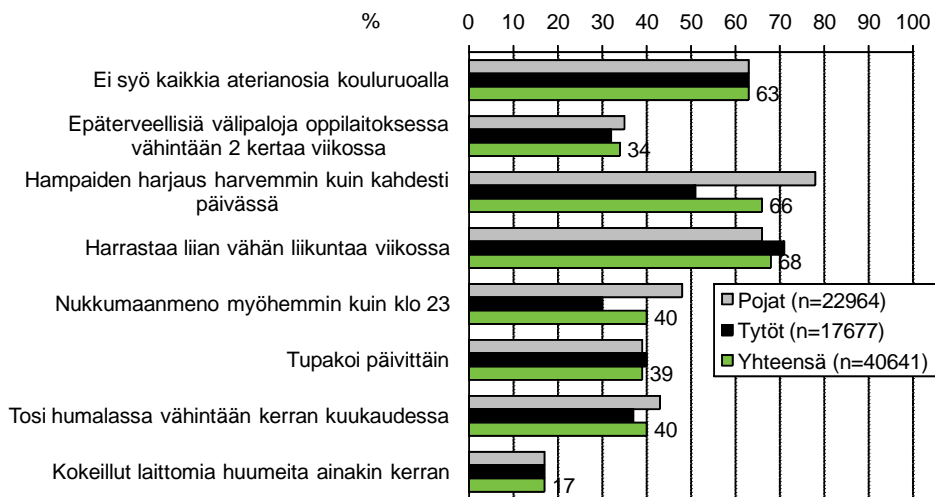
KUVIO 26. Terveysindikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan ja yhteensä vuosina 2008/2009.

Terveystottumukset

Noin kuusi kymmenestä ammattiin opiskelevasta pojasta ja tytöstä ei syönyt koululounaalla kaikkia aterianosia (kuvio 27; liitetaulukko 7). Noin joka kolmas poika ja tyttö söi epäterveellisiä välipaloja oppilaitoksessa vähintään kaksi kertaa viikossa.

Ammattiin opiskelevista pojista 78 prosenttia harjasi hampaansa harvemmin kuin suosituksen mukaiset kahdesti päivässä (kuvio 27; liitetaulukko 7). Vastaava osuus tytöistä oli 51 prosenttia. Myös myöhään valvominen oli pojille tyypillisempää: pojista 48 prosenttia ja tytöistä 30 prosenttia meni nukkumaan kello 23 jälkeen opiskelupäiviä edeltävinä iltoina. Tytöistä 71 prosenttia ja pojista 66 prosenttia harrasti liian vähän liikuntaa viikossa.

Kaksi viidestä ammattiin opiskelevasta pojasta ja tytöstä tupakoi päivittäin (kuvio 27; liitetaulukko 7). Pojista 43 prosenttia joi vähintään kerran kuukaudessa alkoholia niin paljon, että tuli humalaan. Vastaava osuus tytöistä oli 37 prosenttia. Ammattiin opiskelevista pojista ja tytöistä 17 prosenttia oli kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran elämänsä aikana.

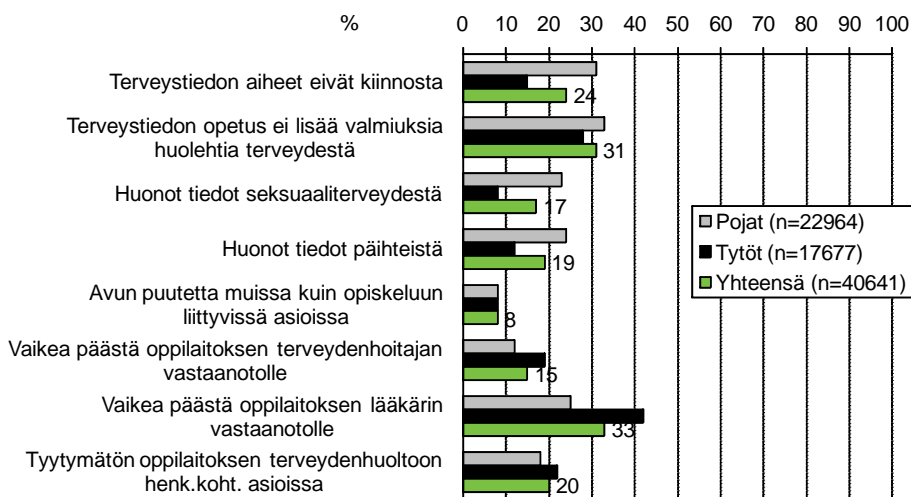

KUVIO 27. Terveystottumusindikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan ja yhteensä vuosina 2008/2009.

Terveysosaaminen ja opiskelijahuolto

Ammattiin opiskelevat pojat suhtautuivat terveystietoon kielteisemmin kuin tytöt (kuvio 28; liitetaulukko 7). Pojista 31 prosenttia ilmoitti, etteivät terveystiedon aiheet kiinnosta ja 33 prosenttia, ettei terveystiedon opetus lisää valmiuksia huolehtia terveydestä. Vastaavat osuudet tytöistä olivat 15 prosenttia ja 28 prosenttia. Huonot tiedot seksuaaliterveydestä ja päihteistä oli 23–24 prosentilla pojista. Tytöistä 8 prosentilla oli huonot tiedot seksuaaliterveydestä ja 12 prosentilla huonot tiedot päihteistä.

Kahdeksalla prosentilla ammattiin opiskelevista pojista ja tytöistä oli puutteita avun saamisessa muihin kuin koulunkäyntiin liittyviin asioihin (kuvio 28; liitetaulukko 7). Tytöistä 19 prosenttia ja pojista 12 prosenttia koki vaikeaksi päästä oppilaitoksen terveydenhoitajan vastaanotolle. Oppilaitoksen lääkärin vastaanotolle pääsyä piti vaikeana 42 prosenttia tytöistä ja 25 prosenttia pojista. Noin joka viides poika ja tyttö oli tyytymätön oppilaitoksen terveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa.

KUVIO 28. Terveysosaamisen ja opiskelijahuollon indikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan ja yhteensä vuosina 2008/2009.

Läänien väliset erot vuosina 2008/2009

Elinolot

Nuorten elinoloja kuvaavissa tuloksissa lääneittäin eniten vaihteli vanhempien työttömyys (kuviot 29–31; liitetaulukot 8–10). Yleisintä se oli Lapin läänissä ja harvinaisinta Etelä-Suomen läänissä. Ammattiin opiskelevien vanhempien työttömyys oli yleisintä Lapin läänin lisäksi Oulun läänissä. Vanhempien työttömyys vaihteli lääneittäin siten, että vähintään toinen vanhemmista oli ollut työttömänä 21–36 prosentilla peruskoulun yläluokkalaisista, 17–31 prosentilla lukiolaisista ja 27–39 prosentilla ammattiin opiskelevista.

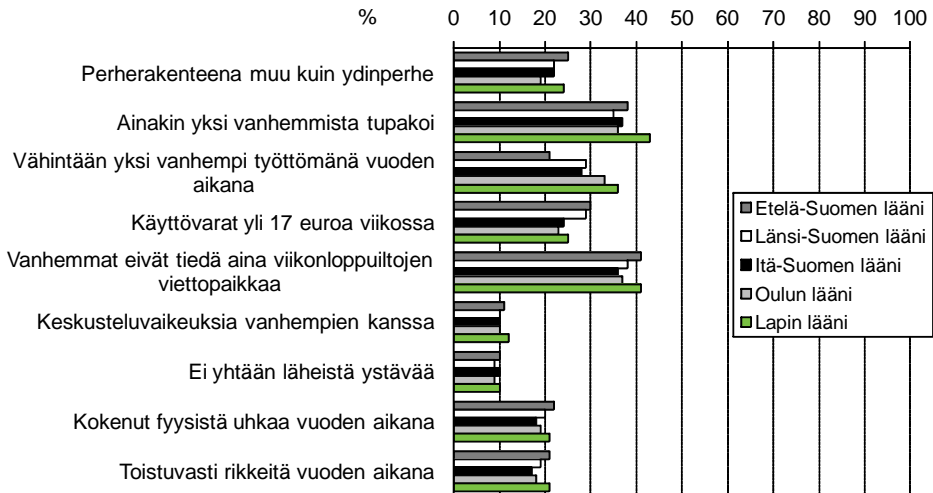
Vanhempien tupakointi oli yleisintä Lapin läänissä (kuviot 29–31; liitetaulukot 8–10). Lapissa 43 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista, 30 prosenttia lukiolaisista ja 51 prosenttia ammattiin opiskelevista eli tupakoivassa perheessä. Muissa lääneissä vastaava osuus oli yläluokkalaisilla 35–38 prosenttia, lukiolaisilla 25–29 prosenttia ja ammattiin opiskelevilla 42–49 prosenttia.

Perherakenne vaihteli lääneittäin niin, että ydinperheet olivat yleisimpiä Oulun läänissä ja harvinaisimpia Etelä-Suomen läänissä (kuviot 29–31; liitetaulukot 8–10). Ydinperheissä asui yläluokkalaisista 75–81 prosenttia, lukiolaisista 79–84 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 65–77 prosenttia.

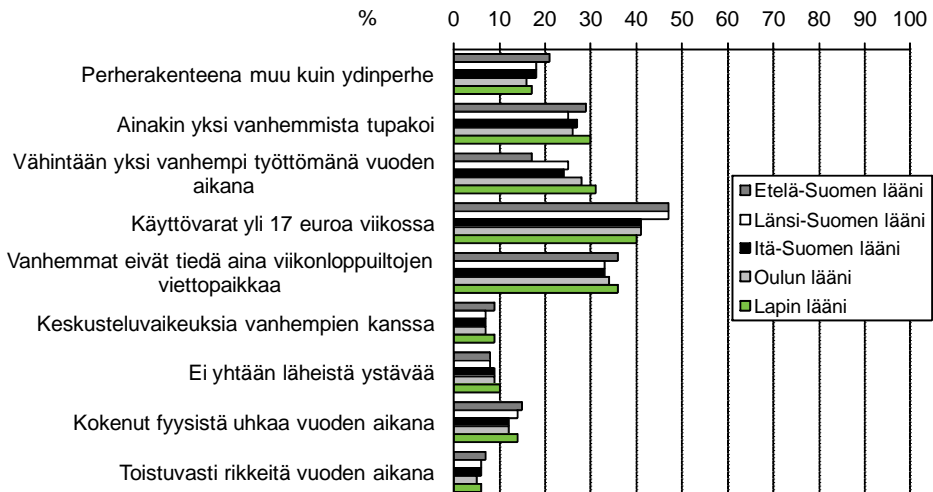
Yläluokkalaisten käyttövarat olivat runsaimmat Etelä-Suomen läänissä ja niukimmat Oulun läänissä (kuviot 29–31; liitetaulukot 8–10). Lukiolaisten käyttövarat puolestaan olivat runsaimmat Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen lääneissä ja niukimmat Lapin läänissä. Ammattiin opiskelevien käyttövaroissa ei ollut merkittävää maakuntien välistä vaihtelua.

Peruskoululaisten ja ammattiin opiskelevien vanhempien tietämys nuorten viikonloppuiltojen viettopaikasta vaihteli lääneittäin (kuviot 29–31; liitetaulukot 8–10). Yläluokkalaisten vanhemmat tiesivät nuorten viikonloppuiltojen viettopaikan parhaiten Itä-Suomen läänissä ja heikoimmin Etelä-Suomen ja Lapin lääneissä. Ammattiin opiskelevien vanhemmat puolestaan tiesivät nuorten viikonloppuiltojen viettopaikan parhaiten Oulun läänissä ja heikoimmin Lapin läänissä.

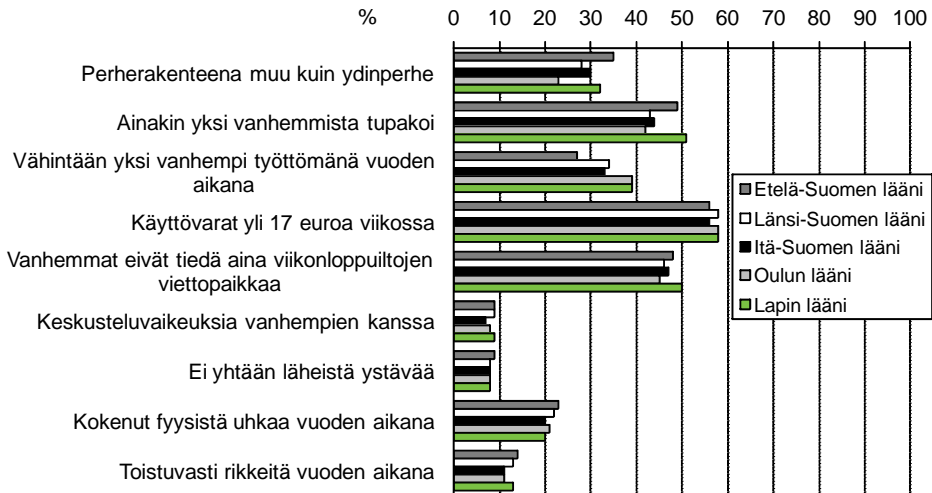
Muissa nuorten elinoloja kuvaavissa tuloksissa läänien välinen vaihtelu oli alle viisi prosenttiyksikköä (kuviot 29–31; liitetaulukot 8–10).

KUVIO 29. Elinolindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2008/2009.

KUVIO 30. Elinolindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

KUVIO 31. Elinolindikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

Kouluolot

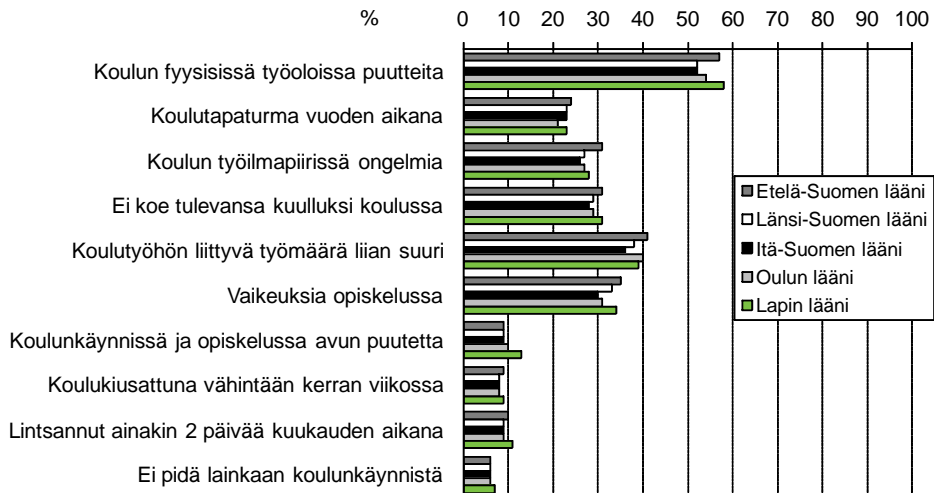
Nuorten kouluoloja kuvaavissa tuloksissa oli vähän läänikohtaisia eroja (kuviot 32–34; liitetaulukot 8–10). Suurimmat erot olivat nuorten kokemuksissa koulun fyysisistä työoloista. Puutteita fyysisissä työoloissa kokevien osuus vaihteli peruskoulun yläluokilla 52 prosentista 58 prosenttiin, lukiossa 37 prosentista 47 prosenttiin ja ammatillisissa oppilaitoksissa 36 prosentista 42 prosenttiin. Ammattiin opiskelevat kokivat eniten puutteita työoloissa Etelä-Suomen läänissä, lukiolaiset Lapin läänissä ja yläluokkalaiset molemmissa lääneissä.

Vaikeuksia opiskelussa oli 30–35 prosentilla yläluokkalaisista, 34–39 prosentilla lukiolaisista ja 27–33 prosentilla ammattiin opiskelevista (kuviot 32–34; liitetaulukot 8–10). Yleisimpiä ne olivat Etelä-Suomen läänissä, lukiolaisilla myös Lapin läänissä.

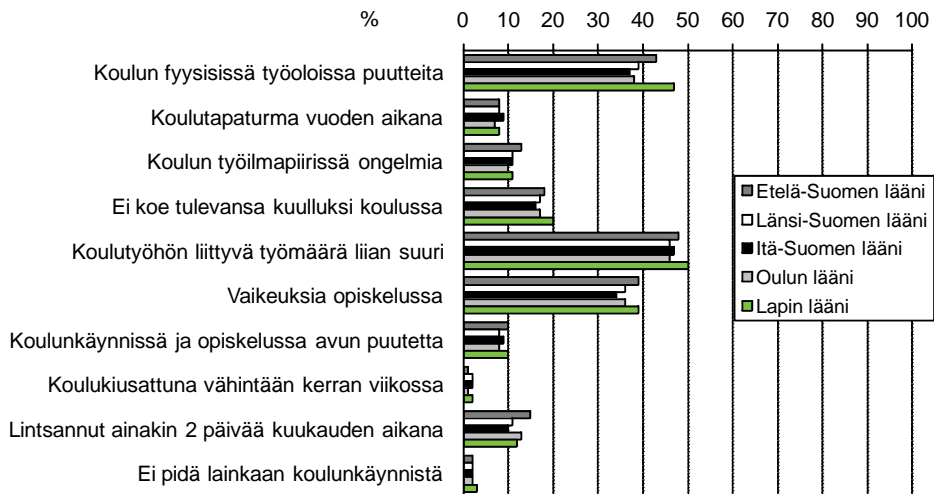
Yläluokkalaisilla lääneittäin vaihtelivat myös kokemukset koulun työilmapiirin ongelmallisuudesta sekä liian suuresta koulutyön määrästä (kuviot 32–34; liitetaulukot 8–10). Koulun työilmapiirin ongelmat olivat yleisimpiä Etelä-Suomen läänissä, jossa myös koulutyön määrää pidettiin yleisimmin liian suurena. Ongelmia koulun työilmapiirissä kokevien yläluokkalaisten osuus oli 26–31 prosenttia ja koulutyön määrää piti liian suurena 36–41 prosenttia yläluokkalaisista. Ammattiin opiskelevista 20–26 prosenttia koki opiskeluun liittyvän työmäärän liian suureksi.

Useita päiviä kuukaudessa lintsanneiden osuus vaihteli lukiolaisilla 10 prosentista 15 prosenttiin ja ammattiin opiskelevilla 16 prosentista 22 prosenttiin (kuviot 32–34; liitetaulukot 8–10). Yleisintä lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien lintsaminen oli Etelä-Suomen läänissä.

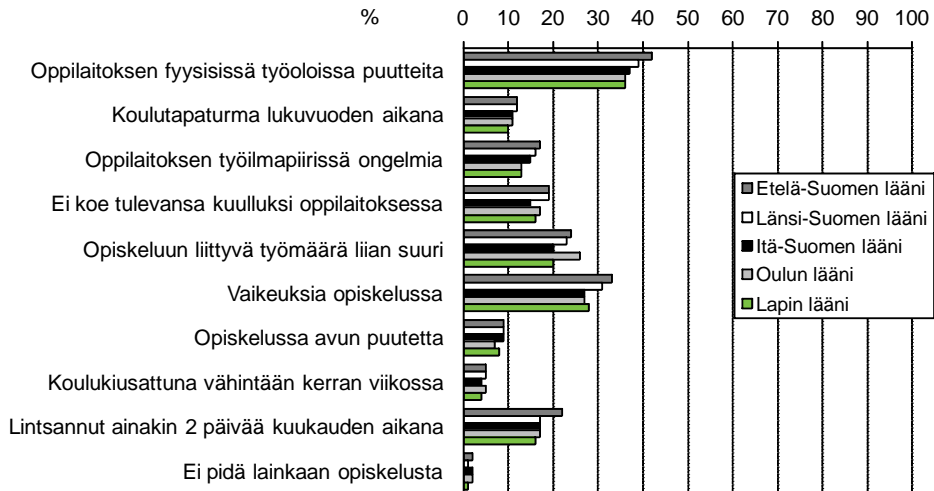
Muissa kouluoloja kuvaavissa tuloksissa läänien välinen vaihtelu oli alle viisi prosenttiyksikköä (kuviot 32–34; liitetaulukot 8–10).

KUVIO 32. Kouluoloiindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2008/2009.

KUVIO 33. Kouluoloiindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

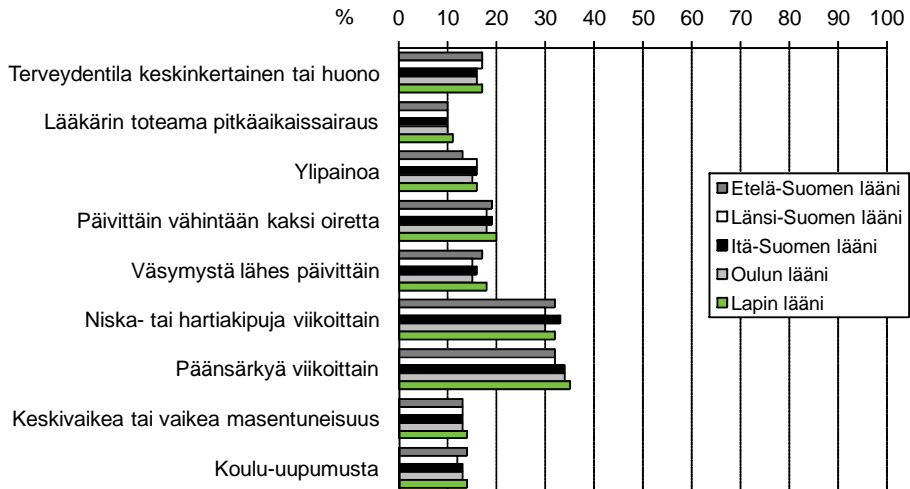

KUVIO 34. Koululolindikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

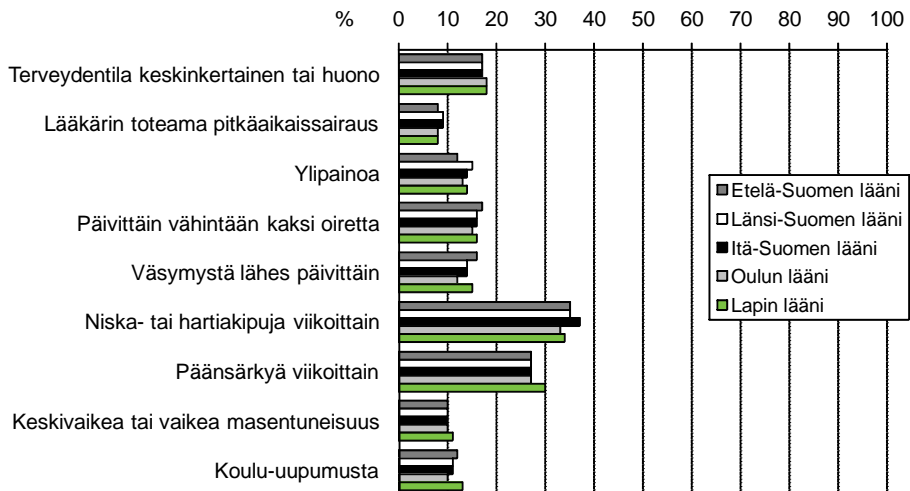
Terveys

Terveyttä kuvaavat indikaattorit eivät juuri vaihdelleet lääneittäin (kuviot 35–37; liitetaulukot 8–10). Ylipainoisuus oli harvinaisinta Etelä-Suomen läänissä ja ammattiin opiskelevilla myös Oulun läänissä. Lukiolaisilla suurimmat läänien väliset erot olivat väsymyksessä ja niska- tai hartiakivuissa. Väsymystä lähes päivittäin oli pienimmillään 12 prosentilla ja yleisimmillään 16 prosentilla lukiolaisista. Viikoittain niska- tai hartiakipuja kokevien lukiolaisten osuus vaihteli lääneittäin 33 prosentista 37 prosenttiin. Ammattiin opiskelevilla suurimmat erot läänien välillä olivat ylipainoisuudessa ja päänsäryssä. Ylipainoisten osuus vaihteli 20 prosentista 24 prosenttiin ja päänsärkyä viikoittain koki 30–34 prosenttia ammattiin opiskelevista.

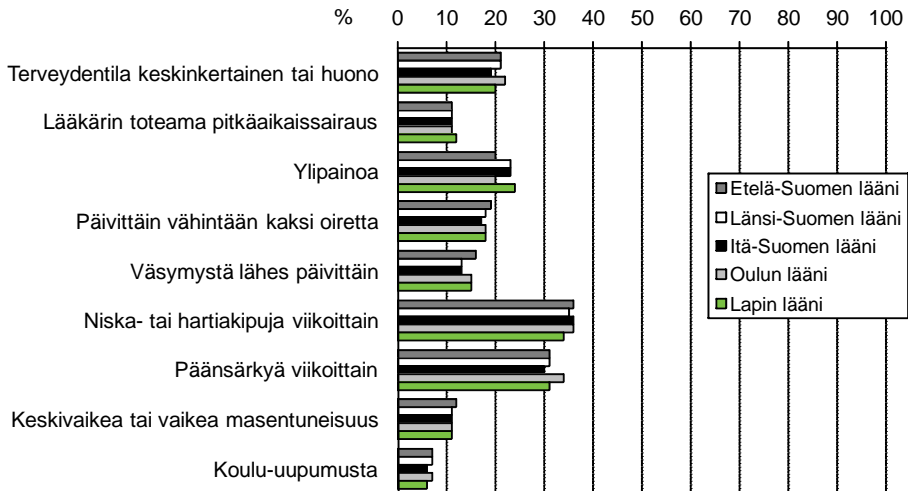
Muissa terveysindikaattoreissa läänien välinen ero oli alle neljä prosenttiyksikköä (kuviot 35–37; liitetaulukot 8–10).

KUVIO 35. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2008/2009.

KUVIO 36. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

KUVIO 37. Terveysindikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

Terveystottumukset

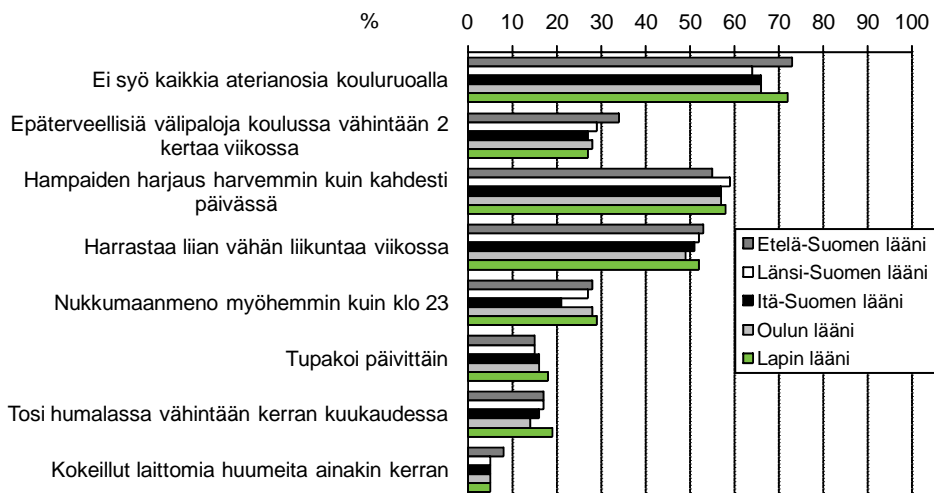
Terveystottumuksia kuvaavissa indikaattoreissa suurimmat läänien väliset erot olivat nukkumaanmenoajassa (kuviot 38–40; liitetaulukot 8–10). Koulupäiviä edeltävinä iltoina yli kello 23 valvoi 21–29 prosenttia yläluokkalaisista, 30–41 prosenttia lukio-laisista ja 34–47 prosenttia ammattiin opiskelevista. Yleisintä myöhään valvominen oli Lapin läänissä ja harvinaisinta Itä-Suomen läänissä.

Indikaattoreissa, jotka kuvaavat koululounaan syömistä ja epäterveellisten välipalojen syömistä kouluaikaan, oli myös havaittavissa suurta läänien välistä vaihtelua (kuviot 38–40; liitetaulukot 8–10). Jonkin koululounaan aterianosan jätti syömättä 64–73 prosenttia yläluokkalaisista, 56–66 prosenttia lukiolaisista ja 60–67 prosenttia ammattiin opiskelevista. Epäterveellisten välipalojen syöminen kouluaikaan oli yleisintä Etelä-Suomen läänissä, missä 34 prosenttia yläluokkalaisista, 31 prosenttia lukiolaisista ja 36 prosenttia ammattiin opiskelevista söi niitä vähintään kahdesti kouluviikon aikana.

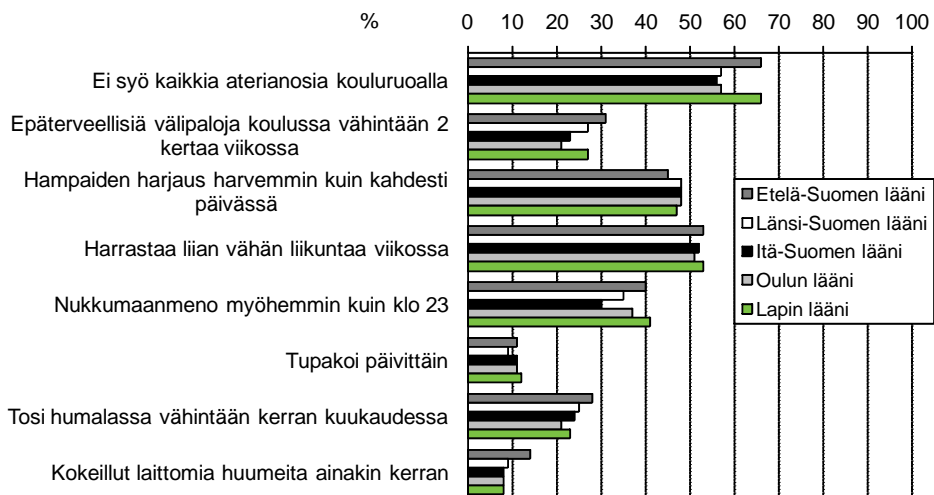
Muut merkittävät läänikohtaiset erot koskivat päihteiden käyttöä (kuviot 38–40; liitetaulukot 8–10). Humalajuominen oli harvinaisinta Oulun läänissä. Yleisintä humalajuominen oli yläluokkalaisilla Lapin läänissä sekä lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla Etelä-Suomen läänissä. Vähintään kerran kuukaudessa itsensä humalaan joi 14–19 prosenttia yläluokkalaisista, 21–28 prosenttia lukiolaisista ja 35–42 prosenttia ammattiin opiskelevista. Laittomien huumeiden kokeilu oli yleisintä Etelä-Suomen läänissä. Laittomia huumeita oli kokeillut 5–8 prosenttia yläluokkalaisista, 8–14 prosenttia lukiolaisista ja 14–22 prosenttia ammattiin opiskelevista. Päivittäisen tupakoinnin osalta läänien välinen vaihtelu oli huomattavaa vain ammattiin

opiskelevilla. Ammattiin opiskelevien tupakointi oli yleisintä Lapin läänissä (45 %) ja harvinaisinta Länsi-Suomen läänissä (37 %).

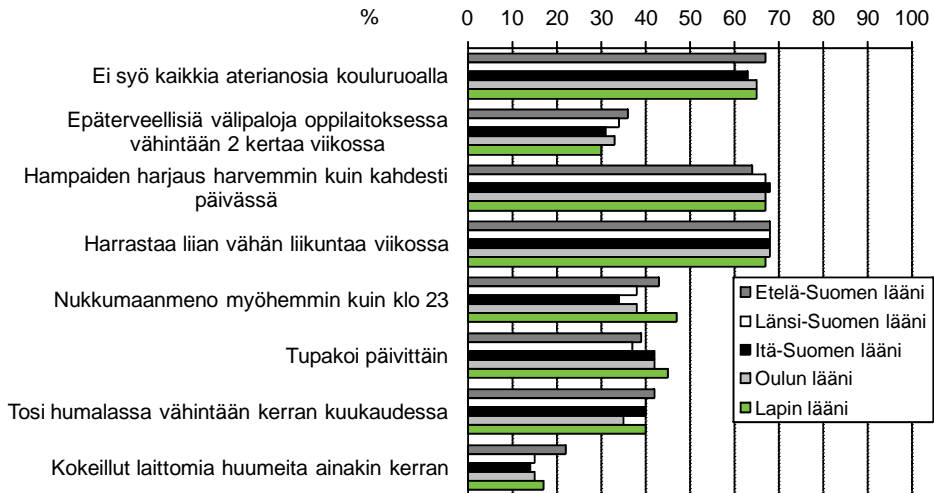
Muissa terveystottumuksia kuvaavissa tuloksissa läänien välinen vaihtelu oli alle viisi prosenttiyksikköä (kuviot 38–40; liitetaulukot 8–10).

KUVIO 38. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2008/2009.

KUVIO 39. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

KUVIO 40. Terveystottumusindikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

Terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto

Monissa terveysosaamista ja oppilas- tai opiskelijahuoltoa kuvaavissa indikaattoreissa oli merkittävää läänikohtaista vaihtelua (kuviot 41–43; liitetaulukot 8–10). Esimerkiksi mielipiteet terveystiedon opetuksen hyödyllisyydestä ja kokemukset kouluterveydenhoitajan ja -lääkärin vastaanotolle pääsemisen helppoudesta vaihtelivat paljon lääneittäin.

Kriittisimmin terveystiedon opetuksen hyödyllisyyteen suhtauduttiin Etelä-Suomen läänissä, myönteisimmin Oulun läänissä (kuviot 41–43; liitetaulukot 8–10). Lisäksi ammattiin opiskelevilla myös kiinnostus terveystiedon opetuksen aiheita kohtaan vaihteli selvästi lääneittäin. Kiinnostus terveystiedon aiheita kohtaan oli suurinta Oulun läänissä. Vähiten terveystieto kiinnosti Lapin läänissä ammattiin opiskelevia nuoria.

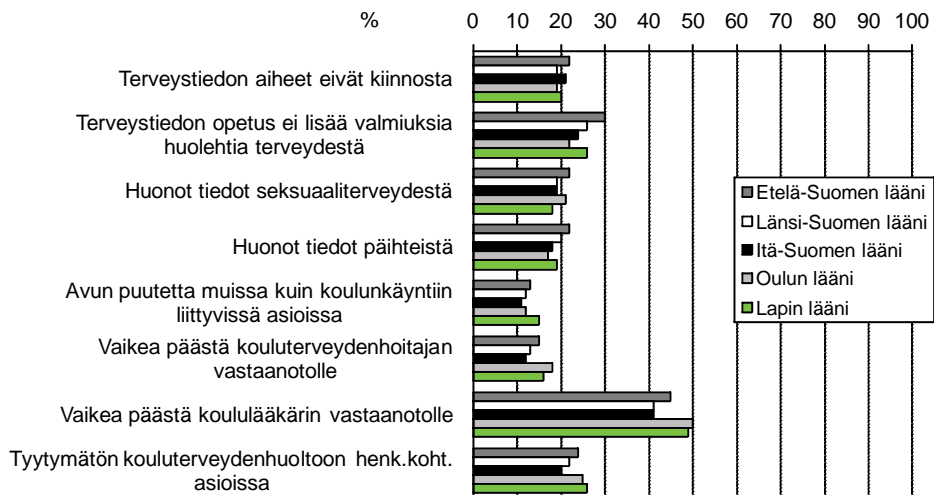
Koululääkärin vastaanotolle pääsyä piti vaikeana 41–50 prosenttia yläluokkalaisista, 45–57 prosenttia lukiolaisista ja 30–37 prosenttia ammattiin opiskelevista (kuviot 41–43; liitetaulukot 8–10). Peruskoululaiset ja lukiolaiset kokivat koululääkärin vastaanotolle pääsemisen vaikeimmaksi Oulun läänissä ja ammattiin opiskelevat Oulun läänin lisäksi myös Lapin läänissä. Paras tilanne oli Länsi-Suomen ja Itä-Suomen lääneissä.

Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsemisen koki vaikeaksi 12–18 prosenttia yläluokkalaisista, 15–23 prosenttia lukiolaisista ja 13–18 prosenttia ammattiin opiskelevista (kuviot 41–43; liitetaulukot 8–10). Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsemistä pidettiin vaikeimpana Oulun läänissä. Vähiten vaikeuksia koettiin jälleen Länsi-Suomen ja Itä-Suomen lääneissä.

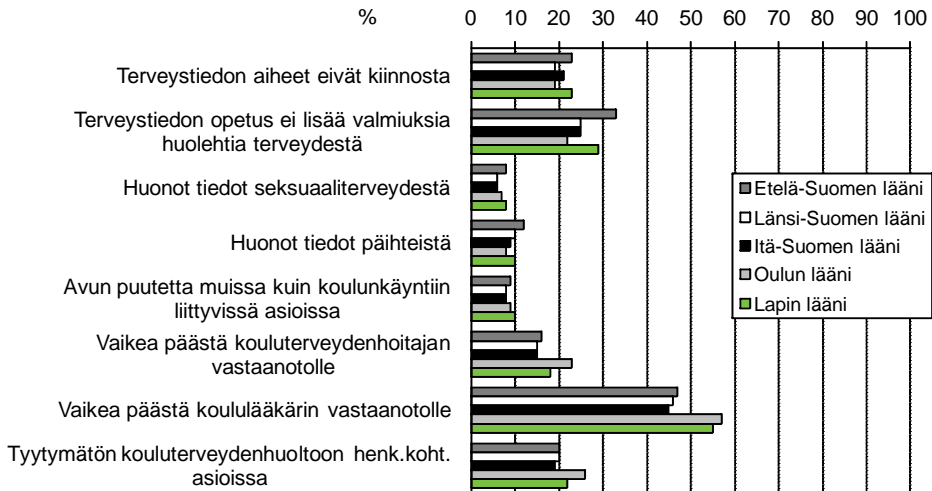
Yläluokkalaisten ja lukiolaisten tyytyväisyys kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisten asioiden hoitamisen yhteydessä oli yleisintä Itä-Suomen läänissä (kuviot 41–43; liitetaulukot 8–10). Yläluokkalaisten olivat tyytymättömmimpiä Lapin läänissä ja lukiolaiset puolestaan Oulun läänissä. Ammattiin opiskelevilla ei ollut merkittäviä läänien välisiä eroja tyytyväisyydessä oppilaitoksen terveydenhuoltoon.

Peruskoulun yläluokkalaisten päihdetiedot vaihtelivat lääneittäin siten, että Oulun läänissä oli vähiten (17 %) ja Etelä-Suomen läänissä eniten (22 %) niitä, joiden tiedot päihteistä olivat huonot (kuviot 41–43; liitetaulukot 8–9).

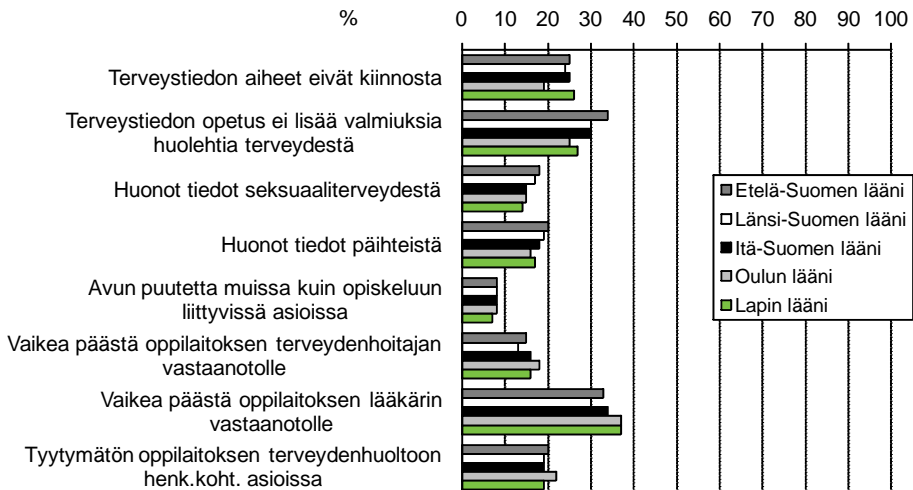
Muissa indikaattoreissa läänien välistä vaihtelua oli alle viisi prosenttiyksikköä (kuviot 41–43; liitetaulukot 8–10).

KUVIO 41. Terveysosaamisen ja oppilashuollon indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2008/2009.

KUVIO 42. Terveysosaamisen ja opiskeluhuollon indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuoli- ja sukupuo- ja koulutuksen prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

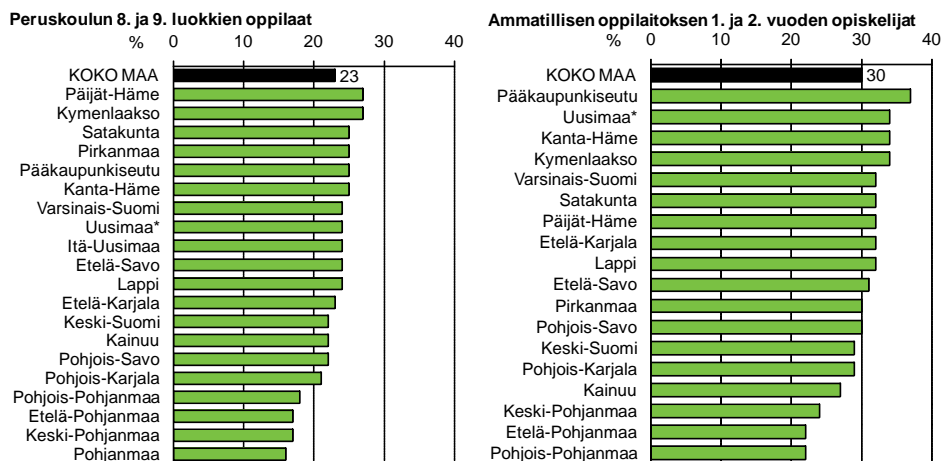

KUVIO 43. Terveysosaamisen ja opiskeluhuollon indikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

Maakuntien väliset erot vuosina 2008/2009

Elinolot

Monissa nuorten elinoloissa oli merkittävää vaihtelua maakunnittain (kuvio 44; liitetaulukot 11–13). Muut kuin ydinperheet olivat harvinaisimpia Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla. Näissä maakunnissa 12–16 prosenttia lukiolaisista, 16–18 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ja 19–24 prosenttia ammattiin opiskelevista ilmoitti perheensä olevan jokin muu kuin ydinperhe. Suurimmillaan vastaava osuus oli lukiolaisilla 22 prosenttia, yläluokkalaisilla 27 prosenttia ja ammattiin opiskelevilla 37 prosenttia. Lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla osuus oli suurin pääkaupunkiseudulla ja yläluokkalaisilla Päijät-Hämeessä ja Kymenlaaksossa.

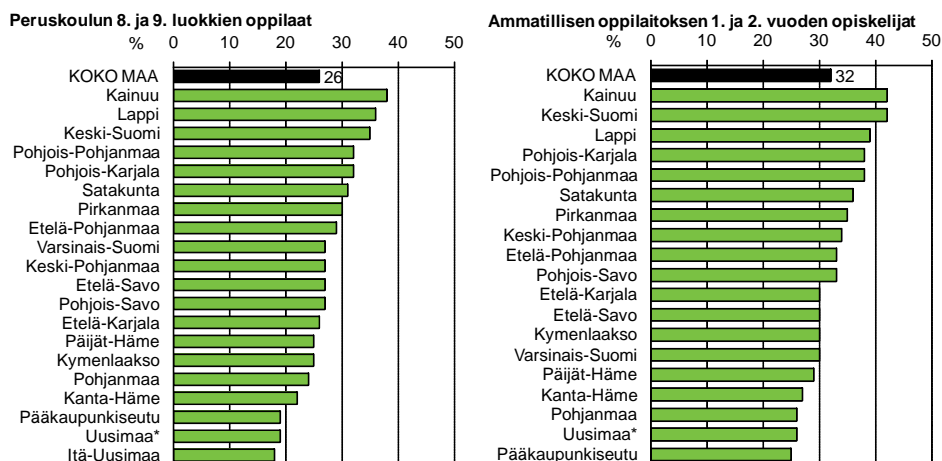
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 44. Perherakenteena muu kuin ydinperhe. Luokka-aste- ja sukupuolivakioitettujen prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja vakioimattomat prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Peruskoulun yläluokkalaisten vanhempien tupakointi oli yleisintä Lapissa ja ammattiin opiskelevien vanhempien tupakointi Lapissa ja Etelä-Karjalassa (liitetaulukot 11–13). Harvinaisinta yläluokkalaisten ja ammattiin opiskelevien vanhempien tupakointi oli Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla sekä yläluokkalaisilla näiden lisäksi myös Keski-Suomessa. Niiden oppilaiden osuus, jotka ilmoittivat ainakin

yhden vanhemmistaan tupakoivan, vaihteli maakunnittain yläluokkalaisilla 33 prosentista 43 prosenttiin ja ammattiin opiskelevilla 37 prosentista 51 prosenttiin. Lukiolaisilla maakunnittainen vaihtelu oli alle kymmenen prosenttiyksikköä.

Kainuun peruskoulun yläluokkalaiset ilmoittivat yleisimmin vanhempiensa olleen työttöminä vuoden aikana (kuvio 45; liitetaulukot 11–13). Lukiolaisten vanhemmat olivat työttöminä yleisimmin Keski-Suomessa ja Lapissa ja ammattiin opiskelevien vanhemmat Kainuussa ja Keski-Suomessa. Näissä maakunnissa 42 prosenttia ammattiin opiskelevista, 38 prosenttia yläluokkalaisista ja 31 prosenttia lukiolaisista ilmoitti ainakin yhden vanhemmistaan olleen työttömänä vuoden aikana. Harvinaisinta vanhempien työttömyys oli pääkaupunkiseudulla, Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla. Näillä alueilla 15–17 prosenttia lukiolaisista, 18–19 prosenttia yläluokkalaisista ja 25–26 prosenttia ammattiin opiskelevista ilmoitti vanhempansa olleen työtön.

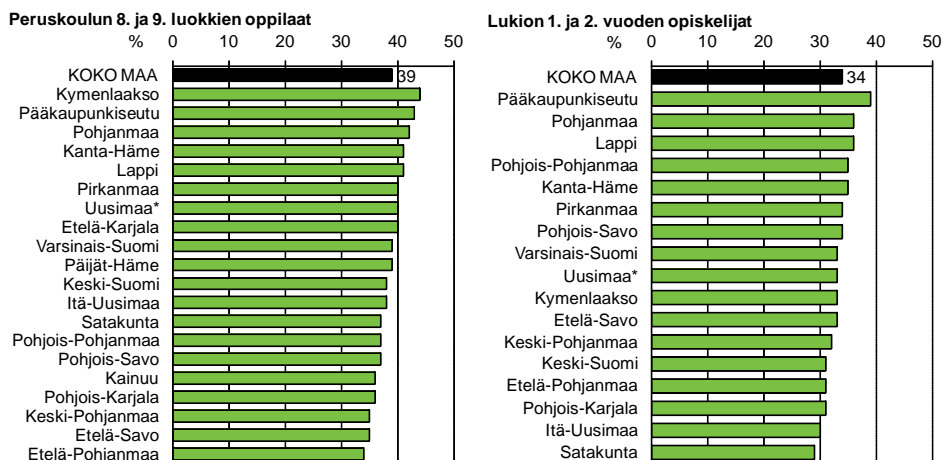
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 45. Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja vakioimattomat prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Peruskoulun yläluokkalaisilla ja lukiolaisilla runsaimmat viikoittaiset käyttövarat olivat pääkaupunkiseudulla ja niukimmat Pohjois-Karjalassa (liitetaulukot 11–13). Yli 17 euroa käytössään viikoittain oli 23–33 prosentilla yläluokkalaisista ja 39–51 prosentilla lukiolaisista eri maakunnissa. Ammattiin opiskelevilla tilanne on toisenlainen: kainuulaiset ilmoittivat yleisimmin (63 %) ja eteläkarjalaiset harvimmalla (51 %), että heillä on käytettävissään yli 17 euroa viikossa.

Maakunnittain oli vaihtelua siinä, tietävätkö nuorten vanhemmat, missä nuori viettää viikonloppuillaan (kuvio 46; liitetaulukot 11–13). Peruskoulun yläluokilla

huonoimmillaan 44 prosenttia ja parhaimmillaan 34 prosenttia oppilaista ilmoitti, etteivät vanhemmat tiedäneet aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa. Lukiolaisilla vastaava osuus vaihteli 29 prosentista 39 prosenttiin. Maakuntien järjestys vaihteli suuresti peruskoululaisilla ja lukiolaisilla. Ammattiin opiskelevilla maakuntien välisestä vaihtelusta ei ollut merkittävää.

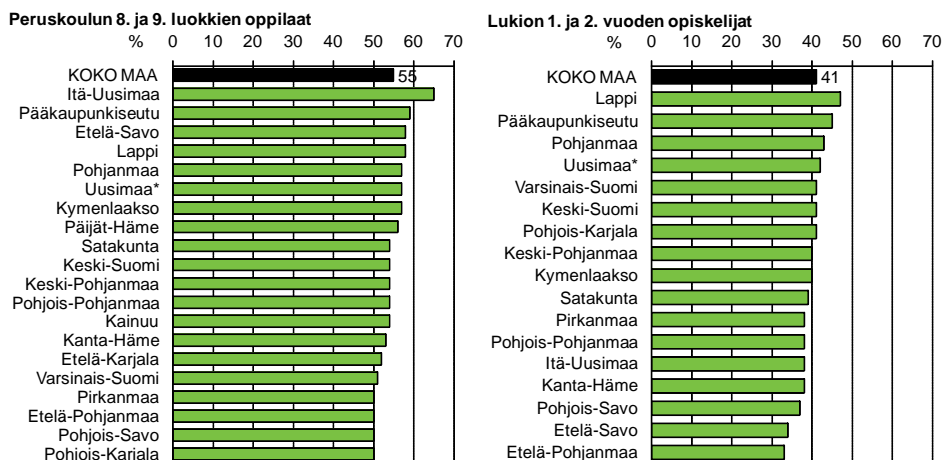
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 46. Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa. Luokkaste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaisista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Muissa elinoloja kuvaavissa indikaattoreissa maakuntien välistä vaihtelua oli alle kymmenen prosenttiyksikköä (liitetaulukot 11–13).

Kouluolot

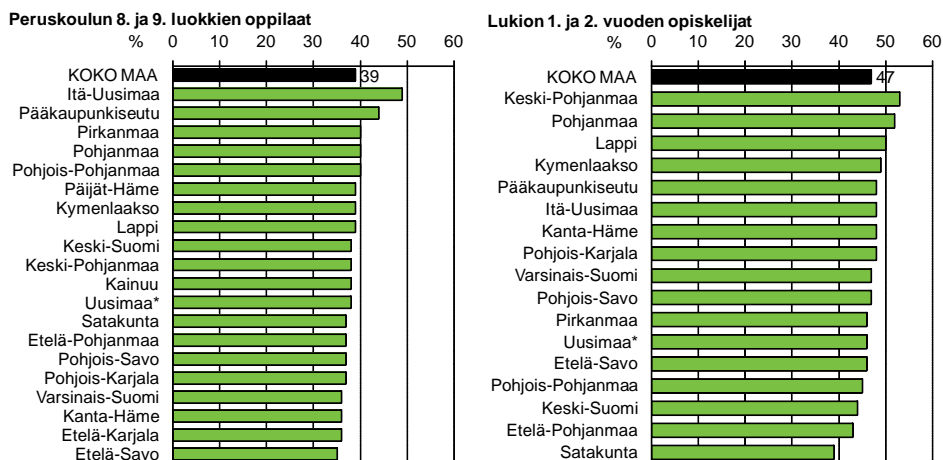
Peruskoulun yläluokkalaiset kokivat puutteita koulun fyysisissä työoloissa yleisimmin Itä-Uudellamaalla (65 %), lukiolaiset Lapissa (47 %) ja ammattiin opiskelevat Etelä-Karjalassa (48 %) (kuviot 47; liitetaulukot 11–13). Muissa maakunnissa puutteita koulun fyysisissä työoloissa kokevien osuus oli peruskoulussa 50–59 prosenttia, lukiossa 33–45 prosenttia ja ammatillisissa oppilaitoksissa 34–43 prosenttia.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

**KUVIO 47. Puutteita koulun fyysisissä työoloissa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioit-
dut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuo-
den opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.**

Itä-Uudellamaalla 49 prosenttia ja pääkaupunkiseudulla 44 prosenttia peruskou-
lun yläluokkalaisista koki koulun työmäärän liian suureksi (kuvio 48; liitetaulukot
11–13). Muissa maakunnissa vastaava osuus oli 35–40 prosenttia. Lukiassa koulun
työmäärää liian suurena pitävien osuus vaihteli maakunnittain 39 prosentista 53
prosenttiin. Osuus oli suurin Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Ammatillisissa
oppilaitoksissa maakunnittaista vaihtelua oli alle kymmenen prosenttiyksikköä.

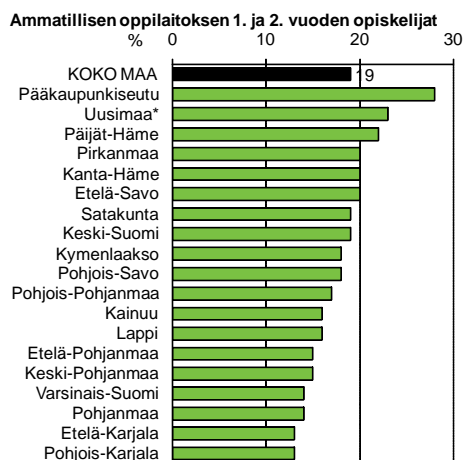
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 48. Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri. Luokka-aste- ja sukupuolivaikoidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Enimmillään 23 prosenttia ja pienimmillään 12 prosenttia ammattiin opiskelevista koki, ettei tullut kuulluksi oppilaitoksessa (liitetaulukot 11–13). Osuus oli suurin Pirkanmaalla ja pienin Pohjois-Karjalassa. Peruskoulun yläluokilla ja lukiossa kuulematta jäämisessä ei ollut merkittäviä eroja maakuntien välillä.

Eri maakunnissa 24–36 prosentilla ammattiin opiskelevista oli vaikeuksia opiskelussa (liitetaulukot 11–13). Yleisimpiä ne olivat pääkaupunkiseudulla ja harvinaisimpia Pohjois-Karjalassa. Peruskoulun yläluokilla ja lukiossa ei ollut merkittävää vaihtelua maakuntien välillä.

Ammattiin opiskelevat lintsasivat selvästi eniten pääkaupunkiseudulla (kuvio 49; liitetaulukot 11–13). Siellä 28 prosenttia opiskelijoista ilmoitti lintsanneensa vähintään kaksi päivää kuukauden aikana. Muissa maakunnissa vastaava osuus oli 13–23 prosenttia. Maakuntien välinen vaihtelu ei ollut merkittävää peruskoulun yläluokilla ja lukiossa.

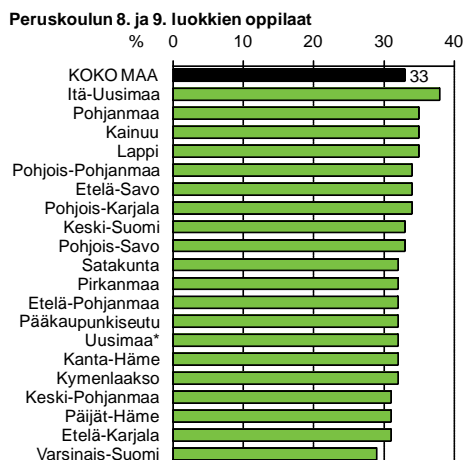
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 49. Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana. Vakioimattomat ammatillisessa prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Muissa kouluoloihin liittyvissä indikaattoreissa maakuntien välinen vaihtelu oli alle kymmenen prosenttiyksikköä (liitetaulukot 11–13).

Terveys

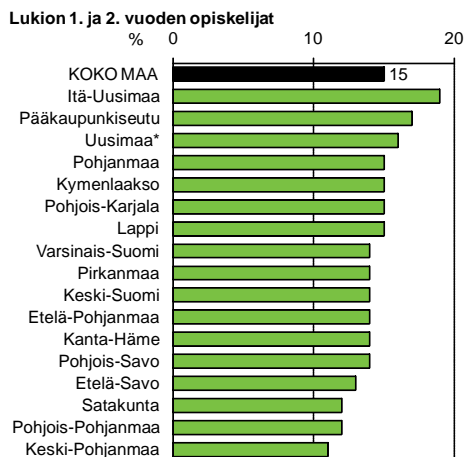
Nuorten terveydessä oli vain vähän vaihtelua maakuntien välillä (kuvio 50; liitetaulukot 11–13). Peruskoulun yläluokkalaisilla maakunnittainen vaihtelu oli suurinta päänsäryn kokemisessa. Itä-Uudellamaalla peruskoulun yläluokkalaisista 38 prosenttia koki päänsärkyä vähintään kerran viikossa. Muissa maakunnissa viikoittain päänsärkyä kokevien osuus vaihteli 29 prosentista 35 prosenttiin. Harvinaisinta päänsärkyä oli Varsinais-Suomessa.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 50. Päänsärkyä viikoittain. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Lukiolaisilla maakuntien väliset erot olivat suurimpia väsymyksen yleisyydessä (kuvio 51; liitetaulukot 11–13). Lähes päivittäin väsymystä kokevien osuus vaihteli lukiolaisilla maakunnittain 11 prosentista 19 prosenttiin. Yleisimpiä väsymysoireet olivat Itä-Uudellamaalla ja harvinaisimpia Keski-Pohjanmaalla.

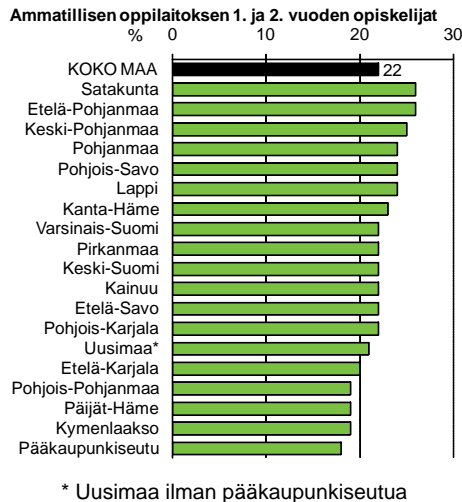

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 51. Väsymystä lähes päivittäin. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Ammattiin opiskelevien kokemista oireista eniten maakunnittaista vaihtelua oli niska-hartiakivuissa (liitetaulukot 11–13). Vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja kokevien osuus ammattiin opiskelevista oli suurin Keski-Pohjanmaalla ja Kainuussa (40 %) ja pienin Pohjanmaalla (31 %).

Ylipainoisten osuus ammattiin opiskelevista vaihteli maakunnittain 18 prosentista 26 prosenttiin (kuvio 52; liitetaulukot 11–13). Yleisintä ammattiin opiskelevien ylipainoisuus oli Satakunnassa ja Etelä-Pohjanmaalla ja harvinaisinta pääkaupunkiseudulla. Peruskoulun yläluokkalaisilla ja lukiolaisilla maakuntien välinen vaihtelu ei ollut merkittävää.

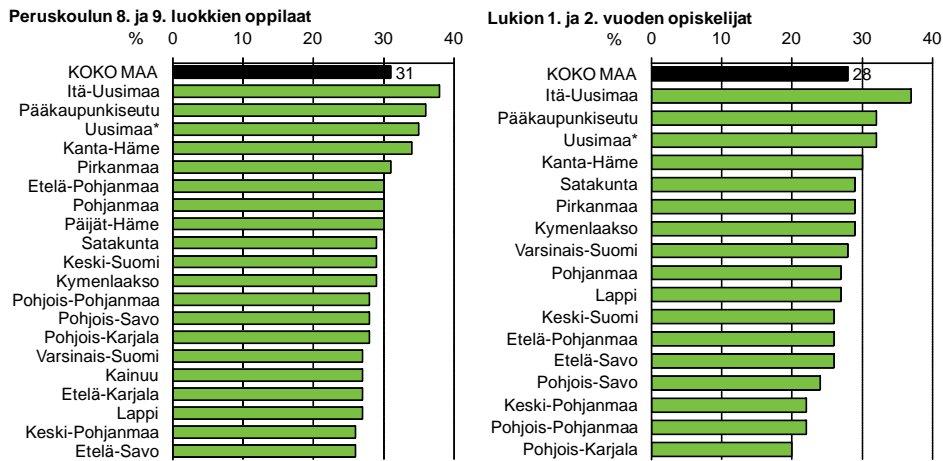
KUVIO 52. Ylipainoa. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Terveystottumukset

Monissa nuorten terveystottumuksissa oli merkittävää vaihtelua maakunnittain (liitetaulukot 11–13). Peruskoulun yläluokilla niiden oppilaiden osuus, jotka jättivät ateriansia syömättä koululounaalla, vaihteli 58 prosentista 75 prosenttiin. Ammattiin opiskelevilla vastaava osuus vaihteli 52 prosentista 70 prosenttiin ja lukiolaisilla 47 prosentista 69 prosenttiin. Yläluokkalaisilla osuudet olivat suurimmat pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla, lukiolaisilla Uudellamaalla ja ammattiin opiskelevilla pääkaupunkiseudulla ja Etelä-Karjalassa.

Itä-Uudenmaan peruskoulun yläluokkalaiset ja lukiolaiset söivät yleisimmin epäterveellisiä välipaloja koulussa (kuvio 53; liitetaulukot 11–13). Siellä 37–38 prosenttia yläluokkalaisista ja lukiolaisista söi epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään kaksi kertaa viikossa. Muissa maakunnissa vastaavat osuudet olivat yläluokkalaisilla

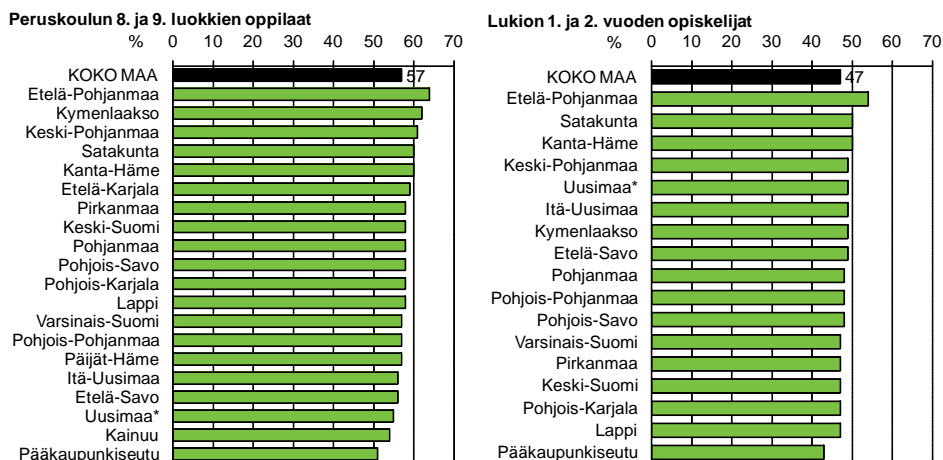
26–36 prosenttia ja lukiolaisilla 20–32 prosenttia. Ammattiin opiskelevilla maakunnittaista vaihtelua oli alle kymmenen prosenttiyksikköä.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 53. Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa. Luokkaste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaisista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Peruskoulun yläluokkalaiset ja lukiolaiset harjasivat hampaansa tunnollisimmin pääkaupunkiseudulla ja heikoimmin Etelä-Pohjanmaalla (kuvio 54; liitetaulukot 11–13). Eri maakunnissa 51–64 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ja 43–54 prosenttia lukiolaisista harjasi hampaansa harvemmin kuin kahdesti päivässä. Ammattiin opiskelevista 61–71 prosenttia harjasi hampaansa suositeltua harvemmin; osuus oli pienin pääkaupunkiseudulla ja Päijät-Hämeessä ja suurin Kymenlaaksossa ja Etelä-Pohjanmaalla.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

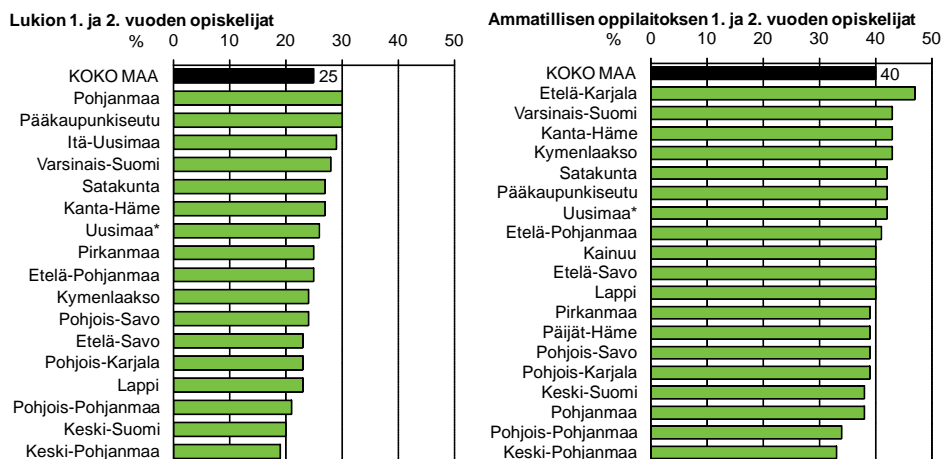
KUVIO 54. Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Yläluokkalaisista 48–59 prosenttia harrasti liian vähän liikuntaa viikossa, selvästi vähiten Pohjanmaalla (liitetaulukot 11–13). Lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla maakuntien välinen vaihtelu oli alle kymmenen prosenttiyksikköä.

Yhdentoista jälkeen kouluiltoina nukkumaan menevien osuus vaihteli peruskoulun yläluokkalaisilla maakunnittain 20 prosentista 31 prosenttiin, lukiolaisilla 29 prosentista 43 prosenttiin ja ammattiin opiskelevilla 33 prosentista 48 prosenttiin (liitetaulukot 11–13). Eniten myöhään valvovia oli pääkaupunkiseudulla. Myöhään valvominen oli yläluokkalaisilla harvinaisinta Pohjois-Savossa, lukiolaisilla Pohjois-Karjalassa ja ammattiin opiskelevilla molemmissa maakunnissa.

Ammattiin opiskelevista päivittäin tupakoivia oli eniten Etelä-Karjalassa ja vähiten Pohjanmaalla ja Keski-Suomessa (liitetaulukot 11–13). Päivittäin tupakoivien osuus vaihteli ammattiin opiskelevilla maakunnittain 35 prosentista 46 prosenttiin. Päivittäin tupakoivien osuus peruskoulun yläluokkalaisista ja lukiolaisista ei vaihdellut merkittävästi maakunnittain.

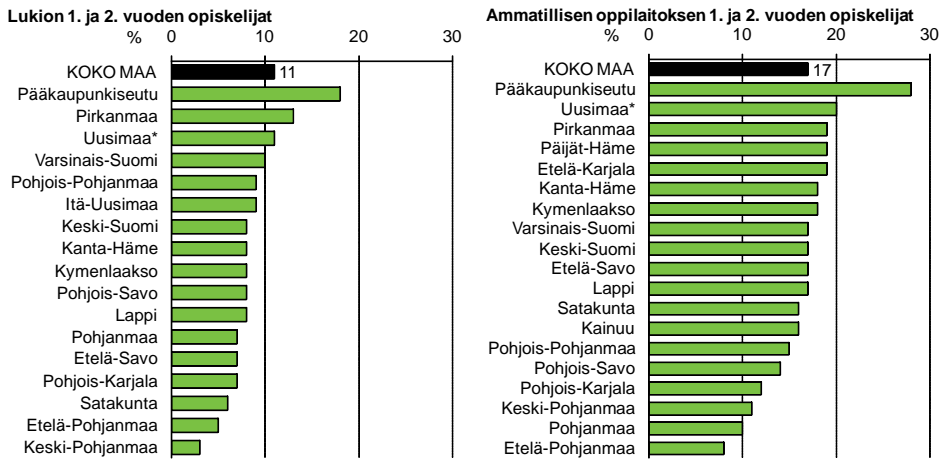
Humalajuominen oli ammattiin opiskelevilla selvästi yleisintä Etelä-Karjalassa, missä 47 prosenttia joi humalaan vähintään kerran kuukaudessa (kuvio 55; liitetaulukot 11–13). Harvinaisinta humalajuominen oli Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla ammattiin opiskelevilla (33–34 %). Lukiolaisilla humalaan kuukausittain juovien osuus vaihteli Keski-Pohjanmaan 19 prosentista Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun 30 prosenttiin. Peruskoulun yläluokkalaisilla ei ollut merkittävää vaihtelua maakuntien välillä.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 55. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ja vakioimattomat prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Huumekokeilut olivat yleisimpiä pääkaupunkiseudulla, missä 18 prosenttia lukiolaisista ja 28 prosenttia ammattiin opiskelevista ilmoitti kokeilleensa joskus laittomia huumeita (kuvio 56; liitetaulukot 11–13). Pienimmillään vastaava osuus oli lukiolaisilla kolme ja ammattiin opiskelevilla kahdeksan prosenttia. Peruskoulun yläluokkalaisilla maakuntien välinen vaihtelu ei ollut merkittävää.

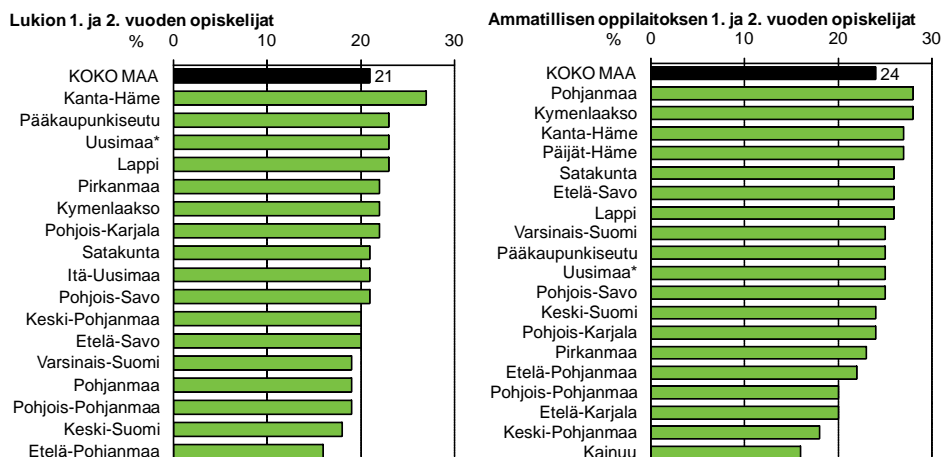

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 56. Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran. Luokka-aste- ja sukupuoli-vakioituneet prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ja vakioimattomat prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto

Kanta-Hämeen lukiolaiset olivat vähiten ja Etelä-Pohjanmaan lukiolaiset eniten kiinnostuneita terveystiedon aiheista (kuvio 57; liitetaulukot 11–13). Ammattiin opiskelevista terveystiedon aiheet kiinnostivat vähiten pohjalaisia ja kymenlaakso-laisia. Sen sijaan Kainuussa ammattiin opiskelevia ne kiinnostivat eniten. Niiden lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien osuus, joita terveystiedon aiheet eivät kiin-nostaneet, oli pienimmillään 16 prosenttia ja suurimmillaan 27–28 prosenttia. Perus-koulun yläluokkalaisilla maakunnittainen vaihtelu ei ollut merkittävää.

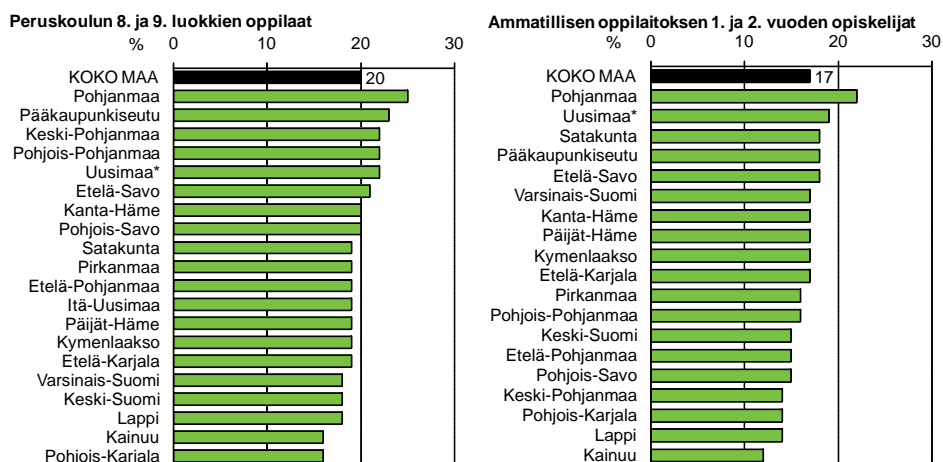

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 57. Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta. Luokka-aste- ja sukupuoli-vakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ja vakiomattomat prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Peruskoulun yläluokkalaisista 22–32 prosenttia, lukiolaisista 20–35 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 23–36 prosenttia ei kokenut terveystiedon opetuksen lisäyksen valmiuksia huolehtia terveydestä (liitetaulukot 11–13). Kaikissa oppilaitostyypeissä kriittisimmin terveystiedon opetuksen suhtautuvat nuoret löytyivät pääkaupunkiseudulta. Ammattiin opiskelevat suhtautuivat myös Pohjanmaalla yhtä kriittisesti terveystiedon hyödyllisyyteen kuin pääkaupunkiseudulla.

Pohjanmaalla ammattiin opiskelevilla oli selvästi huonommat tiedot seksuaali-terveydestä kuin muissa maakunnissa (kuviot 58; liitetaulukot 11–13). Huonot tiedot oli 22 prosentilla pohjalaisista opiskelijoista. Pienimmillään vastaava osuus oli Kainuussa 12 prosenttia. Peruskoulun yläluokkalaisilla ja lukiolaisilla maakuntien välinen vaihtelu ei ollut merkittävää.

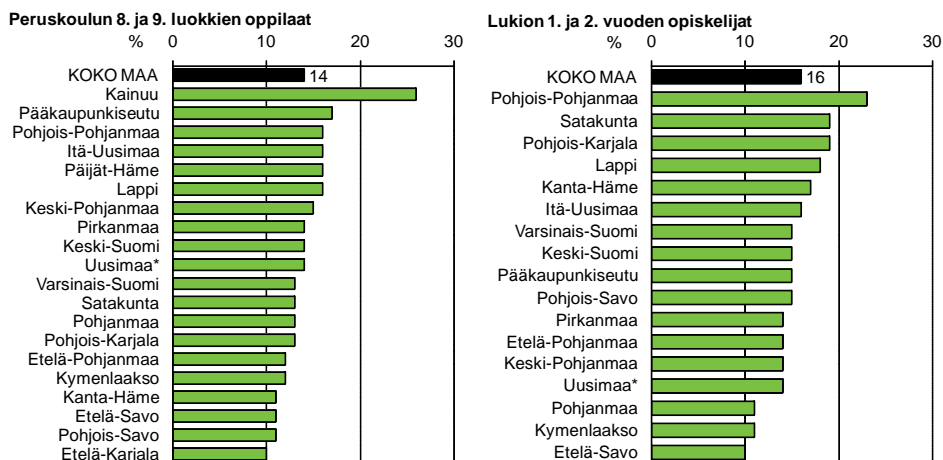

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 58. Huonot tiedot seksuaaliterveydestä. Luokka-aste- ja sukupuoli- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja vakioimattomat prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Pohjanmaalla 27–28 prosentilla peruskoulun yläluokkalaisista ja ammattiin opiskelevista oli huonot tiedot päihteistä (liitetaulukot 11–13). Muissa maakunnissa vastaavat osuudet olivat yläluokilla 15–23 prosenttia ja ammatillisissa oppilaitoksissa 13–21 prosenttia. Lukiossa ei ollut merkittävää vaihtelua maakuntien välillä.

Peruskoulun yläluokkalaiset kokivat kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn vaikeimmaksi Kainuussa ja lukiolaiset Pohjois-Pohjanmaalla (kuviot 59; liitetaulukot 11–13). Näissä maakunnissa 23–26 prosenttia oppilaista koki kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn vaikeaksi. Muissa maakunnissa vastaavat osuudet olivat 10–19 prosenttia. Ammatillisissa oppilaitoksissa maakuntien välinen vaihtelu ei ollut merkittävää.

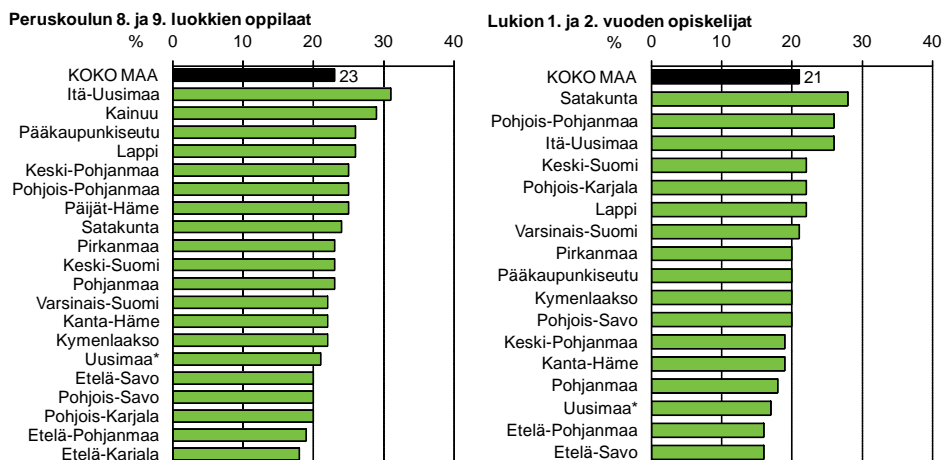

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 59. Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Peruskoulun yläluokkalaiset kokivat myös koululääkärin vastaanotolle pääsyn vaikeimmaksi Kainuussa ja lukiolaiset Pohjois-Pohjanmaalla (liitetaulukot 11–13). Koululääkärin vastaanotolle pääsyä vaikeana pitävien osuus oli yläluokkalaisilla maakunnittain 38–60 prosenttia ja lukiolaisilla 39–56 prosenttia. Ammattiin opiskelevilla vastaava osuus vaihteli Etelä-Karjalan 26 prosentista Kymenlaakson 39 prosenttiin.

Kouluterveydenhuoltoon tyytymättömiä henkilökohtaisissa asioissa oli 18–31 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ja 16–28 prosenttia lukiolaisista (kuviot 60; liitetaulukot 11–13). Yläluokkalaisista eniten tyytymättömiä oli Itä-Uudellamaalla ja lukiolaista Satakunnassa. Ammattiin opiskelevilla ei ollut merkittävää vaihtelua maakunnittain.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

KUVIO 60. Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

Avun saamisessa muihin kuin koulunkäyntiin ja opiskeluun liittyvissä asioissa maakunnittainen vaihtelu oli pientä kaikissa oppilaitostyypeissä (liitetaulukot 11–13).

Yhteenveto

Nuorten terveystottumukset parantuneet

Merkittävimmit muutokset peruskoulun yläluokkalaisten ja lukiolaisten elinoloissa 2000-luvun aikana olivat vanhempien tupakoinnin ja vanhempien työttömyyden vähentyminen sekä nuorten käyttövarojen lisääntyminen. Vanhempien työttömyyden osalta myönteinen kehitys on kuitenkin pysähtynyt vuosikymmenen lopussa ja työttömyys on alkanut lisääntyä.

Myös joissain kouluoloissa on tapahtunut myönteistä kehitystä 2000-luvulla. Koulun fyysiset työolot ovat parantuneet – peruskoulussa vuosikymmenen alkupuolella ja lukiossa koko 2000-luvun ajan. Koulun työmäärää ei enää pidetä yhtä yleisesti liian suurena kuin vuosikymmenen alussa. Lukiolaiset kokivat työilmapiirinsä parantuneen hieman ja tulevansa aikaisempaa paremmin kuulluksi koulussa.

Nuorten terveystottumuksissa on tapahtunut pääasiassa myönteisiä muutoksia 2000-luvulla. Nuorten tupakointi on vähentynyt selvästi ja huumekekeilut hieman. Yläluokkalaisilla on vähentynyt myös humalajuominen. Lisäksi liikunnan harrastaminen vapaa-aikana on lisääntynyt hitaasti 2000-luvun aikana. Kielteistä oli se, että nuoret valvoivat kouluviikon aikana entistä myöhempään.

Nuorten terveydessä on tapahtunut 2000-luvun aikana joitain huolestuttavia muutoksia. Nuorten ylipainoisuus yleistyi vuosiin 2006/2007 saakka. Sen jälkeen kielteinen kehitys on kuitenkin pysähtynyt. Yläluokkalaisista useammat kokivat päivittäin ja viikoittain psykosomaattisia oireita kuin vuosikymmenen alussa – lukiolaisilla oireisuus on pysynyt ennallaan. Myönteistä oli se, että peruskoulun yläluokkalaiset ja lukiolaiset kokivat terveydentilansa paremmaksi kuin vuosikymmenen alussa. Nuorten tyytyväisyys koulu- tai opiskeluterveydenhuoltoon lisääntyi 2000-luvun puoliväliin saakka, mutta on vähentynyt vuosikymmenen loppupuolella.

Ammattiin opiskelevien elintavat huolettavat

Tässä raportissa esitetyt ammattiin opiskelevien tulokset eivät ole suoraan vertailtavissa lukiolaisten tuloksiin. Ammattiin opiskelevien aineisto on rajattu alle 21-vuotiaisiin, kun lukiossa vastanneet ovat pääsääntöisesti alle 19-vuotiaita. Vertailtavuutta heikentää myös se, etteivät ammattiin opiskelevien tulokset ole vakioituja, kun taas lukiolaisten tulokset on vakioitu opiskeluvuoden ja sukupuolen mukaan. Näistä seikoista johtuen ilmiöt, jotka yleistyvät iän myötä ja jotka ovat pojilla yleisempiä kuin tytöillä, korostuvat ammattiin opiskelevien tuloksissa. Nämä rajoitukset huomioon ottaen voidaan kuitenkin nostaa esiin jotain merkittäviä eroja ammatillisissa oppilaitoksissa ja lukiossa opiskelevien välillä.

Monet terveystottumukset olivat ammattiin opiskelevilla epäterveellisemmät kuin lukiolaisilla. Päivittäin tupakointi oli moninkertaisesti yleisempää kuin lukiolaisilla. Myös humalajuominen oli tyypillisempää ammattiin opiskeleville. Lisäksi hampaiden harjaamistottumukset ja vapaa-ajan liikuntatottumukset olivat ammattiin opiskelevilla heikommät kuin lukiolaisilla. Terveudessa merkittävä ero oli ylipainoisten osuudessa, joka oli ammattiin opiskelevilla suurempi.

Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevat ilmoittivat selvästi lukiolaisia yleisemmin perheensä olevan jokin muu kuin ydinperhe. Lisäksi he ilmoittivat yleisemmin vanhempiensa tupakoivan ja olleen työttöminä. Lintsaaminen oli ammattiin opiskelevilla yleisempää kuin lukiolaisilla. Sen sijaan ammattiin opiskelevat kokivat lukiolaisia harvemmin opiskeluun liittyvän työmäärän liian suureksi.

Pojilla epäterveelliset elintavat, tytöillä paljon oireita

Tyttöjen ja poikien hyvinvoinnissa oli havaittavissa joitain merkittäviä eroja. Eniten niitä oli terveydessä ja terveystottumuksissa.

Monet terveystottumukset olivat pojilla epäterveellisemmät kuin tytöillä. Poikien hampaiden harjaamistottumukset olivat puutteellisemmät kuin tytöillä. He valvoivat koulupäivinä tyttöjä myöhempään. Toisella asteella humalajuominen oli pojilla yleisempää kuin tytöillä. Peruskoulun yläluokilla ja lukiossa pojille oli tyypillisempää syödä koulussa epäterveellisiä välipaloja. Kaikissa oppilaitostyypeissä pojat tekivät rikkeitä ja kokivat fyysistä uhkailua yleisemmin kuin tytöt. Pojat olivat tyttöjä yleisemmin ilman yhtään läheistä ystävää. Pojat kokivat tyttöjä harvemmin terveystiedon aiheet kiinnostaviksi ja heidän tietonsa seksuaaliterveydestä ja päihteistä olivat huonommat. Yläluokkalaispojat pitivät vähemmän koulunkäynnistä kuin yläluokkalaistyöt. Poikien terveydessä huolestuttavaa oli ylipainoisuuden yleisyys.

Lähes kaikki terveysindikaattorit olivat tytöillä kielteisemmät. Tytöt kokivat terveydentilansa heikommaksi kuin pojat. Heillä oli huomattavasti poikia yleisemmin psykosomaattisia oireita ja masentuneisuutta. Lukiolaistytöillä myös koulu-uupumus oli yleisempää kuin lukiolaispojilla. Tytöt kokivat koulun lääkärin vastaanotolle pääsyn vaikeammaksi kuin pojat. Puutteet koulun fyysisissä työoloissa haittasivat enemmän tyttöjen kuin poikien koulutyötä. Lisäksi toisella asteella tytöt kokivat koulun työmäärän yleisemmin liian suureksi kuin pojat. Terveystottumuksista tytöillä huolestuttavampaa oli poikia vähäisempi liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla.

Etelä-Suomessa ja Lapissa huolia hyvinvoinnissa

Nuorten hyvinvointi vaihteli lääneittäin ja maakunnittain monen indikaattorin osalta. Maakuntien välinen vaihtelu oli suurempaa kuin läänien välinen vaihtelu.

Niissä indikaattoreissa, joissa oli havaittavissa selviä eroja läänien välillä, Länsi-Suomen ja Itä-Suomen läänit eivät sijoittuneet kertaakaan kielteiseen ääripäähän.

Länsi-Suomen läänissä vanhempien tupakointi oli harvinaista, nuoret söivät yleisimmin koko kouluateriansa ja kouluterveydenhoitajan ja -lääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpoksi. Itä-Suomen läänissä nuoret menivät kouluiltoina ajoissa nukkumaan, heillä oli vähän vaikeuksia opiskelussa ja he olivat tyytyväisiä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon.

Etelä-Suomen ja Lapin läänit sijoittuivat yleisimmin kielteiseen päähän lääniver-tailussa. Molemmissa lääneissä vanhemmat tupakoivat paljon ja tiesivät huonosti lastensa viikonloppuiltojen vietosta. Lisäksi Etelä-Suomen ja Lapin lääneissä nuoret valvoivat myöhään kouluiltoina ja jättivät aterianosia syömättä koululounaalla. Eteläsuomalaiset nuoret kokivat eniten vaikeuksia opiskelussa, söivät yleisimmin epä-terveellisiä välipaloja koulussa ja kokeilivat yleisimmin huumeita. He kokivat harvimmin terveystiedon opetuksesta olevan hyötyä omasta terveydestä huolehtimisessa. Toisella asteella myös lintsaminen oli yleisintä Etelä-Suomen läänissä. Lapin läänissä nuorten vanhemmat olivat yleisimmin työttömiä.

Oulun lääni sijoittui läänien välisissä vertailuissa yhtä yleisesti myönteiseen ja kielteiseen ääripäähän. Siellä nuoret eivät juoneet alkoholia humalahakuisesti ja kokivat terveystiedon opetuksesta olevan hyötyä omasta terveydestä huolehtimisen kannalta. Sen sijaan Oulun läänissä nuoret kokivat kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin vastaanotolle pääsyn vaikeaksi.

Maakunnittain tarkasteltuna kuva nuorten hyvinvoinnista oli monimutkaisempi. Pääkaupunkiseutu erottui monien indikaattoreiden mukaan kielteisesti sekä peruskoulun yläluokkalaisten, lukiolaisten että ammattiin opiskelevien keskuudessa. Muiden maakuntien osalta tilanne vaihteli huomattavasti eri oppilaitoksissa.

Peruskoululaisten osalta pääkaupunkiseudulla parannettavaa on esimerkiksi aterianosien syömisessä koululounaalla ja nukkumaanmenoajassa kouluviikon aikana. Itä-Uudellamaalla huolenaiheita peruskoululaisilla olivat puutteelliset koulun fyysiset työolot, liiallinen koulutyön määrä, päänsäryn kokeminen, epäterveellisten välipalojen syöminen koulussa ja tyytymättömyys kouluterveydenhuoltoon. Kainuussa huomiota olisi kiinnitettävä yläluokkalaisten vanhempien työllisyyteen sekä kouluterveydenhoitajan ja -lääkärin vastaanotolle pääsemiseen.

Lukiolaisten osalta pääkaupunkiseudulla vanhemmat tiesivät heikoiden lapsensa viikonloppuiltojen vietosta. Lisäksi lukiolaisten myöhäinen nukkumaanmeno-aika, humalajuominen ja huume-kokeilut olivat pääkaupunkiseudulla muita maakuntia yleisempiä. Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien kohdalla pääkaupunkiseudulla olisi kiinnitettävä huomiota mm. opiskeluun liittyviin vaikeuksiin, lintsamiseen, myöhäiseen nukkumaanmeno-aikaan opiskeluviikon aikana ja huume-kokeiluihin. Ammattiin opiskelevien maakuntavertailuissa pääkaupunkiseudun lisäksi paljon huonoja sijoituksia oli Etelä-Karjalalla. Huolenaiheina siellä olivat vanhempien tupakointi, puutteet oppilaitosten fyysisissä työoloissa, aterianosien jättäminen syömättä koululounaalla, tupakointi ja humalajuominen.

Liitteet

LIITE 1. Indikaattoreiden muodostaminen

Kysymysnumerot viittaavat vuoden 2009 Kouluterveyskyselyn peruskoulujen ja lukioiden lomakkeeseen. Ammattiin opiskelevien lomakkeen terminologia poikkeaa joiltain osin alla olevasta kuvauksesta. Osa indikaattoreista on vuosien varrella muutettu, mistä on maininta indikaattorikuvauksen huomautuskentässä. Näiden indikaattoreiden prosenttiosuuksia ei voi verrata muutosta aiempina vuosina ilmestyneissä raporteissa ilmoitettuihin prosenttiosuuksiin. Tässä raportissa ilmoitetut indikaattoreiden eri vuosien prosenttiosuudet ovat keskenään vertailukelpoisia.

Elinolot

Perherakenteena muu kuin ydinperhe, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaan perhe on muu kuin ydinperhe.

Indikaattorin muodostus:

100. Kuuluuko perheeseesi? (Pisteytys: Äiti ja isä=0; Äiti ja isäpuoli, Isä ja äitipuoli, Vain äiti, Vain isä, Avo-/aviomies tai -vaimo, Joku muu huoltaja=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Ainakin yksi vanhemmista tupakoi, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Vähintään yksi vanhemmista tupakoi nykyisin.

Indikaattorin muodostus:

64. Ovatko vanhempasi tupakoineet Sinun elinaikanasi?

- Äiti (Pisteytys: Ei ole koskaan tupakoinut, On tupakoinut, mutta lopettanut=0; Tupakoi nykyisin=1; En osaa sanoa=0)

- Isä (Pisteytys: Ei ole koskaan tupakoinut, On tupakoinut, mutta lopettanut=0; Tupakoi nykyisin=1; En osaa sanoa=0).

Mukaan otettiin 1–2 pistettä saaneet vastaajat.

Huomautus: Vuonna 2004 äidin ja isän tupakointia koskevat kysymykset yhdistettiin saman kysymyksen alakohdiksi.

Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä tai pakkolomalla vuoden aikana.

Indikaattorin muodostus:

99. Ovatko vanhempasi olleet viimeksi kuluneen vuoden aikana työttöminä tai pakkolomalla? (Pisteytys: Ei kumpikaan=0;

Toinen vanhemmistani, Molemmat vanhempani=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Käyttövarat yli 17 euroa viikossa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on käytössään keskimäärin yli 17 euroa viikossa.

Indikaattorin muodostus:

102. Kuinka paljon Sinulla on rahaa käytettävissäsi keskimäärin viikossa (viikkorahaa tai muita tuloja, jotka saat käyttää niin kuin haluat)? (Pisteytys: Alle 3 euroa, 3–6 euroa, 7–9 euroa, 10–17 euroa=0; 18–35 euroa, Yli 35 euroa=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuonna 2002 siirrytty markoista euroihin. Vuonna 2006 yhdistettiin vaihtoehdot "1 euroa" ja "1–2 euroa" vaihtoehdoksi "alle 2 euroa".

Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Vanhemmat eivät tiedä aina, missä oppilas viettää viikonloppuiltansa.

Indikaattorin muodostus:

97. Tietävätkö vanhempasi, missä vietät perjantai- ja lauantai-iltasi? (Pisteytys: Tietävät aina=0; Tietävät joskus, Useimmiten eivät tiedä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.

Indikaattorin muodostus:

98. Pysytkö keskustelemaan vanhempieni kanssa omista asioistani? (Pisteytys: En juuri koskaan=1; Silloin tällöin, Melko usein, Usein=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Ei yhtään läheistä ystävää, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla ei ole yhtään läheistä ystävää, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.

Indikaattorin muodostus:

95. Onko Sinulla tällä hetkellä todella läheistä ystävää, jonka kanssa voit keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista omista asioistasi? (Pisteytys: Ei ole läheisiä ystäviä=1; On yksi läheinen ystävä, On kaksi läheistä ystävää, On useampia läheisiä ystäviä=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, % (tieto saatavilla vuodesta 2002)

Lyhyt kuvaus: Oppilas on kokenut fyysistä uhkaa, jos häneltä on varastettu uhkailemalla, uhattu vahingoittaa tai käyty kimppuun vuoden aikana.

Indikaattorin muodostus:

93. Onko Sinulle viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tehty seuraavia asioita?

- Varastettu tai yritetty varastaa jotain käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä (Pisteytys: Kyllä=1; Ei=0)

- Uhattu vahingoittaa ruumiillisesti (Pisteytys: Kyllä=1; Ei=0)

- Käyty ruumiillisesti kimppuusi kuten lööty, potkittu tai käytetty jotain asetta (Pisteytys: Kyllä=1; Ei=0). *Mukaan otettiin*

1–3 pistettä saaneet vastaajat.

Huomautus: Vuonna 2002 lomakkeesta jätetty pois elinaikana rikkeiden kohteeksi joutuminen ja kysytty sitä vain 12 kuukauden ajalta. Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 2000–2001 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana, % (tieto saatavilla vuodesta 2002)

Lyhyt kuvaus: Oppilas on vuoden aikana tehnyt seuraavista rikkeistä vähintään kahta tai vähintään kaksi kertaa: tehnyt töherryksiä, vahingoittanut koulun omaisuutta, vahingoittanut muuta omaisuutta, varastanut, hakannut jonkun.

Indikaattorin muodostus:

92. Oletko viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tehnyt seuraavia asioita?

- Kirjoittanut tai maalannut kirjoituksia tai graffiteja seiniin, busseihin, pysäkkikatoksiin, ikkunoihin tai muihin vastaaviin paikkoihin (Pisteytys: En ole=0; Kerran=1; 2–4 kertaa=2; Yli 4 kertaa=3)

- Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut koulun omaisuutta tai koulurakennusta (Pisteytys: En ole=0; Kerran=1; 2–4 kertaa=2; Yli 4 kertaa=3)

- Tahallisesti vahingoittanut tai tuhonnut muuta kuin koululle kuuluvaa omaisuutta (Pisteytys: En ole=0; Kerran=1; 2–4 kertaa=2; Yli 4 kertaa=3)

- Varastanut jotakin kaupasta tai kiosista (Pisteytys: En ole=0; Kerran=1; 2–4 kertaa=2; Yli 4 kertaa=3)

- Hakannut jonkun (Pisteytys: En ole=0; Kerran=1; 2–4 kertaa=2; Yli 4 kertaa=3). *Mukaan otettiin 2–15 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuonna 2002 lomakkeesta jätetty pois elinaikana tehdyt rikheet ja kysytty niitä vain 12 kuukauden ajalta. Alakohdaksi kysymyssarjaan lisätty "Osallistunut tappeluun" (ei mukana indikaattorissa). Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 2000–2001 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Kouluolot

Koulun fyysisissä työoloissa puutteita, % (tieto saatavilla vuodesta 1997)

Lyhyt kuvaus: Työskentelyä haittaavat tekijät ovat opiskelutilojen ahtaus, melu, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epämuukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalitilat, tapaturmavaara.

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa?
 - Opiskelutilojen ahtaus (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Melu, kaiku (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Sopimaton valaistus (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Huono ilmanvaihto tai huoneilma (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Lämpötila (kuumuus, kylmyys, veto) (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Likaisuus, pölyisyys (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Epämuukavat työtuolit tai -pöydät (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Huonot sosiaalitilat (WC, pukeutumis- ja peseytymistilat) (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Tapaturmavaara (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3). **Mukaan otettiin 10–27 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Koulutapaturma lukuvuoden aikana, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalle on sattunut koulussa tai koulumatalla lukuvuoden aikana vähintään yksi tapaturma, joka on vaatinut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.

Indikaattorin muodostus:

91. Onko Sinulle tämän lukuvuoden aikana sattunut koulussa tai koulumatalla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä?
 - Välitunnilla (Pisteitys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)
 - Liikuntatunnilla (Pisteitys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)
 - Tekstiili- tai teknisen työn tunnilla (Pisteitys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)
 - Muulla tunnilla (Pisteitys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)
 - Koulumatalla (Pisteitys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1). **Mukaan otettiin 1–5 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Koulun työilmapiiirissä ongelmia, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Lyhyt kuvaus: Muodostuu neljästä opettajasuhteeseen ja luokan ilmapiiriin liittyvästä väittämästä (Opettajani odottavat minulta liikaa koulussa, Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti, Luokkani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä, Luokassani on hyvä työrauha), kahdesta työympäristöön liittyvästä haistatekijästä (Työympäristön rauhattomuus, Kiireisyys) sekä kolmesta vuorovaikutukseen liittyvästä opiskeluvaikeuksia kartoittavasta kysymyksestä (Työskentely ryhmissä, Koulukavereiden kanssa toimeentuleminen, Opettajien kanssa toimeentuleminen).

Indikaattorin muodostus:

7. Opettajani odottavat minulta liikaa koulussa (Pisteitys: Täysin samaa mieltä=3; Samaa mieltä=2; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=0)
 7. Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti (Pisteitys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=2; Täysin eri mieltä=3)
 7. Luokkani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä (Pisteitys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=2; Täysin eri mieltä=3)
 7. Luokassani on hyvä työrauha (Pisteitys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=2; Täysin eri mieltä=3)
 8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi?
 - Työympäristön rauhattomuus (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Kiireisyys (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa?
 - Työskentely ryhmissä (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Koulukavereiden kanssa toimeentuleminen (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Opettajien kanssa toimeentuleminen (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3).
- Mukaan otettiin 10–27 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Lyhyt kuvaus: Muodostuu kolmesta opettajien ja oppilaiden vuorovaikutusta kuvaavasta väittämästä (Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni tunnilla, Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu, Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä).

Indikaattorin muodostus:

- 7. Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=1; Täysin eri mieltä=2)
- 7. Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=1; Täysin eri mieltä=2)
- 7. Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=1; Täysin eri mieltä=2). *Mukaan otettiin 3–6 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Koulutyöhön liittyvä työmäärä on ollut lukuvuoden aikana jatkuvasti tai melko usein liian suuri.

Indikaattorin muodostus:

- 5. Millaiseksi olet kokenut koulutyöhön liittyvän työmääräsi tämän lukuvuoden aikana? (Pisteytys: Jatkuvasti liian suuri, Melko usein liian suuri=1; Sopiva, Melko usein liian vähäinen, Jatkuvasti liian vähäinen=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Vaikeuksia opiskelussa, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Lyhyt kuvaus: Vaikeuksia opiskelussa mitattiin seuraavien asioiden avulla: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.

Indikaattorin muodostus:

- 9. Miten koulunkäynti sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa?
 - Opetuksen seuraaminen oppitunneilla (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
 - Läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
 - Kokeisiin valmistautuminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
 - Itselleni parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
 - Omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
 - Kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
 - Lukemista (esim. kirjasta) vaativien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3). *Mukaan otettiin 3–21 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Indikaattorin pisteytystä muutettiin v. 2006. Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 1998–2005 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta, % (tieto saatavilla vuodesta 2002)

Lyhyt kuvaus: Oppilas saa apua koulusta tai kotoa koulunkäynnin tai opiskelun vaikeuksiin harvoin tai ei juuri koskaan.

Indikaattorin muodostus:

- 10. Jos sinulla on vaikeuksia koulunkäynnissä ja opiskelussa, kuinka usein saat apua?
 - Koulussa (Pisteytys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten=0; Harvoin, En juuri koskaan=1)
 - Kotona (Pisteytys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten=0; Harvoin, En juuri koskaan=1). *Mukaan otettiin 2 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Indikaattorin pisteytystä muutettiin v. 2004 niin, että indikaattoriin otettiin mukaan ne vastaajat, jotka eivät saaneet apua koulusta eivätkä kotoa. Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 1998–2003 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas on joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.

Indikaattorin muodostus:

14. Kuinka usein Sinua on kiusattu koulussa tämän lukukauden aikana? (Pisteytys: Useita kertoja viikossa, Noin kerran viikossa=1; Harvemmin, Ei lainkaan=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana, % (tieto saatavilla vuodesta 2002)

Lyhyt kuvaus: Oppilas on pinnannut ainakin kaksi kokonaista koulupäivää kuukauden aikana.

Indikaattorin muodostus:

12. Kuinka monta kokonaista koulupäivää olet ollut seuraavien syiden takia poissa viimeisten 30 päivän aikana?

- Pinnaamisen tai lintsauksen takia (Pisteytys: En yhtään, Yhden päivän=0; 2–3 päivää, Yli 3 päivää=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuonna 2002 lisättiin poissaolokysymyksiin alakohta "Muiden syiden takia, minkä?", joka muutettiin edelleen v. 2004 muotoon "Muista syistä". Näiden muutosten vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 1996–2001 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas ei pidä tällä hetkellä lainkaan koulunkäynnistä.

Indikaattorin muodostus:

4. Mitä pidät koulunkäynnistä tällä hetkellä? Pidän koulunkäynnistä (Pisteytys: Hyvin paljon, Melko paljon, Melko vähän=0; En lainkaan=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Terveys**Terveydentila keskinkertainen tai huono, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)**

Lyhyt kuvaus: Oppilaan kokema terveydentila on keskinkertainen, melko huono tai erittäin huono.

Indikaattorin muodostus:

17. Mitä mieltä olet terveydentilastasi? Onko se (Pisteytys: Erittäin hyvä, Melko hyvä=0; Keskinkertainen, Melko tai erittäin huono=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on jokin lääkärin toteama pitkäaikainen sairaus, vika tai vamma, joka haittaa jokapäiväistä toimintaa.

Indikaattorin muodostus:

19. Onko Sinulla jokin lääkärin toteama pitkäaikainen sairaus, vika tai vamma, joka haittaa jokapäiväistä toimintaasi? (Pisteytys: Ei=0; Kyllä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Ylipainoa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on painoindeksin (BMI) mukaan ylipainoa.

Indikaattorin muodostus:

23. Pituus ja paino. Painoindeksi (BMI) laskettu jakamalla paino (kg) pituuden (m) neliöllä. Ylipainon raja määritelty iän ja sukupuolen mukaan: 18-vuotiailla raja on 25 ja nuoremmilla ikäryhmillä pienempi (ks. Cole ym. BMJ 2000:320). (Pisteytys: BMI alle ylipainon rajan=0; BMI vähintään raja-arvo=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Päivittäin vähintään kaksi oiretta, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on ollut lähes päivittäin vähintään kaksi seuraavista oireista puolen vuoden aikana: niska- tai hartiakipuja, selän alaosan kipuja, vatsakipuja, jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta, ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia, vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin, päänsärkyä, väsymystä tai heikotusta.

Indikaattorin muodostus:

18. Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Niska- tai hartiakipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Selän alaosan kipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Vatsakipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Päänsärkyä (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Väsymystä tai heikotusta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1). *Mukaan otettiin 2–8 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuonna 2004 poistettiin astman ja allergisen nuhan oireiden kysymykset. Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 1997–2003 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Väsymystä lähes päivittäin, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on ollut lähes päivittäin väsymystä tai heikotusta puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostus:

18. Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein? Väsymystä tai heikotusta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Niska- tai hartiakipuja viikoittain, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on ollut vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostus:

18. Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein? Niska- tai hartiakipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa=0; Noin kerran viikossa, Lähes joka päivä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Päänsärkyä viikoittain, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on ollut vähintään kerran viikossa päänsärkyä puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostus:

18. Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein? Päänsärkyä (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa=0; Noin kerran viikossa, Lähes joka päivä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus, % (tieto saatavilla vuodesta 1997)

Lyhyt kuvaus: Masentuneisuutta mitataan 12 kysymyksellä Raitasalon mielialakyselystä, joka perustuu Beckin depressio-mittariin.

Indikaattorin muodostus:

Seuraavat kysymykset käsittelevät mielialan erilaisia piirteitä. Vastaa kuhunkin kysymykseen siten, millaiseksi tunnet itsesi tänään.

24. Minkälainen on mielialasi?
25. Miten suhtaudut tulevaisuuteen?
26. Miten katsot elämäsi sujuneen?
27. Miten tyytyväiseksi tai tyytymättömäksi tunnet itsesi?
28. Minkälaisena pidät itseäsi?
29. Onko Sinulla pettymyksen tunteita?
30. Miten suhtaudut vieraitten ihmisten tapaamiseen?
31. Miten koet päätösten tekemisen?
32. Minkälaisena pidät olemustasi ja ulkonäköäsi?
33. Minkälaista nukkumisesi on?
34. Tunnetko väsymystä ja uupumusta?
35. Minkälainen ruokahalusi on?

(Pisteytys: vaihtoehdot 1,2=0; vaihtoehto 3=1; vaihtoehto 4=2; vaihtoehto 5=3). **Mukaan otettiin 8–36 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Koulu-uupumusta, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Koulu-uupumusta mitataan kolmella kysymyksellä, jotka perustuvat Salmela-Aron ja Näätäsen koulu-uupumusmittariin BBI-10. Koulu-uupumus koostuu uupumusasteisesta väsymyksestä, kyynisestä asenteesta työhön ja opintojen merkityksen vähentymisestä sekä kyvyttömyyden ja riittämättömyyden tunteesta opiskelijana.

Indikaattorin muodostus:

13. Oletko kokenut seuraavanlaisia tunteita koulutyöhösi liittyen?

- Tunnen hukkuvani koulutyöhön (Pisteytys: Ei juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa=0; Muutamana päivänä viikossa=1; Lähes päivittäin=2)
- Tuntuu, ettei opinnoillani ole enää merkitystä (Pisteytys: Ei juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa=0; Muutamana päivänä viikossa=1; Lähes päivittäin=2)
- Minulla on riittämättömyyden tunteita opinnoissani (Pisteytys: Ei juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa=0; Muutamana päivänä viikossa=1; Lähes päivittäin=2). **Mukaan otettiin 3–6 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Terveystottumukset**Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla, % (tieto saatavilla vuodesta 2005)**

Lyhyt kuvaus: Oppilas jättää yleensä syömättä jonkin seuraavista neljästä kouluaterian osasta: pääruoka, salaatti, maito tai piimä, leipä.

Indikaattorin muodostus:

84. Mitä aterianosia yleensä syöt kouluruoalla?

- Pääruokaa (Pisteytys: Kyllä=0; Ei=1)
- Salaattia (Pisteytys: Kyllä=0; Ei=1)
- Maitoa tai piimää (Pisteytys: Kyllä=0; Ei=1)
- Leipää (Pisteytys: Kyllä=0; Ei=1)

Jos ei vastannut em. kysymykseen, kysymyksen 83 perusteella: en syö yleensä kouluruokaa=1. **Mukaan otettiin 1–4 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa, % (tieto saatavilla vuodesta 2004)

Lyhyt kuvaus: Oppilas syö makeita tai rasvaisia välipaloja koulussa kouluviikon aikana vähintään kaksi kertaa viikossa.

Indikaattorin muodostus:

85. Mitä muuta kuin kouluruokalassa tarjottua ruokaa syöt yleensä koulussa kouluviikon aikana?

- Makeaa kahvileipää (Pisteytys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1–2 kertaa viikossa=1; 3–5 kertaa viikossa=2)

- Lihapiirakkaa, hampurilaista tms. (Pisteytys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1–2 kertaa viikossa=1; 3–5 kertaa viikossa=2)

- Makeisia (Pisteytys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1–2 kertaa viikossa=1; 3–5 kertaa viikossa=2)

- Jäätelöä (Pisteytys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1–2 kertaa viikossa=1; 3–5 kertaa viikossa=2)

- Sokeroitua virvoitusjuomaa (Pisteytys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1–2 kertaa viikossa=1; 3–5 kertaa viikossa=2)

- Vähäkalorista virvoitusjuomaa (Pisteytys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1–2 kertaa viikossa=1; 3–5 kertaa viikossa=2). *Mukaan otettiin 2–12 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä, % (tieto saatavilla vuodesta 2004)

Lyhyt kuvaus: Oppilas harjaa hampaansa harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä.

Indikaattorin muodostus:

90. Kuinka usein harjaat hampaasi? (Pisteytys: En koskaan, Noin kerran viikossa tai harvemmin, Noin 2–3 kertaa viikossa, Noin 4–5 kertaa viikossa, Noin kerran päivässä=1; Useampia kertoja päivässä=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa, jos kumpikin tai toinen seuraavista ehdoista täyttyy: 1) harrastaa vapaa-aikanaan urheilua tai liikuntaa harvemmin kuin neljä kertaa viikossa ainakin puoli tuntia kerrallaan, 2) harrastaa vapaa-aikanaan hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa vähemmän kuin kaksi tuntia viikossa. Liikuntaindikaattori pohjautuu UKK-instituutin liikuntapiirakassa annettuun terveysliikuntasuositukseen nuorille.

Indikaattorin muodostus:

78. Kuinka usein harrastat urheilua tai liikuntaa vapaa-aikanasi vähintään puolen tunnin ajan? (Pisteytys: Useita kertoja päivässä, Noin kerran päivässä, 4–6 kertaa viikossa=0; 2–3 kertaa viikossa, Kerran viikossa, Harvemmin, En lainkaan=1)

79. Kuinka monta tuntia viikossa tavallisesti harrastat liikuntaa vapaa-aikanasi niin, että hengästyit ja hikoilet? (Pisteytys: En yhtään, Noin 1/2 tuntia, Noin 1 tuntia=1; Noin 2–3 tuntia, Noin 4–6 tuntia, Noin 7 tuntia tai enemmän=0). *Mukaan otettiin 1–2 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Liikuntaindikaattori muutettiin vuonna 2007. Muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 1996–2006 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23, % (tieto saatavilla vuodesta 2002)

Lyhyt kuvaus: Oppilas menee koulupäivinä tavallisesti nukkumaan kello 23 jälkeen.

Indikaattorin muodostus:

89. Mihin aikaan tavallisesti menet nukkumaan koulupäivinä? (Pisteytys: Noin 21.00 tai aikaisemmin, Noin 21.30, Noin 22, Noin 22.30, Noin 23=0; Noin 23.30, Noin 24, Noin 24.30, Noin 01, Noin 01.30 tai myöhemmin=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuonna 2006 vastausvaihtoehtoja on lisätty.

Tupakoi päivittäin, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas tupakoi kerran päivässä tai useammin.

Indikaattorin muodostus:

59. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten nykyistä tupakointiasi? (Pisteytys: Tupakoin kerran päivässä tai useammin=1; Tupakoin kerran viikossa tai useammin, en kuitenkaan päivittäin, Tupakoin harvemmin kuin kerran viikossa, Olen lakossa tai lopettanut tupakoinnin, Ei ole koskaan tupakoinut (kysymyksen 58 perusteella)=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Lyhyt kuvaus: Oppilas käyttää alkoholia tosi humalaan asti vähintään kerran kuukaudessa.

Indikaattorin muodostus:

69. Kuinka usein käytät alkoholia tosi humalaan asti? (Pisteytys: Kerran viikossa tai useammin, Noin 1–2 kertaa kuukaudessa=1; Harvemmin, En koskaan, En käytä alkoholijuomia (kysymyksen 68 perusteella)=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuodesta 2002 kysytty vain alkoholia käyttäviltä.

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas on kokeillut ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, hero-iinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä tai muuta vastaavaa huumetta.

Indikaattorin muodostus:

74. Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita?

- Marihuanaa tai hasista (Pisteytys: En koskaan=0; Kerran, 2–4 kertaa, 5 kertaa tai useammin=1)
- Ekstaasia (Pisteytys: En koskaan=0; Kerran, 2–4 kertaa, 5 kertaa tai useammin=1)
- Subutexia (Pisteytys: En koskaan=0; Kerran, 2–4 kertaa, 5 kertaa tai useammin=1)
- Heroiinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä tai muita vastaavia huumeita (Pisteytys: En koskaan=0; Kerran, 2–4 kertaa, 5 kertaa tai useammin=1). *Mukaan otettiin 1–4 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuodesta 2002 ekstaasikokeiluja ja vuodesta 2003 Subutex-kokeiluja on kysytty omana kohtanaan.

Terveysosaaminen ja oppilashuolto**Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)**

Lyhyt kuvaus: Terveystiedon opetuksen aiheet eivät kiinnosta oppilasta.

Indikaattorin muodostus:

41. Terveystiedon opetuksen aiheet kiinnostavat minua. (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Oppilaan mielestä terveystiedon opetus ei lisää taitoja ja valmiuksia huolehtia terveydestä.

Indikaattorin muodostus:

41. Terveystiedon opetus on lisännyt taitojani ja valmiuksiani huolehtia terveydestäni. (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Huonot tiedot seksuaaliterveydestä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Lyhyt kuvaus: Muodostuu kuudesta seksuaaliterveyttä koskevasta väittämästä.

Indikaattorin muodostus:

- 44. Kuukautisten alkaminen on merkki siitä, että tyttö voi tulla raskaaksi (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)
- 44. Ehkäisyvälineistä vain kondomi suojaa sukupuolitaudeilta (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)
- 44. Sukupuolitauti on joskus täysin oireeton (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)
- 44. Nainen ei voi tulla raskaaksi ensimmäisellä yhdyntäkerralla (Pisteytys: Oikein=1; Väärin=0, En tiedä=1)
- 44. Siemensyöksyen alkaminen on merkki siitä, että poika on tullut sukukypsäksi ja voi siittää lapsia (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)
- 44. Klamydiatulehdus voi aiheuttaa hedelmättömyyttä (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1). *Mukaan otettiin 3–6 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuonna 2004 poistettiin väittämä "Homoseksuaali on henkilö, joka haluaa muuttaa sukupuolensa toiseksi.". Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 1998–2003 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Huonot tiedot päihteistä, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Muodostuu kuudesta tupakkaa, nuuskaa ja alkoholia koskevasta väittämästä.

Indikaattorin muodostus:

- 43. Tupakointi aiheuttaa luuston haurastumista. (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)
- 43. Niin sanotut kevytsavukkeet ovat terveydelle vähemmän vaarallisia kuin muut savukkeet. (Pisteytys: Oikein=1; Väärin=0, En tiedä=1)
- 43. Nuuskaaminen parantaa fyysistä suorituskkyä. (Pisteytys: Oikein=1; Väärin=0, En tiedä=1)
- 43. Nuorten säännöllinen humalaan juominen heikentää muistia ja vaikeuttaa oppimista. (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)
- 43. Alkoholi juomien hallussapito on kielletty alle 18-vuotiailta. (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)
- 43. Sama määrä alkoholia nostaa yhtä paljon samanpainoisen naisen ja miehen veren alkoholipitoisuutta. (Pisteytys: Oikein=1; Väärin=0, En tiedä=1). **Mukaan otettiin 3–6 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Oppilas saa melko tai erittäin huonosti apua muihin kuin koulunkäyntiin liittyviin ongelmiin terveydenhoitajalta, lääkäriltä, koulupsykologilta, kuraattorilta ja opettajalta.

Indikaattorin muodostus:

- 11. Jos Sinulla on muita kuin koulunkäyntiin liittyviä ongelmia, kuinka hyvin saat niihin apua seuraavilta henkilöiltä?
- Terveydenhoitajalta (Pisteytys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)
- Lääkäriltä (Pisteytys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)
- Koulupsykologilta (Pisteytys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)
- Koulukuraattorilta (Pisteytys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)
- Opettajalta (Pisteytys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1). **Mukaan otettiin 5 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Oppilas kokee kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostus:

- 22. Jos jostakin syystä haluaisit mennä koulusi terveydenhoitajan vastaanotolle, miten helppo sinne on mielestäsi päästä? (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo=0; Melko vaikea, Erittäin vaikea=1). **Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Oppilas kokee koululääkärin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostus:

- 22. Jos jostakin syystä haluaisit mennä koulusi lääkärin vastaanotolle, miten helppo sinne on mielestäsi päästä? (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo=0; Melko vaikea, Erittäin vaikea=1). **Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Ei huomautettavaa.

Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas on melko tai erittäin tyytymätön koulun terveydenhuollon toimivuuteen keskusteltaessa henkilökohtaisista asioista, kuten seksi tai masennus.

Indikaattorin muodostus:

- 21. Kuinka hyvin koulusi terveydenhuolto toimii silloin, kun oppilaat haluavat keskustella henkilökohtaisista asioistaan (esim. seksi, masennus)? Oletko siihen (Pisteytys: Erittäin tyytyväinen, Melko tyytyväinen=0; Melko tyytymätön, Erittäin tyytymätön=1). **Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Ei huomautettavaa.

LIITE 2. Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2000/2001–2008/2009.

	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	23	22	23	23	23
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	42	41	40	38	37
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	31	29	27	24	27
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	18	19	22	25	28
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	41	38	38	36	39
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	14	13	13	11	10
Ei yhtään läheistä ystävää	12	12	12	11	10
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	18	18	18	20
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	21	17	17	20
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	61	57	55	55	55
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	21	23
Koulun työilmapiirissä ongelmia	31	27	27	28	29
Ei koe tulevaisuuden kuulluksi koulussa	33	30	30	31	30
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	45	44	41	39	39
Vaikeuksia opiskelussa	31	31	31	32	33
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	10	11	10	9
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	7	7	7	8	8
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	9	9	9	9
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	9	8	6	6	6
Terveystila keskimääräinen tai huono	20	18	17	17	17
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	10	12	10	10	10
Ylipainoa	12	13	15	16	15
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	16	15	16	17	19
Väsymystä lähes päivittäin	13	12	15	15	16
Niska- tai hartiakipu viikoittain	28	27	28	30	31
Päänsärkyä viikoittain	31	29	30	31	33
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	13	11	12	13	13
Koulu-uupumusta	-	-	-	12	13
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	67	68
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	34	30	31
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	62	59	57
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	59	58	56	54	52
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	23	24	25	27
Tupakoi päivittäin	24	21	18	15	15
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	26	19	22	18	17
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	10	9	7	6	6
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	23	20
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	30	27
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	26	24	25	19	20
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	21	20
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	13	12
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	12	14
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	41	44
Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	22	20	18	21	23

Liitetaulukko 2. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuoli-vakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2000/2001–2008/2009.

	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	18	19	19	19	19
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	33	33	32	30	27
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	25	24	23	20	23
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	32	33	38	41	46
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	36	35	34	33	34
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	10	10	9	8	8
Ei yhtään läheistä ystävää	9	9	9	9	8
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	17	14	13	14
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	9	6	6	7
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	53	48	46	44	40
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	8	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	15	14	13	12	12
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	24	21	19	20	18
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	50	52	49	47	47
Vaikeuksia opiskelussa	37	38	37	38	37
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	11	10	10	9
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	2	2	2	2
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	13	12	12	12
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	4	3	3	2	2
Terveystila keskinkertainen tai huono	20	20	18	18	17
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	9	10	9	8	8
Ylipainoa	11	12	13	14	13
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	15	15	15	15	16
Väsymystä lähes päivittäin	14	14	15	14	15
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	34	33	34	35	35
Päänsärkyä viikoittain	26	26	26	26	27
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	9	10	10	10	10
Koulu-uupumusta	-	-	-	12	11
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	60	61
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	28	26	28
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	51	50	47
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	57	58	56	53	52
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	34	34	36	37
Tupakoi päivittäin	18	18	14	11	10
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	24	23	29	26	25
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	15	15	13	10	11
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	22	21
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	33	28
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	10	8	8	8	7
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	15	10
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	10	8
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	16	16
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	46	47
Tyytymätön opiskeluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	23	20	18	21	21

Liitetaulukko 3. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste-vakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien pojista vuosina 2000/2001–2008/2009.

	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	22	21	22	22	22
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	41	40	39	38	36
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	30	27	26	23	26
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	21	22	25	28	29
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettoapaikkaa	43	40	40	38	41
Keskusteluvaikkeitä vanhempien kanssa	13	12	11	9	9
Ei yhtään läheistä ystävää	17	16	16	15	14
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	22	22	22	25
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	26	21	20	23
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	59	54	53	52	51
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	23	24
Koulun työilmapiirissä ongelmia	32	28	27	28	28
Ei koe tulevaisuutta kuulluksi koulussa	35	31	32	33	31
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	46	44	40	38	39
Vaikeuksia opiskelussa	34	34	33	34	35
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	10	11	10	9
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	8	8	9	10	10
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	9	9	9	9
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	11	10	8	8	8
Terveystila keskimääräinen tai huono	16	15	13	14	14
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	10	11	10	10	10
Ylipainoa	15	17	19	20	19
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	10	9	10	11	12
Väsymystä lähes päivittäin	8	7	10	10	11
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	20	19	20	22	23
Päänsärkyä viikoittain	22	20	21	23	24
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	8	7	8	8	8
Koulu-uupumusta	-	-	-	12	12
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	66	67
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	39	34	36
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	73	71	69
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	54	52	50	51	49
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	29	28	30	31
Tupakoi päivittäin	25	22	18	16	17
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	28	21	22	18	17
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	10	9	8	7	7
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	28	25
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	31	28
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	35	32	33	25	26
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	25	23
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	14	13
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	11	13
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	35	38
Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	20	17	16	20	21

**Liitetaulukko 4. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste-
vakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien tytöistä vuosina
2000/2001–2008/2009.**

	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	23	23	24	24	24
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	42	42	41	39	38
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	32	30	29	25	28
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	15	15	19	23	27
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	39	36	36	34	37
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	16	15	14	12	12
Ei yhtään läheistä ystävää	7	7	7	7	6
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	15	14	14	16
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	17	14	14	16
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	63	59	58	58	59
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	19	22
Koulun työilmapiirissä ongelmia	30	27	27	28	29
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	31	28	28	29	29
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	44	43	41	39	39
Vaikeuksia opiskelussa	28	27	28	29	31
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	10	11	10	10
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	5	5	6	6	7
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	9	9	9	10
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	6	5	4	3	3
Terveystila kesinkertainen tai huono	24	21	20	20	20
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	10	12	11	10	10
Ylipainoa	9	10	11	11	11
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	23	21	22	23	25
Väsymystä lähes päivittäin	19	17	20	19	21
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	36	35	36	38	40
Päänsärkyä viikoittain	39	38	38	39	41
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	18	16	17	17	18
Koulu-uupumusta	-	-	-	12	14
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	67	68
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	29	25	25
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	50	48	45
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	64	64	61	57	54
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	18	19	20	22
Tupakoi päivittäin	22	20	17	14	14
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	24	18	21	17	16
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	9	8	7	5	5
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	18	16
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	29	26
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	18	16	17	13	14
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	17	16
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	12	11
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	13	15
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	46	50
Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	23	22	20	23	25

**Liitetaulukko 5. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste-
vakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden pojista vuosina 2000/2001–
2008/2009.**

	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	17	17	18	18	18
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	31	31	30	28	25
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	24	23	22	20	22
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	35	37	40	42	45
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuillojen viettopaikkaa	39	38	37	35	37
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	10	10	9	8	7
Ei yhtään läheistä ystävää	14	13	13	13	12
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	-	22	18	17	19
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	13	9	8	9
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	48	43	41	40	35
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	8	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	13	12	11	10	9
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	25	22	19	21	18
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	44	46	43	41	40
Vaikeuksia opiskelussa	40	41	40	41	40
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	12	11	10	9
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	2	2	2	2	2
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	14	12	12	12
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	5	4	3	3	2
Terveystila keskinkertainen tai huono	18	17	16	16	15
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	8	9	8	8	8
Ylipainoa	14	15	17	18	17
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	9	9	9	9	10
Väsymystä lähes päivittäin	9	9	10	10	10
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	21	22	22	23	22
Päänsärkyä viikoittain	16	16	16	16	17
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	7	7	7	7	7
Koulu-uupumusta	-	-	-	9	9
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	59	60
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	33	31	34
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	62	61	58
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	52	52	50	49	49
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	44	43	45	45
Tupakoi päivittäin	17	17	13	10	10
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	30	28	34	29	28
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	16	16	14	11	12
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	29	29
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	34	30
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	15	12	12	12	10
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	19	13
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	11	9
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	14	15
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	41	42
Tyytymätön opiskeluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	21	17	15	19	19

**Liitetaulukko 6. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste-
vakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden tytöistä vuosina 2000/2001–
2008/2009.**

	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	20	20	21	20	20
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	35	34	34	31	29
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	27	25	25	21	23
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	30	29	37	39	46
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuillojen viettopaikkaa	32	32	32	31	32
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	11	10	10	9	8
Ei yhtään läheistä ystävää	5	6	6	6	5
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	12	9	9	10
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	5	4	4	5
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	57	52	50	49	46
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	8	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	16	15	14	14	14
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	23	20	18	19	17
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	56	58	55	54	54
Vaikeuksia opiskelussa	33	35	34	34	34
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	11	10	10	9
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	1	1	1	1
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	13	12	12	13
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	3	2	2	2	1
Terveystila kesinkertainen tai huono	23	22	21	20	19
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	9	11	9	9	9
Ylipainoa	7	8	9	10	9
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	21	21	22	22	22
Väsymystä lähes päivittäin	19	18	20	19	19
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	46	45	46	47	47
Päänsärkyä viikoittain	36	35	35	35	36
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	12	13	13	14	13
Koulu-uupumusta	-	-	-	14	14
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	61	62
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	23	21	22
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	40	38	36
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	62	63	61	57	55
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	23	24	27	28
Tupakoi päivittäin	19	19	15	12	10
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	18	18	24	23	23
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	14	14	12	9	9
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	15	13
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	31	26
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	5	4	4	4	3
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	10	7
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	9	8
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	18	18
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	51	52
Tyytymätön opiskeluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	25	22	21	23	23

Liitetaulukko 7. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan vuosina 2008/2009.

	Pojat	Tytöt	Yhteensä
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	28	33	30
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	43	48	45
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	31	34	32
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	57	58	57
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	49	45	47
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	8	9	9
Ei yhtään läheistä ystävää	11	5	8
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	25	18	22
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	16	8	13
Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita	35	44	39
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	13	10	12
Oppilaitoksen työilmapiirissä ongelmia	14	18	16
Ei koe tulevaisuutta kuulluksi oppilaitoksessa	19	17	18
Opiskeluun liittyvä työ määrä liian suuri	19	29	23
Vaikeuksia opiskelussa	29	32	31
Opiskelussa avun puutetta	9	8	9
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	6	3	5
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	18	19	19
Ei pidä lainkaan opiskelusta	2	1	2
Terveystila kesinkertainen tai huono	18	25	21
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	10	12	11
Ylipainoa	26	17	22
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	11	28	18
Väsymystä lähes päivittäin	9	21	14
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	23	51	35
Päänsärkyä viikoittain	21	45	31
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	8	15	11
Koulu-uupumusta	6	9	7
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	63	63	63
Epäterveellisiä välipaloja oppilaitoksessa vähintään 2 kertaa viikossa	35	32	34
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	78	51	66
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	66	71	68
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	48	30	40
Tupakoi päivittäin	39	40	39
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	43	37	40
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	17	17	17
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	31	15	24
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	33	28	31
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	23	8	17
Huonot tiedot päihteistä	24	12	19
Avun puutetta muissa kuin opiskeluun liittyvissä asioissa	8	8	8
Vaikea päästä oppilaitoksen terveydenhoitajan vastaanotolle	12	19	15
Vaikea päästä oppilaitoksen lääkärin vastaanotolle	25	42	33
Tyytymätön oppilaitoksen terveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	18	22	20

**Liitetaulukko 8. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja su-
kupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista lääneittäin
vuosina 2008/2009.**

	Etelä- Suomen lääni	Länsi- Suomen lääni	Itä- Suomen lääni	Oulun lääni	Lapin lääni
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	25	22	22	19	24
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	38	35	37	36	43
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	21	29	28	33	36
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	30	29	24	23	25
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuillojen viettopaikkaa	41	38	36	37	41
Keskusteluvaikkeitä vanhempien kanssa	11	10	10	10	12
Ei yhtään läheistä ystävää	10	9	10	9	10
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	22	20	18	19	21
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	21	19	17	18	21
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	57	52	52	54	58
Koulutapaturma vuoden aikana	24	23	23	21	23
Koulun työilmapiiirissä ongelmia	31	27	26	27	28
Ei koe tulevaisuuden kuulluksi koulussa	31	29	28	29	31
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	41	38	36	40	39
Vaikeuksia opiskelussa	35	33	30	31	34
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	9	9	9	10	13
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	9	8	8	8	9
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	10	9	9	9	11
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	6	6	6	6	7
Terveystilalla keskimääräinen tai huono	17	17	16	16	17
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	10	10	10	10	11
Ylipainoa	13	16	16	15	16
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	19	18	19	18	20
Väsymystä lähes päivittäin	17	15	16	15	18
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	32	30	33	30	32
Päänsärkyä viikoittain	32	32	34	34	35
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	13	13	13	13	14
Koulu-uupumusta	14	12	13	13	14
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	73	64	66	66	72
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	34	29	27	28	27
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	55	59	57	57	58
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	53	52	51	49	52
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	28	27	21	28	29
Tupakoi päivittäin	15	15	16	16	18
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	17	17	16	14	19
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	8	5	5	5	5
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	22	19	21	19	20
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	30	26	24	22	26
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	22	19	19	21	18
Huonot tiedot päihteistä	22	20	18	17	19
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	13	12	11	12	15
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	15	13	12	18	16
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	45	41	41	50	49
Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	24	22	20	25	26

Liitetaulukko 9. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuoli-vakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

	Etelä- Suomen lääni	Länsi- Suomen lääni	Itä- Suomen lääni	Oulun lääni	Lapin lääni
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	21	18	18	16	17
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	29	25	27	26	30
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	17	25	24	28	31
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	47	47	41	41	40
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuilojen viettopaikkaa	36	33	33	34	36
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	9	7	7	7	9
Ei yhtään läheistä ystävää	8	8	9	9	10
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	15	14	12	12	14
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	7	6	6	5	6
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	43	39	37	38	47
Koulutapaturma vuoden aikana	8	8	9	7	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	13	11	11	10	11
Ei koe tulevaisuuden kuulluksi koulussa	18	17	16	17	20
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	48	46	47	46	50
Vaikeuksia opiskelussa	39	36	34	36	39
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	10	8	9	8	10
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	2	2	1	2
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	15	11	10	13	12
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	2	2	2	2	3
Terveystilalla keskimääräinen tai huono	17	17	17	18	18
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	8	9	9	8	8
Ylipainoa	12	15	14	13	14
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	17	16	16	15	16
Väsymystä lähes päivittäin	16	14	14	12	15
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	35	35	37	33	34
Päänsärkyä viikoittain	27	27	27	27	30
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	10	10	10	10	11
Koulu-uupumusta	12	11	11	10	13
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	66	57	56	57	66
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	31	27	23	21	27
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	45	48	48	48	47
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	53	50	52	51	53
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	40	35	30	37	41
Tupakoi päivittäin	11	9	11	11	12
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	28	25	24	21	23
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	14	9	8	8	8
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	23	19	21	19	23
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	33	25	25	22	29
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	8	6	6	7	8
Huonot tiedot päihteistä	12	10	9	8	10
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	9	8	8	9	10
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	16	15	15	23	18
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	47	46	45	57	55
Tyytymätön opiskeluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	20	20	19	26	22

Liitetaulukko 10. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lääneittäin vuosina 2008/2009.

	Etelä- Suomen lääni	Länsi- Suomen lääni	Itä- Suomen lääni	Oulun lääni	Lapin lääni
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	35	28	30	23	32
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	49	43	44	42	51
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	27	34	33	39	39
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	56	58	56	58	58
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	48	46	47	45	50
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	9	9	7	8	9
Ei yhtään läheistä ystävää	9	8	8	8	8
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	23	22	20	21	20
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	14	13	11	11	13
Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita	42	39	37	36	36
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	12	12	11	11	10
Oppilaitoksen työilmapiirissä ongelmia	17	16	15	13	13
Ei koe tulevaisuutta kuulluksi oppilaitoksessa	19	19	15	17	16
Opiskeluun liittyvä työ määrä liian suuri	24	23	20	26	20
Vaikeuksia opiskelussa	33	31	27	27	28
Opiskelussa avun puutetta	9	9	9	7	8
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	5	5	4	5	4
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	22	17	17	17	16
Ei pidä lainkaan opiskelusta	2	1	2	2	1
Terveystilalla keskinkertainen tai huono	21	21	19	22	20
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	11	11	11	11	12
Ylipainoa	20	23	23	20	24
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	19	18	17	18	18
Väsymystä lähes päivittäin	16	13	13	15	15
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	36	35	36	36	34
Päänsärkyä viikoittain	31	31	30	34	31
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	12	11	11	11	11
Koulu-uupumusta	7	7	6	7	6
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	67	60	63	65	65
Epäterveellisiä välipaloja oppilaitoksessa vähintään 2 kertaa viikossa	36	34	31	33	30
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	64	67	68	67	67
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	68	68	68	68	67
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	43	38	34	38	47
Tupakoi päivittäin	39	37	42	42	45
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	42	40	40	35	40
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	22	15	14	15	17
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	25	24	25	19	26
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	34	30	30	25	27
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	18	17	15	15	14
Huonot tiedot päihteistä	20	19	18	16	17
Avun puutetta muissa kuin opiskeluun liittyvissä asioissa	8	8	8	8	7
Vaikea päästä oppilaitoksen terveydenhoitajan vastaanotolle	15	13	16	18	16
Vaikea päästä oppilaitoksen lääkärin vastaanotolle	33	30	34	37	37
Tyytymätön oppilaitoksen terveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	20	19	19	22	19

Liitetaulukko 11. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista maakunnittain vuosina 2008/2009.

	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Pirkan- maa	Keski- Suomi	Etelä- Poh- jan- maa	Poh- jan- maa	Keski- Poh- jan- maa	Poh- jois- Poh- jan- maa	Kai- nuu	Pää- kau- punki- seutu	Uusi- maa*	Itä- Uusi- maa	Kan- ta- Hä- me	Päi- jät- Hä- me	Ky- men- laak- so	Etelä- Kar- jala	Etelä- Savo	Poh- jois- Savo	Poh- jois- Kar- jala	Lappi
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	24	25	25	22	17	16	17	18	22	25	24	24	25	27	27	23	24	22	21	24
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	35	39	35	33	34	33	33	36	39	37	38	40	40	39	41	41	39	36	37	43
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	27	31	30	35	29	24	27	32	38	19	19	18	22	25	25	26	27	27	32	36
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	32	30	30	24	29	29	25	23	27	33	29	28	29	28	28	27	25	25	23	25
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	39	37	40	38	34	42	35	37	36	43	40	38	41	39	44	40	35	37	36	41
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	9	9	10	9	9	13	12	10	10	11	11	12	10	11	11	9	10	10	9	12
Ei yhtään läheistä ystävää	9	10	9	11	9	9	9	9	9	10	10	10	10	9	11	11	10	9	10	10
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	21	21	20	19	20	22	19	19	19	24	21	22	20	20	20	18	19	18	17	21
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	19	20	20	20	17	18	18	18	18	22	22	20	19	20	21	19	17	16	18	21
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	51	54	50	54	50	57	54	54	54	59	57	65	53	56	57	52	58	50	50	58
Koulutapaturma vuoden aikana	23	25	24	23	23	23	22	22	19	23	26	22	24	23	23	22	23	22	24	23
Koulun työilmapiirissä ongelmia	25	27	28	28	26	29	31	26	30	33	31	34	29	31	28	28	27	26	26	28
Ei koe tulevana kuulluksi koulussa	28	33	31	29	29	27	30	29	31	30	31	33	31	33	34	31	28	29	28	31
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	36	37	40	38	37	40	38	40	38	44	38	49	36	39	39	36	35	37	37	39
Vaikeuksia opiskelussa	31	33	35	32	30	34	34	31	29	35	35	37	34	36	34	33	29	30	29	34
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	8	10	9	9	9	10	11	9	10	9	10	9	10	10	10	10	9	9	10	13
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	9	8	9	8	10	7	8	7	9	9	8	9	9	8	10	8	9	7	10	9
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	8	9	9	9	9	9	9	9	10	11	10	11	12	9	10	10	8	9	9	11
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	5	6	6	5	5	6	6	6	6	5	6	6	6	6	7	6	6	5	6	7
Terveystilalla keskinertainen tai huono	16	17	16	18	16	21	19	16	18	16	18	19	17	17	18	15	17	15	17	17
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	10	11	11	11	10	8	10	10	10	11	10	9	11	11	10	11	9	11	11	11
Ylipainoa	16	19	16	15	18	16	17	14	18	12	15	16	17	14	14	13	18	16	16	16
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	16	18	18	17	17	19	18	18	19	19	19	21	19	20	20	18	19	18	21	20
Väsymystä lähes päivittäin	13	15	17	15	14	17	16	15	15	18	16	20	15	15	16	14	15	15	17	18
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	28	30	31	30	29	28	31	30	32	31	31	35	31	34	35	34	33	33	34	32
Päänsärkyä viikoittain	29	32	32	33	32	35	31	34	35	32	32	38	32	31	32	31	34	33	34	35
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	11	13	13	13	13	12	13	13	13	13	14	14	14	13	14	11	13	12	12	14
Koulu-uupumusta	10	13	14	13	12	13	13	13	13	14	13	16	13	13	12	12	12	13	13	14

taulukko jatkuu...

	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Pirkan- maa	Keski- Suomi	Etelä- Poh- jan- maa	Poh- jan- maa	Keski- Poh- jan- maa	Poh- jois- Poh- jan- maa	Kai- nuu	Pää- kau- punk- seutu	Uusi- maa*	Itä- Uusi- maa	Kan- ta- Hä- me	Päi- jät- Hä- me	Ky- men- laak- so	Etelä- Kar- jala	Etelä- Savo	Poh- jois- Savo	Poh- jois- Kar- jala	Lappi
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	62	62	69	68	63	60	64	68	58	75	75	72	69	68	69	65	67	67	64	72
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	27	29	31	29	30	30	26	28	27	36	35	38	34	30	29	27	26	28	28	27
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	57	60	58	58	64	58	61	57	54	51	55	56	60	57	62	59	56	58	58	58
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	50	51	51	52	53	59	50	48	55	52	53	55	54	52	54	54	51	51	51	52
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	26	30	27	26	26	29	26	29	25	31	27	23	27	25	26	24	21	20	22	29
Tupakoi päivittäin	14	17	15	14	14	13	15	16	16	14	15	18	16	15	17	19	15	17	16	18
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	17	19	16	15	19	16	14	13	14	18	18	19	16	15	19	17	14	16	16	19
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	6	5	6	6	4	5	3	5	4	9	7	7	5	7	7	5	6	4	5	5
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	20	20	19	18	18	23	22	18	21	23	24	19	21	20	21	21	20	21	23	20
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	26	27	27	24	24	29	26	22	23	32	31	28	28	27	29	27	24	24	24	26
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	18	19	19	18	19	25	22	22	16	23	22	19	20	19	19	19	21	20	16	18
Huonot tiedot päihteistä	19	21	21	18	17	28	18	17	15	23	23	20	18	19	20	20	18	19	16	19
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	11	13	12	11	10	13	12	12	12	14	12	15	12	13	12	10	12	10	12	15
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	13	13	14	14	12	13	15	16	26	17	14	16	11	16	12	10	11	11	13	16
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	40	44	40	39	41	41	53	48	60	48	42	43	40	45	47	40	42	38	43	49
Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	22	24	23	23	19	23	25	25	29	26	21	31	22	25	22	18	20	20	20	26

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

Liitetaulukko 12. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

	Var- sinai- Suomi	Sata- kunta	Pirkan- maa	Keski- Suomi	Etelä- Pohjan- maa	Pohjan- maa	Keski- Pohjan- maa	Pohjois- Pohjan- maa	Pää- kau- punki- seutu	Uusi- maa*	Itä- Uusi- maa	Kanta- Häme	Kymen- laakso	Etelä- Savo	Pohjois- Savo	Pohjois- Karjala	Lappi
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	20	18	20	18	13	13	12	16	22	20	17	18	21	19	19	17	17
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	27	27	25	23	25	25	25	26	29	29	29	27	31	27	28	26	30
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	23	25	26	31	26	20	24	28	17	15	15	19	21	23	24	26	31
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	49	47	47	41	47	49	43	40	51	45	42	44	44	41	42	39	40
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuillojen viettopaikkaa	33	29	34	31	31	36	32	35	39	33	30	35	33	33	34	31	36
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	6	6	7	7	6	10	6	7	9	9	9	8	9	7	7	8	9
Ei yhtään läheistä ystävää	7	7	8	9	8	8	8	8	8	9	8	9	10	7	9	10	10
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	15	15	13	12	13	17	10	13	17	13	16	15	12	12	12	13	14
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	7	6	7	7	6	6	5	6	8	7	9	7	6	6	6	5	6
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	41	39	38	41	33	43	40	38	45	42	38	38	40	34	37	41	47
Koulutapaturma vuoden aikana	8	8	8	8	9	9	9	7	8	10	11	7	9	10	8	8	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	11	9	11	11	11	11	12	10	14	11	12	12	11	13	10	10	11
Ei koe tulevana kuulluksi koulussa	17	18	16	16	18	16	15	17	18	18	19	18	22	18	16	15	20
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	47	39	46	44	43	52	53	45	48	46	48	48	49	46	47	48	50
Vaikeuksia opiskelussa	37	34	37	34	34	37	34	36	41	38	37	37	38	35	34	34	39
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	7	8	9	8	8	8	9	8	10	10	11	8	10	9	9	10	10
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2	1	2	2	2	2
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	11	12	13	8	11	12	7	13	16	15	11	10	12	9	11	9	12
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	1	2	3	2	2	2	3
Terveystilalla keskinkertainen tai huono	17	17	16	16	16	21	17	17	18	17	18	18	15	17	17	18	18
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	9	8	9	9	9	6	8	8	8	7	6	9	8	8	9	9	8
Ylipainoa	14	17	13	13	17	16	13	13	10	13	16	14	13	14	13	15	14
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	15	14	17	16	15	17	14	14	17	17	20	16	16	15	16	17	16
Väsymystä lähes päivittäin	14	12	14	14	14	15	11	12	17	16	19	14	15	13	14	15	15
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	34	33	35	35	34	35	38	33	34	35	36	36	38	37	38	36	34
Päänsärkyä viikoittain	26	25	26	25	27	30	28	27	26	28	30	28	26	26	27	27	30
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	10	10	10	10	10	10	10	10	10	11	13	10	11	10	9	12	11
Koulu-uupumusta	10	10	12	10	10	14	14	10	12	13	13	11	12	11	11	13	13

taulukko jatkuu...

	Var- sinais- Suomi	Sata- kunta	Pirkan- maa	Keski- Suomi	Etelä- Pohjan- maa	Pohjan- maa	Keski- Pohjan- maa	Pohjois- Pohjan- maa	Pää- kau- punk- seutu	Uusi- maa*	Itä- Uusi- maa	Kanta- Häme	Kymen- laakso	Etelä- Savo	Pohjois- Savo	Pohjois- Karjala	Lappi
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	56	60	60	59	50	55	47	58	68	69	68	62	61	59	55	56	66
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	28	29	29	26	26	27	22	22	32	32	37	30	29	26	24	20	27
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	47	50	47	47	54	48	49	48	43	49	49	50	49	49	48	47	47
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	52	49	51	49	48	54	46	51	55	50	55	52	51	53	52	51	53
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	33	38	37	31	34	39	33	38	43	40	30	38	36	29	32	29	41
Tupakoi päivittäin	10	9	9	6	9	9	9	11	12	10	11	10	7	10	12	10	12
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	28	27	25	20	25	30	19	21	30	26	29	27	24	23	24	23	23
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	10	6	13	8	5	7	3	9	18	11	9	8	8	7	8	7	8
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	19	21	22	18	16	19	20	19	23	23	21	27	22	20	21	22	23
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	26	26	28	20	20	31	23	22	35	31	28	34	28	21	25	27	29
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	6	5	6	5	5	8	8	7	8	7	9	6	7	5	6	6	8
Huonot tiedot päihteistä	10	10	10	7	9	14	7	8	13	12	12	10	10	8	9	8	10
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	8	8	8	7	8	9	7	9	9	9	12	9	8	7	9	8	10
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	15	19	14	15	14	11	14	23	15	14	16	17	11	10	15	19	18
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	47	52	44	45	44	42	55	56	47	44	50	51	49	39	45	50	55
Tyytymätön opiskeluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	21	28	20	22	16	18	19	26	20	17	26	19	20	16	20	22	22

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

Liitetaulukko 13. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Prosenttiosuudet ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista maakunnittain vuosina 2008/2009.

	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Pirkan- maa	Keski- Suomi	Etelä- Poh- jan- maa	Poh- jan- maa	Keski- Poh- jan- maa	Poh- jois- Poh- jan- maa	Kai- nuu	Pää- kau- punki- seutu	Uusi- maa*	Kan- ta- Hä- me	Päi- jät- Hä- me	Ky- men- laak- so	Etelä- Kar- jala	Etelä- Savo	Poh- jois- Savo	Poh- jois- Karjala	Lappi
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	32	32	30	29	22	19	24	22	27	37	34	34	32	34	32	31	30	29	32
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	43	46	45	43	43	39	37	41	44	49	48	49	46	49	51	45	44	42	51
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	30	36	35	42	33	26	34	38	42	25	26	27	29	30	30	30	33	38	39
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	57	61	55	57	60	59	58	57	63	58	55	58	57	53	51	57	56	56	58
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	45	44	46	48	43	52	50	45	48	47	46	48	49	49	52	49	47	46	50
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	9	7	8	9	8	12	9	8	6	10	10	9	9	9	8	8	7	7	9
Ei yhtään läheistä ystävää	9	8	9	8	9	8	9	8	9	8	8	9	7	11	10	8	8	9	8
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	24	25	21	21	21	21	22	21	20	24	24	23	18	21	22	23	19	21	20
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	14	16	13	11	12	10	12	11	8	14	14	13	11	14	15	13	10	11	13
Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita	39	34	42	40	35	39	38	36	36	40	40	41	43	42	48	38	38	35	36
Koulutapaturma vuoden aikana	13	13	11	10	13	13	10	11	8	12	14	12	13	13	12	13	10	10	10
Oppilaitoksen työilmapiirissä ongelmia	17	15	18	14	15	14	15	13	14	17	18	18	16	18	18	18	15	12	13
Ei koe tulevansa kuulluksi oppilaitoksessa	20	21	23	19	17	16	18	16	18	17	20	19	17	20	22	19	15	12	16
Opiskeluun liittyvä työ määrä liian suuri	24	21	28	21	22	19	25	26	26	26	23	23	24	24	27	21	19	20	20
Vaikeuksia opiskelussa	32	30	34	28	27	33	31	28	26	36	35	28	30	30	30	30	27	24	28
Opiskelussa avun puutetta	9	9	10	8	9	9	8	7	8	9	9	10	8	9	10	10	8	9	8
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	6	6	5	5	6	4	5	5	3	4	6	6	5	6	7	4	4	4	4
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	14	19	20	19	15	14	15	17	16	28	23	20	22	18	13	20	18	13	16
Ei pidä lainkaan opiskelusta	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	3	2	2	1	1
Terveystila keskinkertainen tai huono	22	22	21	19	19	23	24	21	25	22	22	21	21	20	19	20	19	19	20
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	12	11	11	11	12	9	9	11	10	10	12	11	11	11	11	13	11	12	12
Ylipainoa	22	26	22	22	26	24	25	19	22	18	21	23	19	19	20	22	24	22	24
Päivittään vähintään kaksi oiretta	17	18	19	16	17	18	18	18	19	20	19	19	19	19	17	19	17	17	18
Väsymystä lähes päivittäin	14	12	14	12	12	14	14	15	15	17	15	14	16	13	13	15	13	12	15
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	32	33	36	38	35	31	40	36	40	37	35	35	37	37	34	36	36	36	34
Päänsärkyä viikoittain	29	31	32	32	31	33	34	34	34	31	30	30	32	29	32	31	30	31	31
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	10	13	12	12	10	9	11	11	13	12	11	12	11	12	10	13	10	10	11
Koulu-uupumusta	7	7	8	6	6	6	9	7	9	7	8	8	6	6	10	9	6	5	6

taulukko jatkuu...

	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Pirkan- maa	Keski- Suomi	Etelä- Poh- jan- maa	Poh- jan- maa	Keski- Poh- jan- maa	Poh- jois- Poh- jan- maa	Kai- nuu	Pää- kau- punk- seutu	Uusi- maa*	Kan- ta- Hä- me	Päi- jät- Hä- me	Ky- men- laak- so	Etelä- Kar- jala	Etelä- Savo	Poh- jois- Savo	Poh- jois- Karjala	Lappi
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	63	61	62	58	52	58	56	66	62	69	65	66	64	66	70	65	62	62	65
Epäterveellisiä välipaloja oppilaitoksessa vähin- tään 2 kertaa viikossa	37	34	34	29	35	34	32	33	31	37	36	36	36	38	35	30	31	29	30
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	66	69	65	64	71	65	67	66	69	61	64	67	61	71	67	68	68	67	67
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	69	66	68	66	69	73	69	67	73	71	69	66	66	70	64	72	66	66	67
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	36	42	39	38	36	45	35	38	36	48	44	41	37	42	40	36	33	33	47
Tupakoi päivittäin	38	41	36	35	38	35	38	42	45	38	40	37	36	40	46	44	42	41	45
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	43	42	39	38	41	38	33	34	40	42	42	43	39	43	47	40	39	39	40
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	17	16	19	17	8	10	11	15	16	28	20	18	19	18	19	17	14	12	17
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	25	26	23	24	22	28	18	20	16	25	25	27	27	28	20	26	25	24	26
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huoleh- tia terveydestä	32	32	31	27	28	36	25	25	23	36	33	33	33	35	28	32	29	28	27
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	17	18	16	15	15	22	14	16	12	18	19	17	17	17	17	18	15	14	14
Huonot tiedot päihteistä	17	21	18	17	18	27	13	16	14	20	21	20	20	19	20	18	19	16	17
Avun puutetta muissa kuin opiskeluun liittyvissä asioissa	8	9	9	7	7	9	7	8	8	9	8	8	7	9	9	7	8	6	7
Vaikea päästä oppilaitoksen terveydenhoitajan vastaanotolle	16	12	15	14	11	10	11	18	16	15	16	14	11	14	16	15	16	15	16
Vaikea päästä oppilaitoksen lääkärin vastaan- otolle	31	30	30	30	29	28	36	37	38	33	34	31	30	39	26	36	30	37	37
Tyytymätön opiskeluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	21	21	20	19	16	15	18	23	20	19	19	19	16	23	22	20	19	20	19

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua

Kouluterveyskysely 2009

Stakes ja Kansanterveyslaitos
yhdistyivät 1.1.2009
Terveyden ja hyvinvoinnin
laitokseksi

Terveyden ja hyvinvoinnin
laitos (THL)
Kouluterveyskysely
PL 30
00271 Helsinki

Tiedonkeruusta vastaa
Erikoistutkija
Minna Pietikäinen

Hei!

Kouluterveyskyselyssä kerätään tietoja koulukokemuksista, koulujen ja oppilaiden työoloista sekä oppilaiden terveydestä ja elämäntavoista. Kysely tehdään huhtikuussa 2009 useissa kunnissa peruskoulujen 8. ja 9. luokille sekä lukioden 1. ja 2. vuosikursseille. Tuloksia käytetään nuorten hyvinvoinnin edistämisessä sekä koulutyön ja oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämisessä.

Vastaaminen on vapaaehtoista. Älä kirjoita nimeäsi lomakkeeseen. Kysely on nimetön ja luottamuksellinen. Lomakkeet suljetaan kirjekuoreen, joka lähetetään koulusta suljettuna tallennuskeskukseen. Tallennuksen jälkeen lomakkeet hävitetään.

Jos kysymykset jäävät askarruttamaan Sinua, keskustele niistä vanhempiesi kanssa tai ota yhteyttä opettajaasi tai kouluterveydenhoitajaan.

Tutkimuksen tulokset valmistuvat vuoden 2009 loppuun mennessä. Niistä ei voi tunnistaa yksittäisten oppilaiden vastauksia. Tulokset julkaistaan koulu- ja kuntakohtaisesti tutkimuksen tilaaville kunnille sekä maakunta- ja läänikohtaisesti nettisivuillamme www.thl.fi/kouluterveyskysely.

Huhtikuussa 2009

Minna Pietikäinen

Minna Pietikäinen
erikoistutkija

Täyttöohjeet

Lue ensin koko kysymys. Vastaa merkitsemällä rasti oikeaan tai sopivimman vaihtoehdon mukaiseen ruutuun. Käytä pehmeää lyijykynää (tai kuulakärkikynää tai mustekynää).

Virheen sattuessa älä käytä pyyhkumia, vaan täytä väärin merkitsemäsi ruutu kokonaan ja rasti oikea vaihtoehto. Näin:

☐ virhe ☒ oikea

Joidenkin kysymysten jälkeen huomautetaan, että voit siirtyä suoraan numerolla ilmoitettuun kysymykseen. Tällöin Sinun ei tarvitse vastata väliin jääviin kysymyksiin.

Esimerkki: Jos keskiarvosi olisi 7,2, vastaisit oheiseen kysymykseen näin:

Mikä oli keskiarvosi (kaikki aineet) viime todistuksessasi?

☐ < 6,5	☐ 8,0 - 8,4
☐ 6,5 - 6,9	☐ 8,5 - 8,9
☒ 7,0 - 7,4	☐ 9,0 - 9,4
☐ 7,5 - 7,9	☐ 9,5 - 10,0

Sivujen reunoissa on
merkkejä ja numeroita,
joita tarvitaan lomakkeen
optisessa tallennuksessa.

1. Sukupuoli

☐ poika ☐ tyttö

2. Syntymäkuukausi ja -vuosi

☐ tammi ☐ 1989 tai aiemmin
☐ helmi ☐ 1990
☐ maaliskuu ☐ 1991
☐ huhti ☐ 1992
☐ touko ☐ 1993
☐ kesä ☐ 1994
☐ heinä ☐ 1995
☐ elo ☐ 1996 tai myöhemmin
☐ syys
☐ loka
☐ marras
☐ joulukuu

KOULUTYÖ

3. Koulu tai oppilaitos

☐ peruskoulu, 8. luokka
☐ peruskoulu, 9. luokka
☐ lukio, 1. vuosikurssi
☐ lukio, 2. vuosikurssi
☐ lukio, 3. vuosikurssi

4. Mitä pidät koulunkäynnistä tällä hetkellä?

Pidän koulunkäynnistä

☐ hyvin paljon
☐ melko paljon
☐ melko vähän
☐ en lainkaan

5. Millaiseksi olet kokenut koulutyöhön liittyvän työmääräsi tämän lukuvuoden aikana?

☐ jatkuvasti liian suuri
☐ melko usein liian suuri
☐ sopiva
☐ melko usein liian vähäinen
☐ jatkuvasti liian vähäinen

6. Mikä oli keskiarvosi (kaikki aineet) viime todistuksessasi?

☐ < 6,5 ☐ 8,0 - 8,4
☐ 6,5 - 6,9 ☐ 8,5 - 8,9
☐ 7,0 - 7,4 ☐ 9,0 - 9,4
☐ 7,5 - 7,9 ☐ 9,5 - 10,0

7. Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti.

Merkitse se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mielipidettäsi. Vastaa joka kohtaan.

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Eri mieltä	Täysin eri mieltä
Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla	☐	☐	☐	☐
Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu	☐	☐	☐	☐
Opettajani odottavat minulta liikaa koulussa	☐	☐	☐	☐
Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti	☐	☐	☐	☐
Luokkani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä	☐	☐	☐	☐
Luokassani on hyvä työrauha	☐	☐	☐	☐
Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä	☐	☐	☐	☐
Tiedän, miten koulussani voin vaikuttaa koulun asioihin	☐	☐	☐	☐

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Vastaa joka kohtaan.

	Ei lainkaan	Melko vähän	Melko paljon	Erittäin paljon
Opiskelutilojen ahtaus	☐	☐	☐	☐
Melu, kaiku	☐	☐	☐	☐
Sopimaton valaistus	☐	☐	☐	☐
Huono ilmanvaihto tai huoneilma	☐	☐	☐	☐
Lämpötila (kuuminen, kylmyys, veto)	☐	☐	☐	☐
Likaisuus, pölyisyys	☐	☐	☐	☐
Epämukavat työtuolit tai -pöydät	☐	☐	☐	☐
Huonot sosiaalilaitilat (WC, pukeutumis- ja peseytymistilat)	☐	☐	☐	☐
Työympäristön rauhattomuus	☐	☐	☐	☐
Kiireisyys	☐	☐	☐	☐
Väkivaltatilanteet	☐	☐	☐	☐
Tapaturmavaara	☐	☐	☐	☐

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko Sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Vastaa joka kohtaan.

	Ei lainkaan	Melko vähän	Melko paljon	Erittäin paljon
Opetuksen seuraaminen oppitunneilla	☐	☐	☐	☐
Työskentely ryhmissä	☐	☐	☐	☐
Läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen	☐	☐	☐	☐
Kokeisiin valmistautuminen	☐	☐	☐	☐
Itselleni parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen	☐	☐	☐	☐
Omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen	☐	☐	☐	☐
Kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen	☐	☐	☐	☐
Lukemista (esim. kirjasta) vaativien tehtävien tekeminen	☐	☐	☐	☐
Koulukavereiden kanssa toimeentuleminen	☐	☐	☐	☐
Opettajien kanssa toimeentuleminen	☐	☐	☐	☐

10. Jos Sinulla on vaikeuksia koulunkäynnissä, kuinka usein saat apua? Vastaa molempiin kohtiin.

	Aina kun tarvitsen	Useimmiten	Harvoin	En juuri koskaan
Koulussa	☐	☐	☐	☐
Kotona	☐	☐	☐	☐

11. Jos Sinulla on muita kuin koulunkäyntiin liittyviä ongelmia, kuinka hyvin saat niihin apua seuraavilta henkilöiltä? Vastaa joka kohtaan.

	Erittäin hyvin	Melko hyvin	Melko huonosti	Erittäin huonosti
Terveystenhoitajalta	☐	☐	☐	☐
Lääkäriltä	☐	☐	☐	☐
Koulupsykologilta	☐	☐	☐	☐
Koulukuraattorilta	☐	☐	☐	☐
Opettajalta	☐	☐	☐	☐
Opinto-ohjaajalta	☐	☐	☐	☐

12. Kuinka monta kokonaista koulupäivää olet ollut seuraavien syiden takia poissa VIIMEISTEN 30 PÄIVÄN aikana? Vastaa joka kohtaan.

	En yhtään	Yhden päivän	2-3 päivää	Yli 3 päivää
Sairauden takia	☐	☐	☐	☐
Pinnaamisen tai lintsausken takia	☐	☐	☐	☐
Muista syistä	☐	☐	☐	☐

13. Oletko kokenut seuraavanlaisia tunteita koulutyöhösi liittyen? Vastaa joka kohtaan.

	En juuri koskaan	Muutamman kerran kuussa	Muutamana päivänä viikossa	Lähes päivittäin
Tunnen hukkuvani koulutyöhön	☐	☐	☐	☐
Tuntuu, ettei opinnoillani ole enää merkitystä	☐	☐	☐	☐
Minulla on riittämättömyyden tunteita opinnoissani	☐	☐	☐	☐

KOULUKIUSAAMINEN

Kiusaamisella tarkoitetaan tässä sitä, kun toinen oppilas tai ryhmä oppilaita sanoo tai tekee epämiellyttäviä asioita jollekin oppilaalle. Kiusaamista on myös se, kun oppilasta kiusoitellaan toistuvasti tavalla, josta hän ei pidä. Kiusaamista ei ole se, kun kaksi suunnilleen samanvahvuista oppilasta riitelevät.

14. Kuinka usein Sinua on kiusattu koulussa tämän LUKUKAUDEN aikana?

- ☐ useita kertoja viikossa
☐ noin kerran viikossa
☐ harvemmin
☐ ei lainkaan

15. Kuinka usein Sinä olet osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen tämän LUKUKAUDEN aikana?

- ☐ useita kertoja viikossa
☐ noin kerran viikossa
☐ harvemmin
☐ en lainkaan

16. Jos sinua on kiusattu tai olet osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen tämän LUKUKAUDEN aikana, onko tilanteeseen puututtu koulun aikuisten toimesta?

☐ ei ☐ kyllä

TERVEYS

17. Mitä mieltä olet terveydentilastasi?

Onko se

☐ erittäin hyvä
☐ melko hyvä
☐ keskinkertainen
☐ melko tai erittäin huono

18. Onko Sinulla viimeksi kuluneen PUOLEN VUODEN aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein? Vastaa joka kohtaan.

	Harvoin tai ei lainkaan	Noin kerran kuussa	Noin kerran viikossa	Lähes joka päivä
Niska- tai hartiakipuja	☐	☐	☐	☐
Selän alaosan kipuja	☐	☐	☐	☐
Vatsakipuja	☐	☐	☐	☐
Jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta	☐	☐	☐	☐
Ärtynneisyyttä tai kiukunpurkauksia	☐	☐	☐	☐
Vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin	☐	☐	☐	☐
Päänsärkyä	☐	☐	☐	☐
Väsymystä tai heikotusta	☐	☐	☐	☐

19. Onko Sinulla jokin LÄÄKÄRIN TOTEAMA pitkäaikainen sairaus, vika tai vamma, joka haittaa jokapäiväistä toimintaasi?

☐ ei ☐ kyllä

20. Kuinka monta kertaa olet tämän LUKU-VUODEN aikana käynyt koulusi lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla?

Vastaa molempiin kohtiin.

	En lainkaan	Kerran	Kaksi kertaa	3 kertaa tai useammin
Lääkärin	☐	☐	☐	☐
Terveydenhoitajan	☐	☐	☐	☐

21. Kuinka hyvin koulusi terveydenhuolto toimii silloin, kun oppilaat haluavat keskustella henkilökohtaisista asioistaan (esim. seksi, masennus)? Oletko siihen

☐ erittäin tyytyväinen
☐ melko tyytyväinen
☐ melko tyytymätön
☐ erittäin tyytymätön

22. Jos jostakin syystä haluaisit mennä koulusi lääkärin, terveydenhoitajan, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on mielestäsi päästä? Vastaa joka kohtaan.

	Erittäin helppo	Melko helppo	Melko vaikea	Erittäin vaikea
Kouluterveydenhoitajalle	☐	☐	☐	☐
Koululääkärille	☐	☐	☐	☐
Koulukuraattorille	☐	☐	☐	☐
Koulupsykologille	☐	☐	☐	☐

23. Pituus ja paino (merkitse selkein numeroin)

Pituus cm Paino kg

MIELIALA

Seuraavat kysymykset käsittelevät mielialan erilaisia piirteitä. Vastaa kuhunkin kysymykseen siten, millaiseksi tunnet itsesi tänään. Valitse kustakin kysymyksestä vain yksi vaihtoehto. Joku kysymys voi tuntua Sinusta yllättävältä. Toivomme kuitenkin, että vastaat kaikkiin kysymyksiin.

24. Minkälainen on mielialasi?

☐ mielialani on melko valoisa ja hyvä
☐ en ole alakuloinen tai surullinen
☐ tunnen itseni alakuloiseksi ja surulliseksi
☐ olen alakuloinen jatkuvasti enkä pääse siitä
☐ olen niin masentunut ja alavireinen, etten kestä enää

25. Miten suhtaudut tulevaisuuteen?

☐ suhtaudun tulevaisuuteeni toiveikkaasti
☐ en suhtaudu tulevaisuuteeni toivottomasti
☐ tulevaisuus tuntuu minusta melko masentavalta
☐ minusta tuntuu, ettei minulla ole tulevaisuudelta mitään odotettavaa
☐ tulevaisuus tuntuu minusta toivottomalta, enkä jaksa uskoa, että asiat muuttuisivat parempaan päin

5355177609

26. Miten katsot elämäsi sujuneen?

- ☐ olen elämässäni onnistunut huomattavan usein
- ☐ en tunne epäonnistuneeni elämässä
- ☐ minusta tuntuu, että olen epäonnistunut pyrkimyksissäni tavallista useammin
- ☐ elämäni on tähän saakka ollut vain sarja epäonnistumisia
- ☐ tunnen epäonnistuneeni täydellisesti ihmisenä

27. Miten tyytyväiseksi tai tyytymättömäksi tunnet itsesi?

- ☐ olen varsin tyytyväinen elämään
- ☐ en ole erityisen tyytymätön
- ☐ en nauti asioista samalla tavalla kuin ennen
- ☐ minusta tuntuu, etten saa enää tyydytystä juuri mistään
- ☐ olen täysin tyytymätön kaikkeen

28. Minkälaisena pidät itseäsi?

- ☐ tunnen itseni melko hyväksi
- ☐ en tunne itseäni huonoksi ja arvottomaksi
- ☐ tunnen itseni huonoksi ja arvottomaksi melko usein
- ☐ nykyään tunnen itseni arvottomaksi melkein aina
- ☐ olen kerta kaikkiaan arvoton ja huono

29. Onko Sinulla pettymyksen tunteita?

- ☐ olen tyytyväinen itseeni ja suorituksiini
- ☐ en ole pettynyt itseni suhteen
- ☐ olen pettynyt itseni suhteen
- ☐ minua inhottaa oma itseni
- ☐ vihaan itseäni

30. Miten suhtaudut vieraiden ihmisten tapaamiseen?

- ☐ pidän ihmisten tapaamisesta ja juttelemisesta
- ☐ en ole menettänyt kiinnostustani muihin ihmisiin
- ☐ toiset ihmiset eivät enää kiinnosta minua niin paljon kuin ennen
- ☐ olen melkein kokonaan menettänyt mielenkiintoni sekä tunteeni toisia ihmisiä kohtaan
- ☐ olen menettänyt mielenkiintoni muihin ihmisiin, enkä välitä heistä lainkaan

31. Miten koet päätösten tekemisen?

- ☐ erilaisten päätösten tekeminen on minulle helppoa
- ☐ pystyn tekemään päätöksiä samoin kuin ennenkin
- ☐ varmuuteni on vähentynyt ja yritän lykätä päätösten tekoa
- ☐ minulla on suuria vaikeuksia päätösten teossa
- ☐ en pysty enää lainkaan tekemään ratkaisuja ja päätöksiä

32. Minkälaisena pidät olemustasi ja ulkonäköäsi?

- ☐ olen melko tyytyväinen ulkonäkööni ja olemukseeni
- ☐ ulkonäkössäni ei ole minua haittaavia piirteitä
- ☐ olen huolissani siitä, että näytän epämiellyttävältä
- ☐ minusta tuntuu, että näytän rumalta
- ☐ olen varma, että näytän rumalta ja vastenmieliseltä

33. Minkälaista nukkumisesi on?

- ☐ minulla ei ole nukkumisessa minkäänlaisia vaikeuksia
- ☐ nukun yhtä hyvin kuin ennenkin
- ☐ herätessäni aamuisin olen paljon väsyneempi kuin ennen
- ☐ minua haittaa unettomuus
- ☐ kärsin unettomuudesta, nukahtamisvaikeuksista tai liian aikaisin kesken unien heräämisestä

34. Tunnetko väsymystä ja uupumusta?

- ☐ väsyminen on minulle lähes täysin vierasta
- ☐ en väsy helpommin kuin tavallisestikaan
- ☐ väsyn nopeammin kuin ennen
- ☐ vähäinkin työ väsyttää ja uuvuttaa minua
- ☐ olen liian väsynyt tehdäkseni mitään

35. Minkälainen ruokahalusi on?

- ☐ ruokahalussani ei ole mitään hankaluuksia
- ☐ ruokahaluni on ennallaan
- ☐ ruokahaluni on huonompi kuin ennen
- ☐ ruokahaluni on paljon huonompi kuin ennen
- ☐ minulla ei ole enää lainkaan ruokahalua

36. Tuntuuko Sinusta, että tarvitset apua masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia?

- ☐ kyllä ☐ en osaa sanoa ☐ ei

37. Oletko joskus yrittänyt saada apua masentuneeseen tai ahdistuneeseen oloon puhumalla siitä? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Ystäville, muille nuorille	☐	☐
Vanhemmillesi	☐	☐
Muille aikuisille, sukulaisille tai ystäville	☐	☐

38. Oletko joskus hakenut apua joltakin ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Lääkäriltä	☐	☐
Terveystietä juttajalta	☐	☐
Psykologilta	☐	☐
Koulukuraattorilta	☐	☐
Muulta terveydenhuollon ammattilaiselta	☐	☐
Opettajalta/opinto-ohjaajalta	☐	☐
Muun alan ammattiauttajalta	☐	☐

39. Jos olet käynyt lääkärin tai muun terveydenhoitohenkilön vastaanotolla masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia, kuinka monta kertaa yhteensä?

- ☐ kerran
☐ kahdesti
☐ useita kertoja
☐ en ole käynyt vastaanotolla näistä syistä

TERVEYSOPETUS

40. Oletko osallistunut tämän LUKUVUODEN aikana terveystiedon oppitunneille?

- ☐ kyllä ☐ en

41. Lue seuraavat terveystiedon opetusta koskevat väittämät huolellisesti. Merkitse se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa mielihetittäsi. Vastaa joka kohtaan.

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Eri mieltä	Täysin eri mieltä
Terveystiedon opetuksen aiheet kiinnostavat minua	☐	☐	☐	☐
Olen oppinut terveystiedon oppitunneilla hyödyllisiä asioita terveydestä	☐	☐	☐	☐
Terveystiedon tunneilla käsiteltävät asiat ovat vaikeita	☐	☐	☐	☐
Terveystiedon opetus saa minut pohtimaan omaa terveyttäni	☐	☐	☐	☐
Terveystiedon opetus on lisännyt taitojani ja valmiuksiani huolehtia terveydestäni	☐	☐	☐	☐
Olen oppinut terveystiedon opetuksen myötä pohtimaan terveyden merkitystä laajemmin yhteiskunnassa	☐	☐	☐	☐

42. Mitä mieltä olet terveystieto-oppiaineesta?

- ☐ se on yksi mieluisimmista oppiaineista
☐ ei mieluinen eikä epämieluisa - keskiverto
☐ se on yksi epämieluisimmista oppiaineista

43. Seuraavat väittämät käsittelevät päihteisiin liittyviä tietoja ja käsityksiä. Vastaa joka kohtaan.

	Oikein	Väärin	En tiedä
Tupakointi aiheuttaa luuston haurastumista	☐	☐	☐
Niin sanotut kevytsavukkeet ovat terveydelle vähemmän vaarallisia kuin muut savukkeet	☐	☐	☐
Nuuskaaminen parantaa fyysisistä suorituskykyä	☐	☐	☐
Nuorten säännöllinen humalaan juominen heikentää muistia ja vaikeuttaa oppimista	☐	☐	☐
Alkoholijuomien hallussapito on kielletty alle 18-vuotiailta	☐	☐	☐
Sama määrä alkoholia nostaa yhtä paljon samanpainoisen naisen ja miehen veren alkoholipitoisuutta	☐	☐	☐

44. Seuraavat väittämät käsittelevät seksuaalisuuteen liittyviä tietoja ja käsityksiä. Vastaa joka kohtaan.

	Oikein	Väärin	En tiedä
Kuukautisten alku on merkki siitä, että tyttö voi tulla raskaaksi	☐	☐	☐
Ehkäisyvälineistä vain kondomi suojaa sukupuolitaudeilta	☐	☐	☐
Sukupuolitaluti on joskus täysin oireeton	☐	☐	☐
Nainen ei voi tulla raskaaksi ensimmäisellä yhdyntäkerralla	☐	☐	☐
Siemensyöksyjen alku on merkki siitä, että poika on tullut sukukypsäksi ja voi siittää lapsia	☐	☐	☐
Klamydiatulehdus voi aiheuttaa hedelmättömyyttä	☐	☐	☐
Kerran sairastettua sukupuolitaluti ei voi saada uudelleen	☐	☐	☐
Saatuaan HI-viruksen henkilö voi tartuttaa sitä muihin lopputuiksi	☐	☐	☐

SEKSUAALITERVEYS

Seuraavat kysymykset eivät ehkä ole useimmille teistä ajankohtaisia. Vastausvaihtoehdoissa olevan ohjeen mukaan voit siirtyä niiden kysymysten ohii, jotka eivät koske Sinua.

45. Oletko koskaan tehnyt seuraavia asioita?

Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Suudellut suulle	☐	☐
Hyväillyt vaatteiden päältä	☐	☐
Hyväillyt vaatteiden alta tai alastomana	☐	☐

46. Oletko ollut sukupuoliyhdyntässä?

- ☐ en (siirry kysymykseen 51)
☐ kyllä, **kuinka monta kertaa yhteensä?**

- ☐ kerran
☐ 2-4 kertaa
☐ 5-9 kertaa
☐ 10 kertaa tai useammin

47. Kuinka usein olet ollut yhdynnässä viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana?

- ☐ en kertaakaan
☐ kerran
☐ 2-3 kertaa
☐ neljä kertaa tai useammin

48. Kuinka monen kumppanin kanssa olet ollut sukupuoliyhdyntässä?

- ☐ yhden
☐ kahden
☐ kolmen tai neljän
☐ viiden tai useamman

49. Mitä ehkäisymenetelmää käytitte VIIMEISIMMÄSSÄ yhdynnässä?

- ☐ ei mitään
☐ kondomia
☐ e-pillereitä tai ehkäisyrengasta
☐ kondomia ja e-pillereitä tai ehkäisyrengasta
☐ jotain muuta menetelmää

50. Olitteko nauttineet alkoholia ennen VIIMEISINTÄ yhdyntää?

	Minä	Kumppani
ei lainkaan	☐	☐
kyllä, jonkin verran humalassa	☐	☐
kyllä, tosi humalassa	☐	☐

51. Oletko koskaan

	Kyllä	En
Ollut vastentahtoisesti yhdynnässä	☐	☐
Painostanut kumppaniasi yhdyntään	☐	☐

52. Ajattele mahdollista seksuaaliterveyteen liittyvää käyttäytymistäsi tulevaisuudessa. Kuinka helppoa tai vaikeaa sinulle olisi

	Erittäin helppoa	Melko helppo	Melko vaikeaa	Erittäin vaikeaa
Puhua avoimesti seksistä poika-/tyttöystäväsi kanssa	☐	☐	☐	☐
Hankkia kondomeja	☐	☐	☐	☐
Ehdottaa poika-/tyttöystävälle kondomin käyttöä	☐	☐	☐	☐
Vaatia poika-/tyttöystävältäsi kondomin käyttöä yhdynnässä	☐	☐	☐	☐
Kieltäytyä seksistä päihtyneenä	☐	☐	☐	☐
Kieltäytyä sellaisesta seksuaalikäyttäytymisestä, jota et halua	☐	☐	☐	☐
Varata aika lääkärille tai terveydenhoitajalle seksuaaliterveyteen liittyvässä asiassa	☐	☐	☐	☐

Tytöille (pojat siirtyvät kysymykseen 55)

53. Oletko käyttänyt jälkikiehkäisyä?

- ☐ en tiedä, mitä jälkikiehkäisy on
☐ en ole käyttänyt
☐ kyllä, **kuinka monta kertaa yhteensä?**
☐ kerran
☐ kaksi kertaa
☐ 3 kertaa tai useammin

54. Käytätkö nykyisin ehkäisypillereitä tai ehkäisyrengasta?

- ☐ en
☐ kyllä

TUPAKOINTI

55. Miten helppoa ikäistesi on nykyisin ostaa tupakkaa kotisi lähikaupoista, kioskeista, huoltoasemilta tai automaateista?

- ☐ erittäin helppoa
☐ melko helppoa
☐ melko vaikeaa
☐ erittäin vaikeaa

3110177606

56. Oletko OSTANUT viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana tupakkaa?

- ☐ en (siirry kysymykseen 57)
☐ olen ostanut

Mistä ostit? Vastaa joka kohtaan.

	En	Kyllä
Kaupasta	☐	☐
Kioskista	☐	☐
Huoltoasemalta	☐	☐
Baarista	☐	☐
Automaatista	☐	☐
Kavereilta	☐	☐
Muualta	☐	☐

57. Oletko SAANUT tupakkaa viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana jollain muulla tavalla?

	En	Kyllä
Isältä tai äidiltä	☐	☐
Muilta aikuisilta	☐	☐
Sisaruksilta	☐	☐
Kavereilta	☐	☐
Otin kotoa	☐	☐

58. Kuinka monta savuketta, piipullista ja sikaria olet polttanut yhteensä tähän mennessä?

- ☐ en yhtään (siirry kysymykseen 61)
☐ vain yhden (siirry kysymykseen 61)
☐ noin 2-50
☐ yli 50

59. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten NYKYISTÄ TUPAKOINTIASI?

- ☐ tupakoin kerran päivässä tai useammin
☐ tupakoin kerran viikossa tai useammin, en kuitenkaan päivittäin
☐ tupakoin harvemmin kuin kerran viikossa
☐ olen lakossa tai lopettanut tupakoinnin

60. Miten usein tupakoit koulumatkalla tai koulussa? Vastaa joka kohtaan.

	En koskaan	Silloin tällöin	Joka päivä
Koulumatkalla	☐	☐	☐
Koulussa, koulualueella	☐	☐	☐
Koulun läheisyydessä kouluaikana	☐	☐	☐

61. Onko tupakointi sallittua siinä koulussa, jota käyt?

- ☐ kielletty kokonaan
☐ sallittu tietyissä paikoissa
☐ sallittu rajoituksetta

62. Miten tarkkaan oppilaiden tupakointirajoituksia valvotaan koulussasi?

- ☐ erittäin tarkasti
☐ melko tarkasti
☐ ei juuri lainkaan

63. Tupakoivatko opettajat tai muu henkilökunta koulurakennuksessa tai koulun alueella?

- ☐ kyllä, päivittäin
☐ kyllä, joskus
☐ eivät tupakoi
☐ en osaa sanoa

64. Ovatko vanhempasi tupakoineet Sinun elinaikanasi?

	Äiti	Isä
Ei ole koskaan tupakoinut	☐	☐
On tupakoinut, mutta lopettanut	☐	☐
Tupakoi nykyisin	☐	☐
En osaa sanoa	☐	☐

65. Oletko koskaan kokeillut nuuskaamista? Montako kertaa yhteensä tähän mennessä?

- ☐ en ole kokeillut
☐ olen kokeillut kerran
☐ olen nuuskannut 2-50 kertaa
☐ olen nuuskannut yli 50 kertaa

66. Nuuskaatko nykyisin?

- ☐ en lainkaan
☐ silloin tällöin
☐ päivittäin

MUUT PÄIHTEET

67. Miten helppoa ikäistesi on nykyisin ostaa KESKIOLUTTA TAI SIIDERIÄ kotisi lähikaupoista, kioskeista tai huoltoasemilta?

- ☐ erittäin helppoa
☐ melko helppoa
☐ melko vaikeaa
☐ erittäin vaikeaa

7096177603

68. Kuinka usein kaiken kaikkiaan käytät alkoholia, esimerkiksi puoli pulloa keskiolutta tai enemmän?

- ☐ kerran viikossa tai useammin
☐ pari kertaa kuukaudessa
☐ noin kerran kuukaudessa
☐ harvemmin
☐ en käytä alkoholijuomia (siirry kysymykseen 71)

69. Kuinka usein käytät alkoholia TOSI HUMALAAN asti?

- ☐ kerran viikossa tai useammin
☐ noin 1-2 kertaa kuukaudessa
☐ harvemmin
☐ en koskaan

70. Miten hankit viime käyttökerralla nauttimasi alkoholijuomat? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Hain itse Alkosta	☐	☐
Hain itse kaupasta	☐	☐
Isä tai äiti haki tai tarjosi	☐	☐
Vanhemmat sisarukset hakivat tai tarjosivat	☐	☐
Otin kotoa	☐	☐
Kaverit hakivat tai tarjosivat	☐	☐
Joku tuntematon henkilö haki tai tarjosi	☐	☐
Ulkomailta tai laivalta	☐	☐

71. Käyttääkö joku sinulle läheinen ihminen mielestäsi liikaa alkoholia?

- ☐ ei
☐ kyllä, onko siitä aiheutunut haittoja tai ongelmia elämässäsi?
☐ ei ☐ kyllä

72. Tiedätkö tuttaviesi joukossa jonkun, joka viimeksi kuluneen VUODEN aikana olisi kokeillut huumausaineita (hasista, tinneriä tai muuta nuuhkittavaa, lääkkeitä, joista saa humalan, tai muita vastaavia aineita)?

- ☐ en tiedä ketään nuorta
☐ tiedän yhden nuoren
☐ tiedän 2-5 nuorta
☐ tiedän useampia kuin 5 nuorta

73. Onko Sinulle viimeksi kuluneen VUODEN aikana tarjottu huumausaineita SUOMESSA?

- ☐ ei
☐ kyllä, kuka tarjosi?
☐ ystävät tai tuttavat
☐ tuntemattomat henkilöt

74. Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita? Vastaa joka kohtaan.

	En koskaan	Kerran	2-4 kertaa	5 kertaa tai useammin
Marihuanaa tai hasista	☐	☐	☐	☐
Haistellut jotain huumausainetta (tinneriä, liimaa tms.) päihtyäksesi	☐	☐	☐	☐
Alkoholia ja lääkkeitä yhdessä päihtyäksesi	☐	☐	☐	☐
Lääkkeitä (rauhottavia, uni- tai särkylääkkeitä, ilman alkoholia) päihtyäksesi	☐	☐	☐	☐
Ekstaasia	☐	☐	☐	☐
Subutexia	☐	☐	☐	☐
Heroinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä tai muita vastaavia huumeita	☐	☐	☐	☐

75. Muistele viimeksi kuluneita 30 PÄIVÄÄ.

Kuinka monta kertaa olet tuona aikana käyttänyt HUUMAAVIA AINEITA (esim. tinneriä, liimaa, lääkkeitä, alkoholia ja lääkkeitä yhdessä, hasista, ekstaasia, subutexia, heroinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä)?

- ☐ en lainkaan
☐ kerran
☐ 2-4 kertaa
☐ viisi kertaa tai useammin

76. Millaisiksi arvioit IKÄTOVERIESI mahdollisuudet hankkia huumeita, esimerkiksi marihuanaa tai hasista, OMALLA paikkakunnallasi?

- ☐ erittäin helppoa
☐ melko helppoa
☐ melko vaikeaa
☐ erittäin vaikeaa

77. Ihmisillä on erilaisia käsityksiä siitä, mikä on hyväksyttävää ja mikä ei. Hyväksytkö Sinä seuraavat asiat? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En	En osaa sanoa
Tupakointi silloin tällöin	☐	☐	☐
10 tai useamman savukkeen poltto päivässä	☐	☐	☐
Parin alkoholiannoksen juominen muutaman kerran viikossa	☐	☐	☐
Humala kerran viikossa	☐	☐	☐
Marihuanan polttaminen silloin tällöin	☐	☐	☐
Marihuanan polttaminen säännöllisesti	☐	☐	☐

81. Mikä seuraavista vaihtoehtoista parhaiten kuvaa perheesi ateriointia iltapäivällä tai illalla?

- ☐ ei varsinaista aterioita, vaan jokainen ottaa itselleen syötävää
☐ valmistetaan aterioita, mutta koko perhe ei syö yhtä aikaa
☐ syömmme yhteisen aterian, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä

82. Millainen koulusi ruokailutilanne on yleensä? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	Ei
Ruokasalissa on rauhallista	☐	☐
Ruokajono kulkee nopeasti	☐	☐
Aikuisia syö kanssamme ruokasalissa	☐	☐
Pöytätoverini käyttäytyvät hyvin	☐	☐

83. Mikä seuraavista vaihtoehtoista parhaiten kuvaa kouluruokailuasi?

- ☐ syön yleensä tarjotun ruoan
☐ syön yleensä leivän, juoman ja/tai salaatin, mutta harvoin pääruokaa
☐ en yleensä syö kouluruokaa (siirry kysymykseen 85)

84. Mitä aterianosia yleensä syöt kouluruoalla?

	Kyllä	Ei
pääruokaa	☐	☐
salaattia	☐	☐
maitoa tai piimää	☐	☐
leipää	☐	☐

MUUT TERVEYSTOTTUMUKSET

78. Kuinka usein harrastat urheilua tai liikuntaa vapaa-aikanasi vähintään PUOLEN TUNNIN ajan?

- ☐ useita kertoja päivässä
☐ noin kerran päivässä
☐ 4-6 kertaa viikossa
☐ 2-3 kertaa viikossa
☐ kerran viikossa
☐ harvemmin
☐ en lainkaan

79. Kuinka monta tuntia VIIKOSSA tavallisesti harrastat liikuntaa VAPAA-AIKANASI niin, että HENGÄSTYT ja HIKOILET?

- ☐ en yhtään
☐ noin ½ tuntia
☐ noin 1 tunti
☐ noin 2-3 tuntia
☐ noin 4-6 tuntia
☐ noin 7 tuntia tai enemmän

80. Kuinka usein syöt aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) kouluviikon aikana?

- ☐ viitenä aamuna
☐ 3-4 aamuna
☐ 1-2 aamuna
☐ harvemmin

85. Mitä MUUTA kuin kouluruokalassa tarjottua ruokaa syöt yleensä koulussa kouluviikon aikana?

- ☐ en syö muuta (siirry kysymykseen 87)

☐ syön muuta, **mitä? Vastaa joka kohtaan.**

	Harvemmin kuin kerran viikossa	1-2 kertaa viikossa	3-5 kertaa viikossa
Hedelmiä/hedelmäsoseita	☐	☐	☐
Leipää	☐	☐	☐
Makeaa kahvileipää	☐	☐	☐
Lihapiirakkaa, hampurilaista tms.	☐	☐	☐
Makeisia	☐	☐	☐
Jäätelöä	☐	☐	☐
Sokeroitua virvoitusjuomaa	☐	☐	☐
Vähäkalorista virvoitusjuomaa	☐	☐	☐
Jotain muuta	☐	☐	☐

86. Jos syöt koulussa välipaloja, niin mistä hankit ne? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	Ei
Koulun välipalatarjoilusta	☐	☐
Koulussa olevista automaateista	☐	☐
Kaupasta, kioskista tai huoltoasemalta	☐	☐
Tuon välipalat kotoa	☐	☐

87. Kuinka usein olet juonut tai syönyt seuraavia viimeksi kuluneen VIIKON (7 pv) aikana? Vastaa joka kohtaan.

	En kertaakaan	1-2 päivänä	3-5 päivänä	6-7 päivänä
Sokeroituja virvoitusjuomia	☐	☐	☐	☐
Vähäkalorisia virvoitusjuomia	☐	☐	☐	☐
Makeisia	☐	☐	☐	☐
Suklaata	☐	☐	☐	☐
Tuoreita vihanneksia, salaattia	☐	☐	☐	☐
Hedelmiä, marjoja	☐	☐	☐	☐
Ranskanperunoita	☐	☐	☐	☐
Perunalastuja tms.	☐	☐	☐	☐
Hampurilaisia, hot dogeja tms.	☐	☐	☐	☐
Makeaa kahvileipää	☐	☐	☐	☐
Pizzaa	☐	☐	☐	☐
Lihapiirakoita, lihapasteijoita	☐	☐	☐	☐
Jäätelöä	☐	☐	☐	☐

88. Mitä mieltä olet painostasi? Oletko mielestäsi

- ☐ selvästi ylipainoinen
☐ hieman ylipainoinen
☐ sopivan painoinen
☐ hieman tai selvästi alipainoinen

89. Mihin aikaan tavallisesti menet nukkumaan koulupäivinä?

- ☐ noin 21.00 tai aikaisemmin
☐ noin 21.30
☐ noin 22
☐ noin 22.30
☐ noin 23
☐ noin 23.30
☐ noin 24
☐ noin 00.30
☐ noin 01
☐ noin 01.30 tai myöhemmin

90. Kuinka usein harjaat hampaasi?

- ☐ en koskaan
☐ noin kerran viikossa tai harvemmin
☐ noin 2-3 kertaa viikossa
☐ noin 4-5 kertaa viikossa
☐ noin kerran päivässä
☐ useampia kertoja päivässä

KOULUTAPATURMAT

91. Onko Sinulle tämän LUKUVUODEN aikana sattunut koulussa tai koulumatkalla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä?

	Ei kertaakaan	Kerran	Kaksi kertaa tai useammin
Välitunnilla	☐	☐	☐
Liikuntatunnilla	☐	☐	☐
Tekstiili- tai teknisen työn tunnilla	☐	☐	☐
Muulla tunnilla	☐	☐	☐
Koulumatkalla	☐	☐	☐

RIKKEET JA RIKOKSET

92. Oletko viimeksi kuluneen 12 KUUKAUDEN aikana tehnyt seuraavia asioita? Vastaa joka kohtaan.

	En ole	Kerran	2-4 kertaa	Yli 4 kertaa
Kirjoittanut tai maalanut kirjoituksia tai graffiteja seinin, busseihin, pysäkkikatoksiin, ikkunoihin tai muihin vastaaviin paikkoihin	☐	☐	☐	☐
Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut koulun omaisuutta tai koulurakennusta	☐	☐	☐	☐
Tahallisesti vahingoittanut tai tuhonnut muuta kuin koululle kuuluvaa omaisuutta	☐	☐	☐	☐
Varastanut jotakin kaupasta tai kioskista	☐	☐	☐	☐
Osallistunut tappeluun	☐	☐	☐	☐
Hakannut jonkun	☐	☐	☐	☐

7788177601

93. Onko Sinulle viimeksi kuluneen 12 KUUKAUDEN aikana tehty seuraavia asioita? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	Ei
Varastettu tai yritetty varastaa jotain käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä	☐	☐
Muuten varastettu jotain	☐	☐
Uhattu vahingoittaa ruumiillisesti	☐	☐
Käyty ruumiillisesti kimpptuusi kuten lyöty, potkittu tai käytetty jotain asetta	☐	☐

RAHAPELIT

94. Kuinka usein pelaat rahapelejä?

- ☐ päivittäin tai lähes päivittäin
☐ 1-3 kertaa viikossa
☐ noin 2-3 kertaa kuukaudessa
☐ kerran kuukaudessa tai harvemmin
☐ en ole pelannut viimeisen vuoden aikana

KOTI JA YSTÄVÄT

95. Onko Sinulla tällä hetkellä todella läheistä ystävää, jonka kanssa voit keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista omista asioistasi?

- ☐ ei ole läheisiä ystäviä
☐ on yksi läheinen ystävä
☐ on kaksi läheistä ystävää
☐ on useampia läheisiä ystäviä

96. Tuntevatko vanhempasi useimmat ystäväsi?

- ☐ molemmat tuntevat
☐ vain isä tuntee
☐ vain äiti tuntee
☐ ei kumpikaan tunne

97. Tietävätkö vanhempasi, missä vietät perjantai- ja lauantai-iltasi?

- ☐ tietävät aina
☐ tietävät joskus
☐ useimmiten eivät tiedä

98. Pystytkö keskustelemaan vanhempiesi kanssa omista asioistasi?

- ☐ en juuri koskaan
☐ silloin tällöin
☐ melko usein
☐ usein

99. Ovatko vanhempasi olleet viimeksi kuluneen VUODEN aikana työttöminä tai pakkolomalla?

- ☐ ei kumpikaan
☐ toinen vanhemmistani
☐ molemmat vanhempani

100. Kuuluuko perheeseesi?

- ☐ äiti ja isä
☐ äiti ja isäpuoli
☐ isä ja äitipuoli
☐ vain äiti
☐ vain isä
☐ avo-/aviomies tai -vaimo
☐ joku muu huoltaja

101. Mikä on korkein koulutus, minkä vanhempasi on suorittanut?

	Äiti	Isä
Kansakoulu/kansalaiskoulu tai peruskoulu	☐	☐
Peruskoulu ja ammatillinen koulutus	☐	☐
Lukio tai lukio ja ammatillinen koulutus	☐	☐
Yliopisto- tai korkeakoulututkinto	☐	☐

102. Kuinka paljon Sinulla on rahaa käytettävissäsi keskimäärin VIIKOSSA (viikkorahaa tai muita tuloja, jotka saat käyttää niin kuin haluat)?

- ☐ alle 3 euroa ☐ 10-17 euroa
☐ 3-6 euroa ☐ 18-35 euroa
☐ 7-9 euroa ☐ yli 35 euroa

103. Oletko käynyt viime LUKUKAUDEN aikana työssä opiskelun ohessa iltapäivisin, iltaisin tai viikonloppuisin?

- ☐ en ☐ kyllä, työskentelen keskimäärin viikossa
☐ 1-5 tuntia
☐ 6-10 tuntia
☐ yli 10 tuntia

KIITÄMME VASTAUKSISTASI!

Jos kysymykset jäivät askarruttamaan mieltäsi, keskustele niistä vanhempiesi tai muun aikuisen kanssa. Voit myös ottaa yhteyttä opettajaasi, terveydenhoitajaan, koulusi psykologiin tai kuraattoriin.

9842177604